

ความสัมพันธ์ระหว่างการสำรวจอาชีพและความสนใจทางอาชีพในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
โดยมีอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพเป็นตัวแปรควบคุม

นายณัฐนันท์ มั่นคง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยา

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The relation of career exploration and career certainty among high school students;
Using career decision-making difficulties as controls

Mr. Nattanan Monkong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2016

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างการสำรวจอาชีพและความแน่ใจทาง
อาชีพในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโดยมีอุปสรรคใน
การตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพเป็นตัวแปรควบคุม

โดย

นายณัฐนันท์ มั่นคง

สาขาวิชา

จิตวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ดร. นิปีทม์ พิชญโยธิน

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะจิตวิทยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คัดนางค์ มณีศรี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เรวดี วัฒนกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ดร. นิปีทม์ พิชญโยธิน)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรรณระพี สุทธิวรรณ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต)

ณัฐนันท์ มั่นคง : ความสัมพันธ์ระหว่างการสำรวจอาชีพและความแน่ใจทางอาชีพในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโดยมีอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพเป็นตัวแปรควบคุม (The relation of career exploration and career certainty among high school students; Using career decision-making difficulties as controls) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ดร. นิปัทม์ พิชญโยธิน, 77 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสำรวจอาชีพต่อความแน่ใจทางอาชีพโดยมีอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพเป็นตัวแปรควบคุม โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลำดับขั้น (Hierarchical Multiple Regression Analysis) ผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 878 คน ประเมินแบบสอบถาม การสำรวจอาชีพ อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ และเครื่องมือวัดแนวทางอาชีพฉบับนักเรียน โดยมีสมมติฐานว่าเมื่อควบคุมตัวแปร อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพแล้ว การสำรวจอาชีพจะสามารถร่วมกันอธิบายความแน่ใจทางอาชีพได้

จากผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมสำรวจอาชีพ ไม่สามารถทำนายความแน่ใจทางอาชีพได้แม้จะมีอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพเป็นตัวแปรควบคุม แต่เมื่อทำการวิเคราะห์โดยแยกความแน่ใจทางอาชีพ ออกเป็นสองส่วน ตามจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ และ ตามจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ ในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า 1). การสำรวจทางอาชีพ ทั้ง 3 รูปแบบ มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ (การสำรวจสิ่งแวดล้อม $\beta = .08, p < .05$, การสำรวจตนเอง $\beta = .08, p < .05$, การทดลองทำกิจกรรมทางอาชีพ $\beta = .22, p < .001$) 2). การสำรวจอาชีพด้วยการทดลองทำกิจกรรมทางอาชีพ มีความสัมพันธ์ทางลบต่อ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ ($\beta = -.17, p < .001$) สรุปได้ว่ายิ่งผู้เข้าร่วมวิจัยนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใช้เวลากับการสำรวจอาชีพมาก ก็จะมีจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบหลากหลายมากขึ้น

งานวิจัยนี้ทำให้เห็นว่าการสำรวจอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นยังมีลักษณะของการสำรวจเพื่อทำความรู้จักอาชีพ และสร้างความสนใจเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ การสำรวจอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโดยส่วนใหญ่ นั้นมีแนวโน้มที่จะยังไม่สามารถให้คำตอบได้อย่างชัดเจนว่าตนไม่ชอบอาชีพใดบ้าง หรือยังไม่สามารถตัดตัวเลือกเกี่ยวกับกิจกรรมทางอาชีพ เพื่อช่วยให้ตนสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สาขาวิชา จิตวิทยา

ลายมือชื่อ นิสิต .....

ปีการศึกษา 2559

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

5877610738 : MAJOR PSYCHOLOGY

KEYWORDS:

NATTANAN MONKONG: The relation of career exploration and career certainty among high school students; Using career decision-making difficulties as controls. ADVISOR: NIPAT PICHAYAYOTHIN, 77 pp.

The purpose of this study is to examine the role of career exploration in predicting career certainty while controlling for the effects of career decision-making difficulties. Participants were 878 high-school students, completing measures of career exploration, career decision-making difficulties, and Thai vocational inventory.

Initially, the result of a hierarchical multiple regression analysis has shown that career exploration could not predict career certainty in high-school student participants. Because career certainty was computed from an addition between the number of “like” career activities and the number of “dislike” career activities, the investigator further examined two more regression models, with the number of “like” career activities and the number of “dislike” as criterion variables. The results have shown that 1). All the components of career exploration behavior had positive associations with the number of like career activities. (environment exploration $\beta = .08, p < .05$, self-exploration $\beta = .08, p < .05$, intended-systematic exploration $\beta = .22, p < .001$) 2). only intended-systematic exploration had a negative association with the number of dislike career activities. To conclude, high-school students who spent more time for career exploration tended to have a greater number of like career activities.

The result has indicated that high-school students’ career exploration may help them learn existing career options and make them attracted to some options. However, most students still cannot make up their mind of which career options they dislike or they still cannot narrow down their career options. This process was important for them to make optimal career decisions.

Field of Study: Psychology

Student's Signature .....

Academic Year: 2016

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ได้ ด้วยการได้รับการสนับสนุน และการช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลาย ๆ ท่าน ผู้วิจัยจึงแสดงความขอบพระคุณต่อท่านทั้งหลาย ดังนี้

งานวิจัยนี้จะเสร็จสมบูรณ์ได้ หากขาดการสนับสนุน และคำแนะนำจาก ดร.นิปัทม์ พิชญ์โยธิน อาจารย์ที่ปรึกษาของผู้วิจัย ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับงานวิจัย รวมทั้งตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการวิจัยมาโดยตลอด รวมถึงและคณาจารย์สาขา จิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณ ผ.อ.ชาญชัย โรจนะ และ ผ.อ.ไพโรจน์ ต้นเจริญ ผู้อำนวยการโรงเรียน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้ และอาจารย์แนะแนวทุกท่าน ได้แก่ ครูกัญญ์วรา ฤทธิศศิธร ครูณัฐพัชร์ อินตะเสนา อาจารย์ปัทมา สังข์น้อย อาจารย์ธัญลักษณ์ แสนชัย และ อาจารย์ชนิษฐา บุญอิม ที่คอยช่วยเหลือแนะนำผู้วิจัยตลอดช่วงการเก็บข้อมูลกับนักเรียน ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรวดี วัชกโกศล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ เอี่ยมสุภาคิต กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณระพี สุทธิวรรณ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับงานวิจัยแก่ผู้วิจัย และขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่คอยสนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัย และเพื่อน ๆ สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย มาโดยตลอด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	4
ส่วนที่ 1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	4
1.ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของ Super.....	4
2. โมเดลอาชีพรูปข้าวหลามตัด (The career diamond).....	11
3. การสำรวจอาชีพ (Career Exploration).....	14
4. ความสนใจทางอาชีพ (Vocational interest).....	17
5. อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (Career decision-making difficulties).....	18
ส่วนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	23
ตัวแปรในการวิจัย.....	23
สมมติฐานการวิจัย	24
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	24
ขอบเขตการวิจัย	25
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	25

บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย	26
ผู้เข้าร่วมการวิจัย	26
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	26
1. มาตรการอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ	26
2. มาตรการสำรวจอาชีพ	29
3. เครื่องมือวัดแนวทางอาชีพ	30
วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล	33
บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
1. ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของผู้เข้าร่วมการวิจัย.....	37
2. การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้น และหาความสัมพันธ์ของตัวแปร	39
3. การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลำดับขั้น (Hierarchical Multiple Regression Analysis).....	41
บทที่ 4 อภิปรายผลการวิจัย.....	46
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้	52
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	52
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะ.....	54
วัตถุประสงค์	54
ตัวแปร.....	54
สมมติฐานการวิจัย	55
วิธีการวิจัย	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
การวิเคราะห์ข้อมูล	56

ผลการวิจัย.....	56
ข้อเสนอแนะ.....	56
รายการอ้างอิง.....	58
ภาคผนวก ก การพัฒนาแบบวัด.....	64
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	67
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	77

สารบัญตาราง

ตาราง 1 องค์ประกอบ จำนวนข้อ และตัวอย่างข้อกระทง ของมาตรวัดอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (N = 878)	28
ตาราง 2 มิติของความสนใจทางอาชีพทั้ง 33 ด้าน ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา และตัวอย่างข้อกระทงในแต่ละด้าน (N = 878)	31
ตาราง 3 แสดงเกณฑ์กลางของความสนใจแต่ละด้าน จำนวน และ ร้อยละของบุคคลที่ ชอบ-ไม่ชอบ กิจกรรมทางอาชีพแต่ละด้าน (N = 878)	35
ตาราง 4 จำนวน และ ร้อยละ ของผู้เข้าร่วมการวิจัย จำแนกตามเพศ ระดับชั้น แผนการศึกษา เกรดเฉลี่ย และ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอายุ (N = 878)	37
ตาราง 5 คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร (N = 878)	39
ตาราง 6 ตารางแสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของการสำรวจอาชีพ และอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (N = 878)	41
ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลำดับขั้น โดยมีความสนใจทางอาชีพเป็นตัวแปรตาม (N = 878)	42
ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลำดับขั้น โดยมีจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ และ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบเป็นตัวแปรตาม (N = 878)	45

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่ 1 โมเดลแสดงการทำงานร่วมกันระหว่าง บุคคล และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นพื้นฐานของวุฒิภาวะทางอาชีพ โดยอ้างอิงจากโมเดลพัฒนาการทางอาชีพในวัยเด็กของ Super (1990), 1994)	5
ภาพที่ 2 ภาพโมเดล The career diamond พัฒนาโดย Andersen และ Vandehey (2011)....	12
ภาพที่ 3 แสดงถึงกระบวนการของ โมเดล The career diamond ของ Andersen และ Vandehey (2011) ที่เกิดขึ้นซ้ำๆ และต่อเนื่อง.....	13
ภาพที่ 4 แสดงถึงกระบวนการตัดสินใจทางอาชีพทันที โดยไม่มีการสำรวจอาชีพ และสำรวจตนเอง (Andersen & Vandehey, 2011).....	13
ภาพที่ 5 แสดงถึงการที่มีการสำรวจอาชีพจากสิ่งแวดล้อมภายนอก แต่ในส่วนของปัจจัยภายใน บุคคลนั้นถูกปิดกั้นไว้ ไม่มีการคิดหรือโอกาสที่จะแสดงออกทางความคิดอย่างเหมาะสม (Andersen & Vandehey, 2011)	14
ภาพที่ 6 แสดงวิธีคิดเกณฑ์คะแนนที่ใช้ เพื่อแบ่งกลุ่มความสนใจทางอาชีพ	34
ภาพที่ 7 แสดงความสัมพันธ์ของ อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ และการสำรวจอาชีพ ต่อจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ ($R^2 = .13$)	44
ภาพที่ 8 แสดงความสัมพันธ์ของ อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ และการสำรวจอาชีพ ต่อ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ ($R^2 = .061$).....	45

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การทำงานและการประกอบอาชีพเป็นภาระงานพื้นฐานอย่างหนึ่งของมนุษย์ แต่ก่อนที่เราจะทำงานได้นั้น เราต้องค้นหาสำรวจตัวเอง ต้องเจอกับคำถามทั้งจากตัวเอง ครอบครัว ครู และเพื่อนว่า “โตขึ้นไปจะทำงานอะไรดี” (Rounds & Su, 2014) ระบบการศึกษาไทยกำหนดให้วัยรุ่นที่จะสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมต้นต้องตัดสินใจว่าตนจะเลือกเรียนสายอาชีพ หรือสายสามัญในแผนการเรียนต่างๆ เช่น แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ แผนการเรียนคณิตศาสตร์-ภาษาอังกฤษ แผนการเรียนไทย-สังคม เป็นต้น จากสถิติการศึกษาของประเทศไทยปีการศึกษา 2557-2558 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) รายงานว่ามีนักเรียนมัธยมต้น 58.7% ได้เลือกศึกษาต่อในสายสามัญ 26.9% ได้เลือกเข้าสู่สายอาชีพ และ 14.4% ไม่ได้ศึกษาต่อ ซึ่งนักเรียนที่เลือกศึกษาต่อในสายสามัญก็ต้องพบกับอีกหนึ่งการตัดสินใจสำคัญหลังจากจบมัธยมศึกษาตอนปลาย บางคนอาจจะทำงานทันที หรือ เลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ไม่ว่าจะตัดสินใจอย่างไรก็จะส่งผลกระทบต่ออนาคตการทำงานของคุณคน งานวิจัยนี้ต้องการศึกษาการสำรวจอาชีพ (Career Exploration) ของนักเรียนในระดับมัธยมปลายว่าการสำรวจอาชีพวิธีใดบ้างที่ทำให้บุคคลมีความแน่ใจทางอาชีพ (Career certainty) และเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (Career Decision-making) ทั้งการเลือกคณะที่จะศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย และเลือกประกอบอาชีพเมื่อบุคคลเติบโตขึ้นและเข้าสู่วัยผู้ใหญ่

งานวิจัยเกี่ยวกับความสนใจทางอาชีพ (Vocational Interest) นั้น ถึงจะมีการศึกษาอย่างต่อเนื่องมายาวนานกว่า 60 ปี แต่ก็ยังมีรูปแบบที่จำกัดเพียงไม่กี่รูปแบบ ที่พบมากได้แก่ การพัฒนาแบบสอบถาม (Harmon, DeWitt, Campbell, & Hansen, 1994; Liao, Armstrong, & Rounds, 2008) ผลของการมีความสนใจทางอาชีพ (Luse, Rursch, & Jacobson, 2014) ความแตกต่างของความสนใจทางอาชีพระหว่างเพศ และเชื้อชาติ (Fan, Cheung, Leong, & Cheung, 2012; Ott-Holland, Huang, Ryan, Elizondo, & Wadlington, 2013) และแพร่หลายมากที่สุดเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการปรึกษาทางอาชีพทั้งในและนอกโรงเรียนของกลุ่มนักจิตวิทยาการปรึกษา (Lapan,

Whitcomb, & Aleman, 2012; Perdrix, Stauffer, Masdonati, Massoudi, & Rossier, 2012) และงานวิจัยจิตวิทยาเชิงอาชีพในอดีตนั้น ส่วนมากจะสนใจศึกษาในบุคคลที่มีอาชีพเป้าหมายอาชีพที่กระตือรือร้นที่จะสำรวจทางอาชีพแล้ว (Levinson, 1986) ในขณะที่บุคคลกลุ่มที่ยังไม่มีเป้าหมายอาชีพ ยังไม่มีงานศึกษาวิจัยมากนัก ซึ่งงานวิจัยนี้ได้เก็บข้อมูลกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ยังอยู่ในช่วงวัยที่สำรวจเกี่ยวกับอาชีพเพื่อเตรียมตัวตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งอาจมีทั้งกลุ่มที่มีเป้าหมายอาชีพแล้ว และกลุ่มที่ยังไม่มีเป้าหมายอาชีพ

อย่างไรก็ตาม นอกจากทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ ของ Super (1957) และงานเขียนเกี่ยวกับความสนใจทางอาชีพอื่น ๆ (Armstrong, Su, & Rounds, 2011) แล้ว ผู้วิจัยยังไม่พบงานวิจัยที่พยายามอธิบายที่มาและกระบวนการของความสนใจทางอาชีพ (Vocational Interest) โดยตรง หรือการใช้ความสนใจทางอาชีพเป็นตัวแปรตาม อาจเพราะความสนใจทางอาชีพมีหลากหลาย หากเลือกแบบวัดที่มีน้อยองค์ประกอบ ก็จะไม่สามารถอธิบายความสนใจทางอาชีพได้อย่างครอบคลุมและมีความละเอียดพอ หรือถ้าใช้ความสนใจทางอาชีพที่มีหลายองค์ประกอบก็จะทำให้มีขั้นตอนของการวิเคราะห์และแปรผลวิจัยที่ยากลำบาก แต่ก็มีงานวิจัยของ Luse และคณะ (2014) ที่สนใจศึกษากระบวนการของความสนใจ ความเชื่อมั่นในความสามารถ การคาดหวังผล และการเลือกเรียน เฉพาะด้าน IT เพียงด้านเดียว โดยการศึกษาความสัมพันธ์ของ ความเชื่อมั่นในความสามารถเกี่ยวกับทักษะ IT (IT Self-efficacy) และ การคาดหวังผลลัพธ์ (Outcome Expectation) ไปสู่ การเลือกเรียนสาขาเกี่ยวกับ IT (Choice to Major in IT) โดยมีความสนใจด้าน IT (Interest in IT) เป็นตัวแปรส่งผ่าน จากการศึกษาพบว่าความสนใจด้าน IT สามารถเป็นตัวแปรส่งผ่าน ความสัมพันธ์ของความเชื่อมั่นในความสามารถเกี่ยวกับทักษะ IT (IT Self-efficacy) และ การคาดหวังผลลัพธ์ (Outcome Expectation) ไปสู่การเลือกเรียนสาขาเกี่ยวกับ IT ได้ สำหรับในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลความสนใจทางอาชีพครอบคลุมหลายด้าน โดยใช้มาตรวัดความสนใจทางอาชีพ Basic Interest Makers (BIM; Liao et al., 2008) และนำคะแนนมาหา จำนวนความสนใจทางอาชีพที่มีความชัดเจน หรือความแน่ใจทางอาชีพ (Career certainty) โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการระบุจำนวนความสนใจทางอาชีพที่มีความชัดเจน หรือคะแนนความแน่ใจทางอาชีพ นั้นจะกล่าวโดยละเอียดต่อไปในบทที่ 2

นอกจากงานวิจัยนี้จะศึกษาความเข้าใจทางอาชีพแล้ว ยังต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจทางอาชีพกับการสำรวจอาชีพ Zikic และ Hall (2009) พูดถึงข้อดีของการสำรวจอาชีพว่า หากเราใช้เวลากับการสำรวจอาชีพใดอาชีพหนึ่งแล้ว เราก็จะตระหนักถึงความชอบ-ไม่ชอบ จากกิจกรรมอาชีพนั้นได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่พฤติกรรมการสำรวจอาชีพ (Career Exploration) อาจมีผลต่อความสนใจ แต่ยังไม่มียานวิจัยใดที่สนับสนุนโดยตรง แต่มีงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ของความสนใจทางอาชีพ ไปยังพฤติกรรมการสำรวจอาชีพ เปรียบเทียบระหว่างนักศึกษอเมริกันและนักศึกษฮ่องกง (Fan et al., 2012) โดยใช้ ความสนใจทางอาชีพ RIASEC ของ Holland พบว่า ในกลุ่มตัวอย่างนักศึกษอเมริกัน ความสนใจด้าน Artistic มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสำรวจอาชีพมากที่สุด และในกลุ่มตัวอย่างนักศึกษฮ่องกง ความสนใจด้าน Enterprising มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการสำรวจอาชีพมากที่สุด

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาความสนใจทางอาชีพที่มีความชัดเจน ซึ่งเป็นกระบวนการที่น่าจะเกิดขึ้นหลังจากที่ บุคคลเกิดความสนใจทางอาชีพ (Vocational Interest) และมีการสำรวจอาชีพ (Career Exploration) ที่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันและมีอิทธิพลต่อกัน กล่าวคือหากสำรวจสิ่งแวดล้อมแล้ว รู้สึกเพลิดเพลินกับสิ่งใดหรือกิจกรรมใด ก็จะทำให้บุคคลเกิดความสนใจ ความสนใจจะทำให้เกิดการสำรวจซ้ำๆ ซึ่งก็จะส่งผลกลับมาทำให้ความสนใจมากขึ้นหรือลดลง จนทำให้ความสนใจทางอาชีพนั้นชัดเจนขึ้นในที่สุด เมื่อพิจารณาจากกระบวนการดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยจึงกำหนดให้ ความสนใจทางอาชีพที่มีความชัดเจน (Career Certainty) เป็นตัวแปรตาม และให้การสำรวจอาชีพ (Career Exploration) เป็นตัวแปรต้นของงานวิจัยนี้

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการสำรวจอาชีพ (Career Exploration) ที่มีต่อความเข้าใจทางอาชีพอย่างเฉพาะเจาะจง ผู้วิจัยจึงกำหนดให้ อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ เป็นตัวแปรควบคุม โดยมียานวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการสำรวจอาชีพ (Career Exploration) และอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (Career Decision-making Difficulties) มีความสัมพันธ์กัน (Xu, Hou, & Tracey, 2014) โดย การสำรวจสิ่งแวดล้อม (Environment exploration) มีความสัมพันธ์ทางลบต่อ การขาดข้อมูล (Lack of information) และการสำรวจตัวเอง (Self-exploration) มีความสัมพันธ์ทางลบกับการขาดข้อมูล และ การที่ข้อมูลมีความไม่แน่นอน (Information inconsistent) จากงานวิจัยของ Xu, Hou และ Tracey นี้ทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่า การ

กำหนดให้อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (Career Decision-making Difficulties) เป็นตัวแปรควบคุม จะช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ที่ชัดเจนขึ้นระหว่างการสำรวจอาชีพต่อความแน่ใจทางอาชีพ (Career certainty)

โดยสรุปงานวิจัยนี้ต้องการศึกษาว่า ในกลุ่มนักเรียนมัธยมปลายที่จะมีการตัดสินใจทางอาชีพครั้งสำคัญ เพื่อเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาหรือการทำงานนั้น การสำรวจอาชีพ (Career Exploration) รูปแบบใดจะมีความสัมพันธ์กับ ความแน่ใจทางอาชีพ (Career certainty) มากที่สุด โดยนำ อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (Career Decision-making Difficulties) มาเป็นตัวแปรควบคุม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะแยกเป็น 2 ส่วน ในส่วนที่ 1 นั้นจะเป็นส่วนของทฤษฎีที่กล่าวถึงพัฒนาการทางอาชีพที่เกิดขึ้นตั้งแต่เกิด การเกิดขึ้นของความสนใจทางอาชีพ และกระบวนการสำรวจอาชีพ และในส่วนที่ 2 นั้นจะเป็นส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

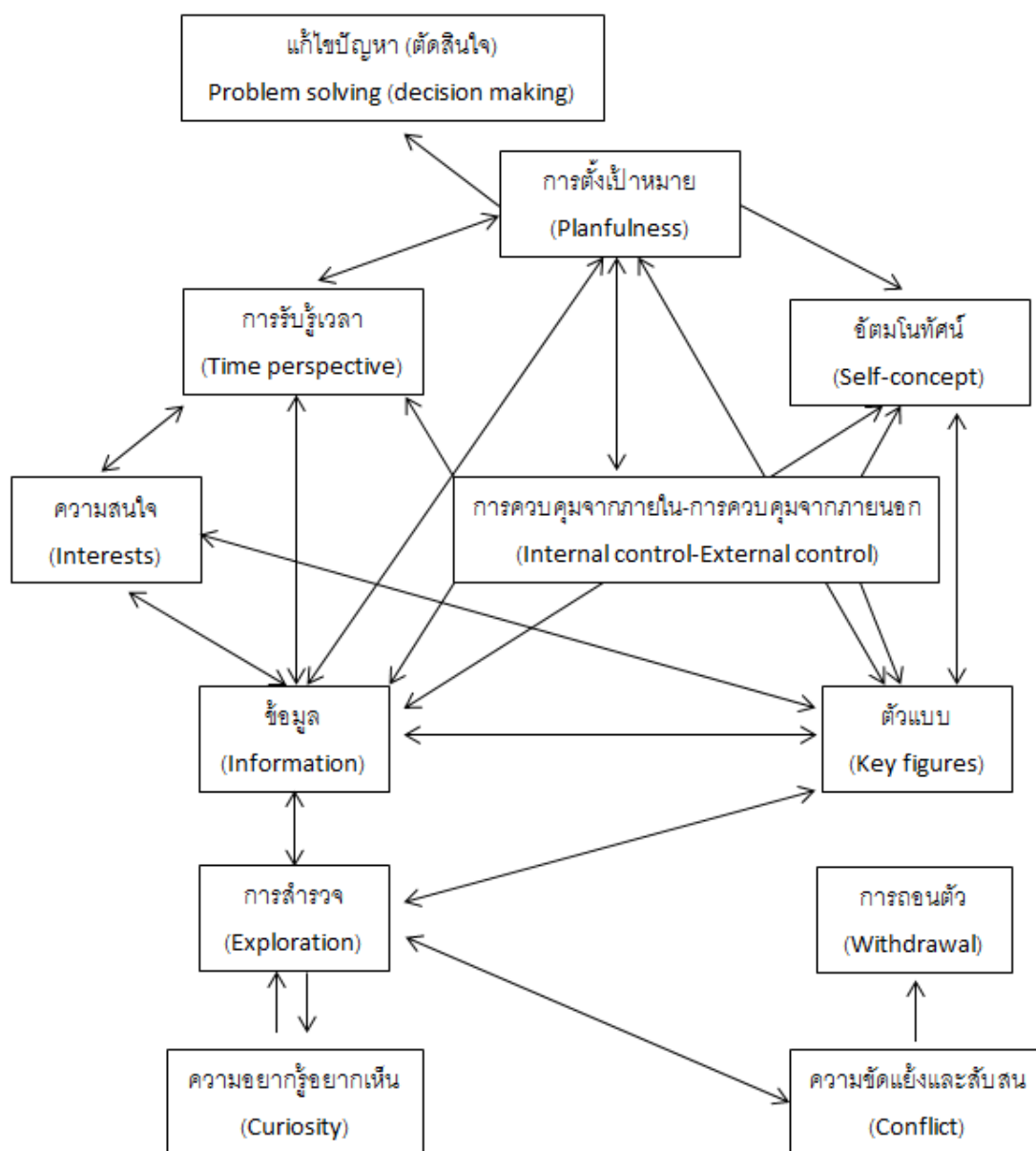
1.ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของ Super

ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของ Super เป็นทฤษฎี ที่พยายามอธิบาย ความคิด พฤติกรรม และภารกิจเกี่ยวกับอาชีพของมนุษย์แต่ละช่วงวัยในเชิงของพัฒนาการ ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยเกษียณหรือวัยชรา โดยงานวิจัยนี้ใช้ผู้ร่วมวิจัยเป็นนักเรียนมัธยมปลาย ก็จะกล่าวถึงพัฒนาการทางอาชีพถึงวัยรุ่นตอนปลาย โดยแบ่งเป็น 3 ช่วงคือ 1.วัยเด็ก 2.วัยรุ่น และ 3.วัยรุ่นตอนปลาย-วัยผู้ใหญ่ตอนต้น

1.1 โมเดลพัฒนาการทางอาชีพในวัยเด็กของ Super (1990, 1994)

โมเดลพัฒนาการทางอาชีพในวัยเด็กของ Super (1990, (D. Super, 1994) เป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ ของ Super (1952,1956,1990, 1994) ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากมีการปรับปรุงและเพิ่มรายละเอียดของทฤษฎีอย่างสม่ำเสมอ (Brown, 2000) ซึ่งกล่าวถึงกระบวนการของการพัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพ (Career maturity) ร่วมกับ อัตมโนทัศน์ หรือ Self-concept ที่เกิดจากพฤติกรรมการสำรวจ ของเด็ก การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ได้รับความรู้และประสบการณ์

และเกิดความสนใจในบุคคล สิ่งของ พฤติกรรมต่างๆ และนำไปสู่การวางแผน และการตัดสินใจทางอาชีพ โดยเมื่อความอยากรู้อยากเห็นของเด็กเกิดขึ้น และเมื่อถึงวัยที่มีพัฒนาการทางร่างกายและพร้อมที่จะสำรวจสิ่งแวดล้อมและตนเองแล้ว ประสบการณ์และข้อมูลต่างๆที่เด็กได้รับจะมีปฏิสัมพันธ์กันไปมาอย่างซับซ้อน และตกผลึกเป็น อัตมโนทัศน์ และการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลแสดงการทำงานร่วมกันระหว่าง บุคคล และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นพื้นฐานของวุฒิภาวะทางอาชีพ โดยอ้างอิงจากโมเดลพัฒนาการทางอาชีพในวัยเด็กของ Super (1990), 1994)

โดยจากโมเดล Super ได้อธิบายว่า พฤติกรรมการสำรวจนั้น พัฒนามาจากความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเป็นสัญชาตญาณพื้นฐานของมนุษย์และสัตว์ (Jordan, 1963) เสนอว่าความอยากรู้อยากเห็นของเด็กอาจเกิดขึ้นจากการที่เด็กมีความต้องการทางร่างกายและสังคม ความอยากรู้อยากเห็นอาจจะเกิดขึ้นโดยบังเอิญ เมื่อเด็กหิว กระจาย เหงา เปื้อน มีความต้องการอื่น ๆ หรือมีสิ่งเราใหม่เข้ามาและเด็กพยายามที่จะทำความเข้าใจ และเกิดการทดลองพฤติกรรมใหม่ ๆ อย่างไรก็ตามความอยากรู้อยากเห็นของผู้ที่ยังมีอายุน้อยหรือเป็นเด็กนั้น จะยังไม่ค่อยเป็นระบบ และควบคุมได้ลำบาก

การสำรวจ คือพฤติกรรมที่ทำให้เกิดความรู้ ซึ่งความสามารถในการสำรวจนั้นก็พัฒนาขึ้นตามพัฒนาทางร่างกายและปัญญา ในวัยเด็กที่พัฒนาการยังไม่เต็มที่ก็ทำให้เด็กมีข้อจำกัดในการรับข้อมูล หรืออาจจะคิดถึงอาชีพในรูปแบบเพ้อฝัน (fantasy) มากกว่าตามความเป็นจริงหรือเป็นเหตุเป็นผล โดยอธิบายได้ด้วยทฤษฎีพัฒนาการต่างๆ เช่นทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของ Piaget (1977) โดยในขั้นแรก Sensorimotor (0-2 ปี) เด็กจะมีการรับรู้จากสัมผัสทั้ง 5 ยังไม่เต็มที่มากนัก และรูปแบบการตอบสนองต่อสิ่งเรต่าง ๆ จะค่อนข้างจำกัด เริ่มจากการตอบสนองแบบ รีเฟล็กซ์ (Reflex) จะสามารถตอบสนองสิ่งเร้าด้วยพฤติกรรมง่ายๆ เช่น การกัด การหุบ หรือ ส่งเสียงร้อง ในขั้น Pre-operational (2-7 ปี) ก็สามารถรับรู้ได้มากขึ้น แต่การคิดยังค่อนข้างจำกัด และยึดติดความคิดอยู่แค่เพียงมุมมองของตัวเอง โดยในสองขั้นแรกนี้พัฒนาการวุฒิภาวะทางอาชีพจะยังอยู่แค่ความอยากรู้อยากเห็นเท่านั้น ขั้น concrete operational (7-11 ปี) ที่จะสามารถรับรู้ ว่าวัตถุจะไม่หายไปไหน ซึ่งในขั้นนี้เด็กจะสามารถเริ่มสำรวจและเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพได้บ้าง แต่มีลักษณะของความเพ้อฝัน (fantasy) และความสนใจยังไม่คงที่นัก ขั้น Formal operational (12 ปีขึ้นไป) จะสามารถเรียนรู้เข้าใจเรื่องนามธรรมได้ เมื่อพัฒนาทางปัญญาถึงขั้นนี้แล้วเด็กจะมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ความซับซ้อนของแต่ละอาชีพ และคิดพิจารณาเกี่ยวกับอาชีพตามความเป็นจริง (Realistic) ได้

การเกิดขึ้นของการสำรวจนั้นมีหลายสาเหตุ บางพฤติกรรมการสำรวจเกิดขึ้นอย่างตั้งใจ เช่น เด็กรู้สึกสนใจการทำงานของเข็มนาฬิกา ก็ถอดออกมาดูและประกอบกลับเข้าไปใหม่ หรือ โดยบังเอิญ เช่น เจอนาฬิกาตกพื้นเข็มหุดออกมา จึงหยิบมาประกอบอย่างเดิม โดยที่เด็กที่ยังไม่มีความรู้และความสนใจในกิจกรรมใดๆ อาจจะต้องเริ่มการสำรวจจากการทำตามคำสั่ง หรือการบ้านของครูที่โรงเรียน หรือตามที่พ่อแม่ต้องการ จึงจะเริ่มมีความรู้ความสนใจ และสามารถสำรวจได้อย่างอิสระ (Autonomy) ซึ่งการสำรวจบางอย่างก็สามารถพัฒนาทักษะที่ประโยชน์กับการเรียนรู้ เช่นการสังเกตความว่องไว ในขณะที่บางอย่างก็เพียงเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น อย่างไรก็ตามเมื่อเด็กได้รับความรู้

จากการสำรวจมากขึ้น มีความสามารถทางสติปัญญาและร่างกายระดับหนึ่ง เด็กก็จะสามารถมีพฤติกรรมกรรมการสำรวจที่ซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของอาชีพต่างๆ

พ่อแม่บางส่วนที่ไม่พอใจกับความอยากรู้อยากเห็น พฤติกรรมการสำรวจของเด็ก และลงโทษเด็กอย่างไม่เหมาะสม จะทำให้เด็กเกิดความขัดแย้งและสับสน Chak (2002) อธิบายว่า เมื่อการสำรวจถูกขัดขวาง เด็กมีแนวโน้มที่จะสูญเสียแรงจูงใจในการเรียน มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้ใหญ่น้อยลง ไม่ค่อยได้ตอบครูในชั้นเรียน เมื่อไม่เกิดการสำรวจแล้วเด็กก็จะได้ข้อมูล (Information) เฉพาะจากปัจจัยภายนอกหรือคำสั่งต่างๆที่เด็กรับมาเท่านั้น เมื่อเด็กละทิ้งการสำรวจไปจะทำให้เกิดอุปสรรคในการพัฒนาภูมิภาวะทางอาชีพ เนื่องจากขาดความสนใจ และข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางอาชีพ โดยเด็กที่ละทิ้งการสำรวจนั้นมักจะเลือกสำรวจเพียงไม่กี่กิจกรรมและไม่สนใจที่จะสำรวจสิ่งอื่นๆเพิ่มเติมมากนัก ในขณะที่เด็กที่สามารถพัฒนาภูมิภาวะทางอาชีพได้ตามปกติ มีแนวโน้มที่จะต้องผ่านการสำรวจอย่างหลากหลาย และสำรวจเข้าไปเข้ามา ซึ่งทำให้มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการวางแผนอาชีพ มากขึ้น

นอกจากการสำรวจด้วยการทดลองพฤติกรรม ศึกษาหาข้อมูล และพัฒนาทักษะต่างๆด้วยตัวเด็กเองแล้ว ผู้ใหญ่ที่ทำอาชีพต่างๆก็เป็นตัวแบบสำคัญสำหรับเด็กที่จะช่วยให้เด็กสำรวจและเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ โดยผู้ใหญ่ที่เด็กสามารถสำรวจได้ก็จะเริ่มจากคนใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ ครู คนในชุมชน เช่น ตำรวจ บุรุษไปรษณีย์ รวมถึงผู้ใหญ่ที่เด็กพบเห็นจากสื่อต่างๆ เช่น นักกีฬา หรือนักข่าว ในโทรทัศน์ ซึ่งความสัมพันธ์ ความใกล้ชิด และความคุ้นเคย ที่เด็กมีกับตัวแบบก็จะทำให้เด็กมีความประทับใจกับงานนั้นต่างกันด้วย จากการศึกษาของ Trice และ Tillapaugh (1991) การที่เด็กรับรู้ว่ามีพ่อ-แม่ที่มีความพึงพอใจในงานของตัวเอง เด็กก็จะมีความที่รอบคอบทำเป็นแรงบันดาลใจ ในขณะที่หากเป็นคนอื่นที่ไม่ใช่พ่อแม่ก็อาจจะมีรูปแบบความประทับใจแตกต่างกันออกไป และสำหรับเด็กผู้หญิงระดับมัธยมต้น แม่จะเป็นตัวแบบที่สำคัญมากในการพัฒนาพฤติกรรมการเล่นดู พัฒนาเจตคติที่ดีต่อการเป็นแม่ และกระตุ้นให้เด็กหญิงมีการตั้งเป้าหมายทางอาชีพ ทั้งนี้โดยทั่วไปแล้วตัวแบบจะมีประสิทธิภาพมากหากเด็กมีโอกาสสังเกตตัวแบบที่สนใจนั้นบ่อยครั้ง

หลังจากที่เด็กได้รับข้อมูลการสำรวจด้วยวิธีต่างๆแล้ว เด็กก็จะเพ่งฝึกลงมือทำอาชีพต่างๆ ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของความสนใจที่เกิดขึ้นในเด็ก ความสนใจในอาชีพจะทำให้เด็กมีแรงจูงใจในการทดลองพฤติกรรมต่างๆ ของแต่ละอาชีพ อย่างเช่นเด็กที่อยากเป็นนักกีฬาก็จะ เพลิดเพลินกับกิจกรรมกีฬาเช่น ฟุตบอล ยิงธนู ปิงปอง ฯลฯ อย่างไรก็ตามในช่วงก่อนวัยรุ่น เด็กจะยังไม่รับรู้ถึง

ข้อจำกัดต่าง ๆ ในการไปสู่อาชีพที่ต้องการ โดย Tracey (2002) พบว่า ในการเก็บข้อมูลความสนใจระยะยาวด้วย มาตรการ RIASEC ของ Holland นั้น เมื่อเด็กโตขึ้นคะแนนความสนใจบางด้านจะลดลงมาก-น้อยต่างกันไปในแต่ละคน และจะคงที่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น และ วัยรุ่นตอนกลาง Sharf (2016) กล่าวว่า พัฒนาการของความสนใจนั้นสัมพันธ์กับการสำรวจอาชีพ โดยเมื่อมีการทดลองพฤติกรรมหรือกิจกรรมใหม่ๆ บางพฤติกรรมก็จะดึงดูดใจและทำต่อไป ในขณะที่บางพฤติกรรม ก็ไม่ได้ดึงดูดใจและถูกละทิ้งไป แต่ก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาความสนใจทางอาชีพ โดยพัฒนาการของความสนใจนี้ก็เป็นตัวช่วยสำคัญที่จะทำให้เด็กมีวุฒิภาวะทางอาชีพด้วยเช่นกัน

การรับรู้มุมมองเกี่ยวกับเวลา (Time perspective) ก็เป็นตัวแปรหนึ่งที่กระตุ้นให้เกิดการสำรวจเมื่อเข้าใกล้เวลาที่จะต้องตัดสินใจในช่วงของจุดเปลี่ยนผ่านต่างๆ ทำให้เด็กที่ยังรับรู้ว่ายังมีเวลานานหลายปีกว่าจะถึงเวลาต้องตัดสินใจนั้นมีการสำรวจน้อยกว่าช่วงวัยรุ่น ที่ต้องตัดสินใจในการเลือกคณะ ในระดับมหาวิทยาลัยในเวลาอันใกล้ ซึ่งประสบการณ์ต่างๆ ที่เด็กได้รับจนตกผลึกเป็น อัตมโนทัศน์ (Self-concept) ที่สะท้อนถึง บุคลิกภาพ ความต้องการ ค่านิยม และความสนใจ หากวัยรุ่นพัฒนาอัตมโนทัศน์ได้ชัดเจน ก็จะทำให้เกิดการวางแผนอาชีพ (Planfulness) และตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพได้ง่ายขึ้น

1.2 พัฒนาการทางอาชีพช่วงวัยรุ่น

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้พัฒนาทางอาชีพของวัยรุ่นแตกต่างจากวัยเด็ก คือความสามารถในการคิดเป็นเหตุเป็นผล การรู้จักการวางแผนแก้ปัญหา (Plan and problem solving) และความสามารถในการเข้าใจนามธรรม (Abstract thinking) ตามทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของ Piaget (1977) จากในวัยเด็กที่จะสนใจอาชีพในลักษณะของความอยากรู้อยากเห็นและเพ้อฝัน (Fantasy) เมื่อเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นแล้ว วัยรุ่นจะรับรู้โลกของงานได้ตรงกลับความเป็นจริงมากขึ้น และคิดถึงเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับอาชีพได้หลากหลาย และครอบคลุมมากขึ้น ว่าสำหรับการประกอบอาชีพหนึ่ง เขาจะควรจะต้องเก่งวิชาใด ต้องเรียนต่อสาขาวิชาใด ทำงานที่ไหน ได้เงินเดือนเท่าไร และความคิดเห็นของพ่อแม่เป็นอย่างไร เป็นต้น ซึ่งการคิดประมวลปัจจัยเกี่ยวกับอาชีพทั้งหมดนี้ ก็ทำให้วัยรุ่นประสบกับความสับสนและความยากลำบากในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพไปตลอด จนกระทั่งถึงเวลาที่ต้องตัดสินใจ โดย Super (1955) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางอาชีพในช่วงวัยรุ่น ว่ามีปัจจัย 3

ประการที่ค่อยๆพัฒนามาจากช่วงวัยเด็ก ได้แก่ความสนใจ (Interest) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Capacity) และค่านิยม (Value)

Super (1955)กล่าวว่าเด็กจะเริ่มพัฒนาความสนใจ (Interest) ตั้งแต่อายุ 7 – 8 ปี ซึ่งความสนใจในช่วงแรกนั้นจะยังยึดติดกับอาชีพของพ่อ-แม่ที่เพศเดียวกับตน และในช่วงมัธยมศึกษาต้นก็วัยรุ่นจะสังเกตอาชีพจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว ทั้งในชุมชน สื่อโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ มากขึ้น โดยเมื่อพบเจอหรือได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพใดเพิ่มเติมแล้ว วัยรุ่นอาจมีการย้อนถามตัวเองว่า “ฉันชอบอาชีพนี้หรือไม่” ซึ่งการตอบคำถามนี้ก็เป็นส่วนทำให้วัยรุ่นรู้จักตัวเองมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามความสนใจนี้จะยังสามารถเปลี่ยนไปมาได้เพราะเด็กรับรู้ว่ามีเวลาอีกนานหลายปีกว่าจะถึงเวลาที่ต้องสนใจเกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งความสนใจของวัยรุ่นนี้ก็จะพัฒนาต่อไป และคงทนมากขึ้นเรื่อยๆในช่วงวัยรุ่นผู้ใหญ่ตอนต้น และผู้ใหญ่ตอนกลาง

เมื่อถึงช่วงอายุ 11-14 ปี วัยรุ่นจะพัฒนาความสามารถในการประเมินตนเองเพิ่มขึ้นมา ทำให้วัยรุ่นเรียนรู้เกี่ยวกับความสามารถและข้อจำกัดของตนเอง (Capacity) แต่การประเมินความสามารถและข้อจำกัดของวัยรุ่นอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีครู นักจิตวิทยาในโรงเรียน หรือนักจิตวิทยาการปรึกษาเชิงอาชีพเข้ามาช่วยเหลือ เพราะหากวัยรุ่นที่มั่นใจในตนเองมากไปก็จะประเมินตนเองสูงกว่าความเป็นจริง หรือวัยรุ่นที่ไม่มีความมั่นใจในตนเองก็จะประเมินตนเองต่ำเกินไป นอกจากนี้ที่นักจิตวิทยาหรือครูที่มีความรู้เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ จะสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อให้วัยรุ่นนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับความสามารถของตัวเองได้มากขึ้นด้วย ซึ่งเมื่อวัยรุ่นเรียนรู้ข้อจำกัดของตนเองแล้ววัยรุ่นก็จะสามารถตัดตัวเลือกอาชีพได้ ทำให้ตัดสินใจได้ง่ายขึ้น

วัยรุ่นจะพัฒนาค่านิยม (Value) ขึ้นเมื่ออายุ 15-16 ปี ซึ่งก็มีทั้งค่านิยมหรืออุดมการณ์ที่เกี่ยวกับอาชีพโดยตรงแต่จะเป็นลักษณะกว้าง ๆ เช่น ฉันอยากทำงานที่ช่วยเหลือผู้คน ฉันอยากทำงานราชการเหมือนพ่อแม่ เป็นต้น และค่านิยมที่ไม่เกี่ยวกับอาชีพ แต่ส่งผลกับกระบวนการอาชีพได้ เช่น ฉันอยากมีครอบครัวมีลูก ฉันอยากไปใช้ชีวิตและทำงานต่างประเทศ ค่านิยมเหล่านี้ก็จะ เป็นเงื่อนไขที่อาจจะช่วยวางกรอบอาชีพให้วัยรุ่นเพื่อเลือกสาขาอาชีพที่จะศึกษาต่อได้ แต่ก็มีโอกาสที่วัยรุ่นจะมีค่านิยมจะขัดแย้งกันเอง หรือขัดแย้งกับความสามารถของตัวเอง ทำให้วัยรุ่นต้องชั่งน้ำหนัก และตัดสินใจด้วยตนเอง หรือให้นักจิตวิทยาเข้าช่วยเหลือ แต่ค่านิยมนั้นก็ก็เป็นสิ่งที่เปลี่ยนได้ จากการได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับอาชีพ หรือประสบการณ์ใหม่ๆ เช่น การฝึกงานก็เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถใช้ทดสอบค่านิยมของตนเอง ซึ่งอาจทำให้บุคคล แน่ใจมากขึ้น ไม่มั่นใจ หรือเปลี่ยนค่านิยม

เปลี่ยนอาชีพก็ได้เช่นกัน อย่างไรก็ตามเมื่อถึงวัยทำงานแล้ว ค่านิยมจะไม่มีผลสำคัญมากในการตัดสินใจเลือกงาน เพราะหากผู้ใหญ่สามารถทำงานตามค่านิยม และค่านิยมยังคงอยู่ไม่เปลี่ยนแปลง บุคคลก็มักจะมีความสุขในการทำงาน มากกว่าคนที่ไม่ได้ทำงานตามค่านิยมหรือค่านิยมเปลี่ยนไปหลังการทำงาน นอกจากนี้การเลือกงานในวัยผู้ใหญ่ นั้น เงื่อนไขอุดมศึกษา เงินเดือน สถานที่ทำงาน และเวลาทำงาน จะถูกนำมาพิจารณาอย่างเป็นเหตุเป็นผล ในขณะที่ค่านิยมจะมีบทบาทลดลง แต่ Super ก็ได้กล่าวถึงค่านิยมว่าถึงแม้ค่านิยมจะไม่มีบทบาทการเลือกอาชีพในวัยผู้ใหญ่มากนัก แต่ค่านิยมก็มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพในวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เช่นการเลือกคณะและสาขาวิชาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งการตัดสินใจแต่ละครั้งก็เหมือนกับการค่อย ๆ สร้างอัตลักษณ์ทางอาชีพ (Career identity) ของบุคคลขึ้นมา และจะติดตัววัยรุ่นไปในระยะยาว ในฐานะความสามารถและข้อจำกัดที่เพิ่มขึ้นมา อย่างเช่นวัยรุ่นที่เลือกเรียนคณะจิตวิทยา เมื่อจบออกไปแล้วก็มีทักษะในการเข้าใจมนุษย์เป็นความสามารถใหม่ แต่ถ้าหากอยากเป็นครูสอนนักเรียนก็จะมีข้อจำกัด คือต้องเรียนต่อเกี่ยวกับการสอนก่อนจึงจะเป็นครูได้ ไม่สามารถเป็นครูได้ทันทีเหมือนคนที่เรียนจบคณะครุศาสตร์

1.3 พัฒนาการทางอาชีพช่วงวัยรุ่นตอนปลาย และวัยผู้ใหญ่ตอนต้น

ในช่วงอายุ 15 – 25 ปีนั้น Super (1957) ได้กำหนดให้เป็นช่วงของการสำรวจ (Exploration) ซึ่งแบ่งเป็น 3 ช่วงย่อย คือ 1.ตกผลึก (Crystallizing) 2.ระบุเฉพาะเจาะจง (Specify) และ 3.การสมัครงาน (Implement) โดยวัยรุ่นตอนปลายที่จะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ นั้น จะต้องพยายามตกผลึก (Crystallizing) ข้อมูลและความคิดเกี่ยวกับอาชีพและตนเอง รู้ว่าทักษะและความรู้ที่จำเป็นสำหรับงานที่ต้องการทำคือทักษะใด และเรียนรู้ได้จากแหล่งใด เพื่อตัดสินใจสำหรับช่วงเปลี่ยนผ่านจากมัธยมศึกษาตอนปลายไปสู่ระดับอุดมศึกษาหรือการทำงานทันที Super กล่าวว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนมากจะสามารถผ่านพัฒนาการขั้นนี้ไปได้ด้วยการตระหนักรู้ถึงความสนใจ (Interest) ความสามารถและข้อจำกัด (Capacity) และ ค่านิยม (Value) ของตนเอง

ขั้นย่อยต่อมาที่ Super กล่าวไว้คือ ขั้นของการระบุเฉพาะเจาะจง (Specify) เกี่ยวกับอาชีพ จากการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจในระดับอุดมศึกษา หรือจากประสบการณ์การทำงานจริง จนถึงจุดหนึ่งที่เรา รู้จักอาชีพนั้นมากขึ้น เราก็จะเห็นว่าอาชีพหรือสาขาวิชาที่เราเรียนอยู่นั้นมีสาขาวิชาย่อยอยู่อีก เช่นคณะจิตวิทยา ก็จะมีสาขาวิชา จิตวิทยาการปรึกษา จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาคลินิก

ฯลฯ ให้เลือก รวมไปถึงการตัดสินใจเรียนต่อระดับปริญญาโทและเอก เพื่อเลือกทำงานในตำแหน่งที่สูงกว่าอย่างเช่น การบริหารการศึกษา การวิจัยการศึกษา ของคณะครุศาสตร์

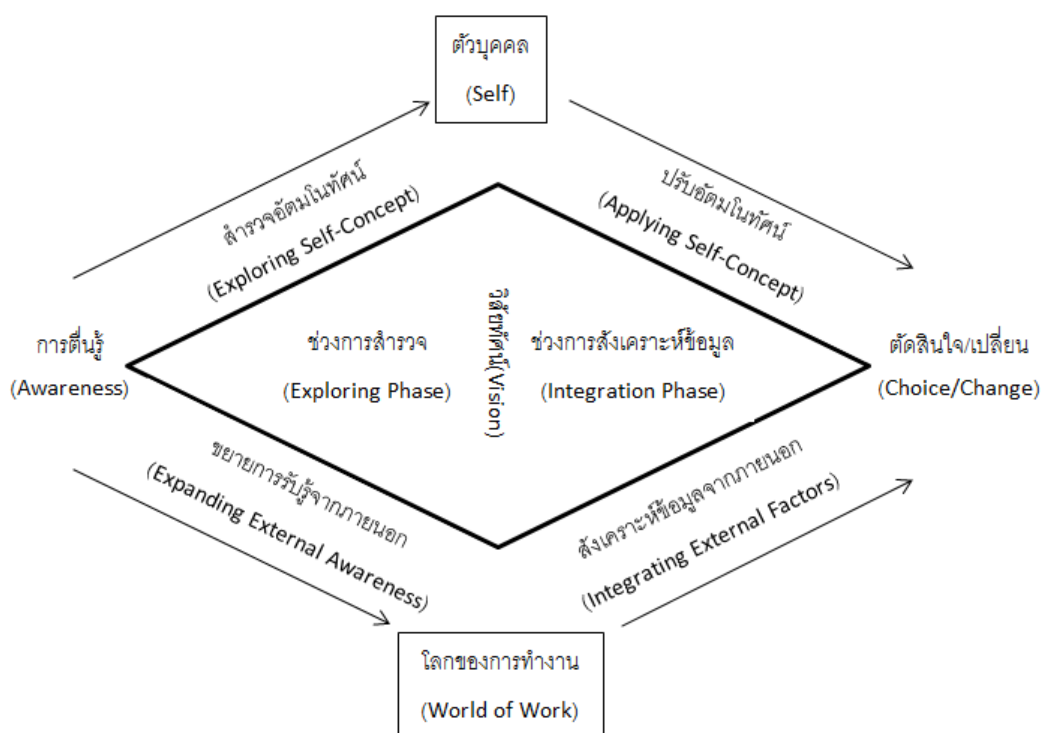
ในขั้นสุดท้ายของช่วงการสำรวจ (Exploration) คือขั้นของการสมัครงาน (Implement) หลังจากที่ศึกษาเล่าเรียนจนพอใจแล้วการที่เข้าจะเข้าสู่การทำงานที่ต้องการนั้น ก็จะต้องติดตามข่าวสารการสมัครงาน เตรียมเอกสาร เตรียมตัวสัมภาษณ์งาน

Super ได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับทฤษฎีของเขาว่า ในขั้นของการสำรวจ (Exploration) นี้อาจเกิดขึ้นตามช่วงอายุ (Age-base) หรือ ไม่เป็นไปตามช่วงอายุ (non age-base) ก็ได้ตามแต่การตัดสินใจของแต่ละคน เช่นหากเรียนไปจนจบระดับปริญญาเอก ก็จะมีช่วงของการระบุเฉพาะเจาะจง (Specify) ที่ยาวนาน หรือหากมีความต้องการที่จะเปลี่ยนอาชีพอย่างพลิกผัน เช่นจาก หมอฟัน เป็น ศิลปินวาดภาพ ก็จะมีการกลับสู่ช่วงของการสำรวจ (Exploration) และการตกผลึก (Crystallizing) อีกครั้ง

สำหรับในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยศึกษาการสำรวจอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีอายุประมาณ 15-18 ปี ซึ่งหากพิจารณาตามแนวคิดของ Super ก็จะอยู่ในขั้นของการ ตกผลึก (Crystallizing) จากการ ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และพิจารณา ความสนใจ (Interest) ความสามารถและข้อจำกัดของตนเอง (Capacity) และ ค่านิยม (Value) ของตนเอง เพื่อเตรียมตัวตัดสินใจเลือกอาชีพ ทำให้ช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยที่เหมาะสมที่จะศึกษาเกี่ยวกับการสำรวจอาชีพ

2. โมเดลอาชีพรูปข้าวหลามตัด (The career diamond)

โมเดล The career diamond พัฒนาโดย Andersen และ Vandehey (2011) นั้น กล่าวถึงกระบวนการศึกษาอาชีพหนึ่งๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาควบคู่กันของการสำรวจอาชีพ และการสำรวจตัวเองโดย Andersen และ Vandehey ได้แบ่งขั้นตอนการสำรวจอาชีพหนึ่งๆ ออกเป็นสองขั้นตอน ขั้นแรกคือการสำรวจ เป็นช่วงของการแผ่ขยายความรู้ ศึกษาข้อมูล การทำงานของอาชีพหนึ่ง ๆ การเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพก็จะทำให้บุคคลได้ตั้งคำถามกับตัวเอง เกี่ยวกับเงื่อนไขต่าง ๆ ของอาชีพนั้นว่ารู้สึกสนใจ หรือยอมรับเงื่อนไขนั้นได้ไหม ซึ่งเป็นตัวช่วยหนึ่งที่จะทำให้บุคคลเข้าใจตัวเองมากขึ้น และเข้าสู่ขั้นตอนต่อไปที่ต้องนำข้อมูลทั้งสองส่วนมาวิเคราะห์ควบคู่กัน และตอบคำถามเกี่ยวกับตนเองในส่วนแรก ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกอาชีพนี้ หรือเริ่มสำรวจอาชีพต่อไปโดยอธิบายเป็นโมเดลสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ภาพโมเดล The career diamond พัฒนาโดย Andersen และ Vandehey (2011)

จากภาพในส่วนครึ่งหน้าหรือทางด้านซ้ายของโมเดล เป็นส่วนของการสำรวจโดยใน ส่วนล่างของโมเดลจะเปรียบถึงการที่บุคคลขยายการรับรู้เกี่ยวกับตัวเอง (Self-awareness) และหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพนั้นเพิ่มเติมจากปัจจัยภายนอกต่างๆ อย่างไรก็ตามการรับรู้ข้อมูลอาชีพอาจถูกบิดเบือนจากอคติ หรือค่านิยมที่บุคคลยึดถือมาก่อนได้ ในขณะที่เดียวกันส่วนบนของโมเดล Andersen และ Vandehey ก็ได้กล่าวว่า ในการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพ บุคคลจำเป็นต้องตระหนักรู้ถึง อารมณ์ ความรู้สึก และกระบวนการทางปัญญาที่ใช้ในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานนั้นๆ และย้อนกลับมาตระหนักถึงลักษณะต่างๆของตนเอง ว่าสนใจในงานนั้นหรือไม่ ตรงกับค่านิยมเราหรือไม่ ต้องพัฒนาทักษะความสามารถอะไรบ้าง

หลังจากผ่านช่วงของการสำรวจแล้วที่จุดกึ่งกลางของโมเดลจะเป็นจุดเริ่มต้นของการรวบรวมข้อมูล (Integration) เกี่ยวกับตัวเอง และข้อมูลของงานเข้าด้วยกันในครึ่งหลังของโมเดล โดยค่อยๆ พิจารณาเงื่อนไขข้อจำกัด และทางเลือก ให้ตอบสนองความต้องการของตนมากที่สุด จนกระทั่งถึงจุดปลายสุดของโมเดลจะเป็นจุดของการตัดสินใจว่าจะเลือกอาชีพนี้ หรือจะสำรวจต่อในอาชีพเดิมใน ส่วนย่อยที่ละเอียดกว่าเดิมเช่น จากครู เป็นครูภาษาอังกฤษ หรือจะเปลี่ยนไปสำรวจอาชีพอื่นที่

แตกต่างกันออกไปเลยเช่น นักร้อง หรือ ทหาร ด้วยกระบวนการเดิมซ้ำๆ ดังภาพที่ 3 ซึ่งกระบวนการการสำรวจซ้ำๆ นี้เองจะทำให้มีข้อมูล และความคิดความรู้สึกรู้สึกต่อหลายๆ อาชีพ และรับรู้ทางเลือกเกี่ยวกับอาชีพที่ใหม่และหลากหลาย แต่อย่างไรก็ดีในการสำรวจอาชีพที่สนใจแต่ละอาชีพก็ควรจะมีการใช้เวลากับการสำรวจแต่ละอาชีพที่เหมาะสม และการเปลี่ยนไปสำรวจอาชีพต่อไปที่ติดนั้น นอกจากการสำรวจในส่วนที่ลึกซึ้ง ก็คือการสำรวจอาชีพที่มีการใช้ทักษะใกล้เคียงกัน อย่างเช่น ครู ภาษาอังกฤษ กับล่ามภาษาอังกฤษ ที่ใช้พื้นฐานด้านภาษาและเป็นงานเชิงบริการเหมือนกัน การที่เปลี่ยนอาชีพเป็นอาชีพที่ไม่ได้มีลักษณะหรือใช้ทักษะใกล้เคียงกันเช่น จากล่ามไปนักร้อง หรือจากนักร้องไปทหาร ที่ดูไม่มีความเชื่อมโยงกัน อาจเป็นความสนใจที่เกิดจากอารมณ์ชั่ววูบไม่ได้ผ่านการไตร่ตรอง ก็ทำให้การสำรวจอาชีพนั้นๆ มีอคติ หรือได้รับข้อมูลที่ผิดพลาดได้

ภาพที่ 3 แสดงถึงกระบวนการของ โมเดล The career diamond ของ Andersen และ Vandehey (2011) ที่เกิดขึ้นซ้ำๆ และต่อเนื่อง

Andersen และ Vandehey ได้กล่าวถึงกระบวนการที่ทำให้การตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพล้มเหลว โดยอธิบายจาก โมเดล The career diamond ไว้สองตัวอย่าง ตัวอย่างแรกคือการ ที่บุคคลสนใจอาชีพหนึ่ง และตัดสินใจว่าจะทำอาชีพนั้นทันที โดยไม่มีการสำรวจทั้งทางสิ่งแวดล้อม และสำรวจตัวเองใดๆเลย ดังภาพที่ 4 ซึ่งการตัดสินใจที่ขาดวุฒิภาวะเช่นนี้ อาจเกิดจากความกังวลที่สถานการณ์บังคับให้ตัดสินใจ ก็จะมีโอกาสเกิดความไม่พึงพอใจในระยะยาว

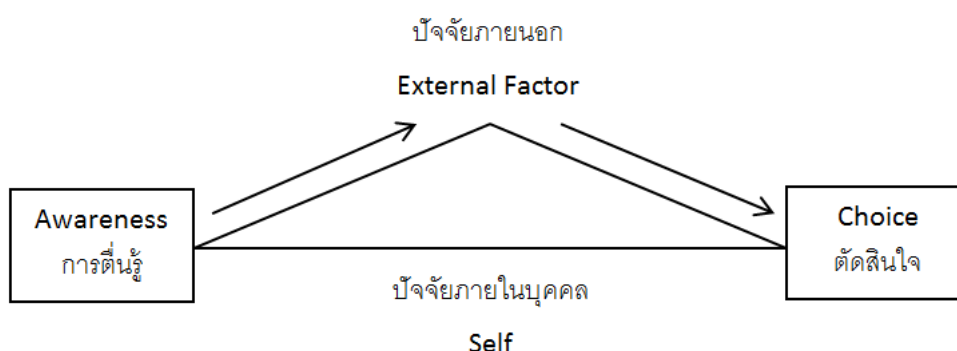

ภาพที่ 4 แสดงถึงกระบวนการตัดสินใจทางอาชีพทันที โดยไม่มีการสำรวจอาชีพ และสำรวจตนเอง (Andersen & Vandehey, 2011)

อีกตัวอย่างหนึ่งคือ การที่ปัจจัยภายนอกหรือ การสำรวจสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลมากเกินไป ทำให้ไม่เกิดการสำรวจตัวเอง อาจเกิดในกรณีนี้ บุคคลได้รับความคาดหวัง แรงกดดัน หรือจำเป็นต้องสืบ

ทอดกิจการต่อจากครอบครัว เมื่ออิทธิพลจากภายนอกได้กำหนดการตัดสินใจทางอาชีพไปแล้ว บุคคลนั้นก็จะได้แต่สำรวจเกี่ยวกับงานที่ถูกกำหนดไว้และมีโอกาสที่จะได้สำรวจอาชีพอื่นๆ น้อย ก็ทำให้ขาดโอกาสในการสำรวจตัวเองเช่นกัน หรือในกรณีที่บุคคลขาดโอกาส หรือมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรทางเศรษฐกิจ สังคม ก็จะมีข้อจำกัดทางด้านการศึกษา ค่าเล่าเรียน การเลือกศึกษา และการเลือกอาชีพถูกจำกัด และเลิกล้มความตั้งใจที่จะสำรวจตนเองเพิ่มเติม เปรียบได้ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 แสดงถึงการที่มีการสำรวจอาชีพจากสิ่งแวดล้อมภายนอก แต่ในส่วนของปัจจัยภายในบุคคลนั้นถูกปิดกั้นไว้ ไม่มีการคิดหรือโอกาสที่จะแสดงออกทางความคิดอย่างเหมาะสม (Andersen & Vandehey, 2011)

กล่าวคือ Andersen และ Vandehey ต้องการให้ The career diamond เป็นภาพที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการรับรู้ของตัวบุคคลเอง และข้อมูลของอาชีพ ก่อนที่บุคคลจะประเมินจัดลำดับความสำคัญและ ก่อนจะตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ อย่างเป็นขั้นตอน รวมถึงการใช้ภาพนี้ในการอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆที่อธิบายความล้มเหลวในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพด้วย

3. การสำรวจอาชีพ (Career Exploration)

การสำรวจอาชีพ (Career Exploration) เป็นตัวแปรที่อธิบายช่วงเปลี่ยนผ่านของบุคคลจากการศึกษาเล่าเรียนในระดับมัธยม ไปสู่การศึกษาต่อระดับปริญญา และ การทำงาน (Savickas, 1997) โดยการสำรวจอาชีพ (Career Exploration) ที่ศึกษากันส่วนมากนั้นจะกล่าวถึง การสำรวจสิ่งแวดล้อม (Environment exploration) ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้าภายนอกเพื่อให้ได้ข้อมูล และเกิดความสนใจ แรงจูงใจในการสำรวจต่อไป มากกว่าการสำรวจตัวเอง (Self-exploration) สำหรับในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเน้นศึกษาถึงการคิดถึงลักษณะต่าง ๆ ที่บุคคลมี เช่น

ความสามารถ ลักษณะนิสัย ที่น่าจะเหมาะสมกับอาชีพต่าง ๆ ซึ่งจะค่อยๆพัฒนาเมื่อได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพแต่ละอย่างเพิ่มขึ้นเพื่อมาประเมินควบคู่กับคุณลักษณะของตน ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับ การรู้จักตัวเอง หรือ อัตมโนทัศน์ (Self-concept) ที่เป็นตัวแปรที่สำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพเมื่อถึงเวลาที่เหมาะสมในช่วงวัยต่อไป

การสำรวจอาชีพมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความสำเร็จทางอาชีพ Flum และ Kaplan (2006) กล่าวว่า เมื่อบุคคลที่มีวุฒิภาวะระดับหนึ่งแล้วจะมีความสนใจในตัวแบบต่างๆ ที่กระตุ้นให้เกิดการสำรวจอาชีพ และมักจะเป็นอาชีพที่สังเกตเห็นได้ง่ายในสังคมและวัฒนธรรมนั้นๆ เนื่องจาก คนมักจะสนใจตัวแบบที่สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย และบ่อยครั้ง โดยนอกจากปัจจัยทางสังคม อย่าง ครอบครัว สภาพแวดล้อมบริบทรอบตัวบุคคลแล้ว ลักษณะเฉพาะของบุคคลเอง เช่น อายุ เพศ ความสามารถ พิเศษ ความสนใจ และค่านิยม ก็มีส่วนในการกระตุ้นและขัดขวางการสำรวจอาชีพแตกต่างกันไป

ถึงแม้ว่าผลลัพธ์ของการสำรวจอาชีพมักจะเป็นประโยชน์ต่อการเลือกอาชีพและ การประสบความสำเร็จในอาชีพ แต่ในระหว่างที่ทำการสำรวจอยู่นั้น บุคคลอาจต้องเจอกับภาวะ ไม่มั่นใจ (Uncertainty) รู้สึกคลุมเครือ (Ambiguity) และไม่สามารถเชื่อมโยงประสานข้อมูลต่างๆเข้ากันได้ (Incoherence) ซึ่งอาจนำไปสู่ผลทางลบ อย่างเช่นการถอนตัว ละทิ้งการสำรวจอาชีพ เพื่อป้องกันผลลบลนี้ เด็กควรจะได้รับ การสนับสนุนจาก พ่อแม่ ครู หรือนักจิตวิทยา ในการช่วยให้เด็กได้ศึกษาทดลองเกี่ยวกับอาชีพ รวมทั้งการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ในการสำรวจเกี่ยวกับอาชีพด้วยเช่นกัน

งานวิจัยจิตวิทยาเชิงอาชีพส่วนมากอาจจะสนใจศึกษาในบุคคลที่มีอาชีพเป้าหมายอาชีพแล้ว ต้องการสำรวจอาชีพเพื่อไล่ตามความฝัน และความหลงใหลนั้น (Levinson, 1986) เป็นกลุ่มที่มีเป้าหมายและกระตือรือร้นที่จะสำรวจทางอาชีพแล้ว ในขณะที่บุคคลกลุ่มที่ยังไม่มีอาชีพเป้าหมาย ยังไม่มีงานวิจัยมากนัก กลุ่มที่ยังไม่มีแรงจูงใจในการสำรวจอาชีพเนื่องจากขาดโอกาส ขาดความมั่นใจ และความสามารถ หรือบางส่วนอาจจะไม่รู้ถึงโอกาสต่างๆที่ผ่านเข้ามาในชีวิต เนื่องจากหลายๆคนอาจจะไม่ตระหนักถึงความจำเป็นในการสำรวจอาชีพ ทำให้โอกาสที่เข้ามาและมักจะผ่านไปอย่างรวดเร็ว นั้น ไม่ได้กระตุ้นให้เกิดความสนใจและการสำรวจอาชีพ (Blustein, 2001) นอกจากนั้นในบางประเทศที่อาจจะอยู่ในช่วงของการประสบปัญหาเศรษฐกิจ หรือปัญหาสังคม ด้วยผลจากสงคราม ภัยธรรมชาติ หรือ ปัญหาความยากไร้ การสำรวจอาชีพก็จะเป็นไปในรูปแบบของการหางานเพื่อหาเลี้ยงชีพอย่างไม่มีทางเลือก ซึ่งไม่ได้ผ่านการพิจารณาถึงความเหมาะสมของอาชีพกับ บุคลิกภาพ ความสนใจ และค่านิยม ซึ่งมีส่วนทำให้ไม่สามารถทำงานได้เต็มศักยภาพ เนื่องจากขาดแรงจูงใจในตัว

งาน ซึ่งเป็นผลเสียต่อภาพรวมเศรษฐกิจและสังคม (Wilson, 1996) แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ได้มีเพียงปัจจัยภายนอกอย่าง สภาพสังคม โอกาส และทรัพยากรต่าง ๆ เท่านั้นที่มีผลขัดขวางการสำรวจอาชีพ ปัจจัยภายในบุคคลเช่น เพศ อายุ ทักษะความสามารถ และลักษณะนิสัย ก็เป็นลักษณะสำคัญที่อาจขัดขวางการสำรวจอาชีพเช่นกัน ซึ่งมักจะอยู่ในรูปแบบของความคิด เช่น คิดว่าผู้หญิงไม่น่าจะมีโอกาสได้รับตำแหน่งบริหารระดับสูง การแบ่งแยกกีดกันทาง เพศ เชื้อชาติ ที่บุคคลรับรู้ ก็เป็นปัจจัยที่ขัดขวางการสำรวจอาชีพเช่นกัน

งานวิจัยและงานเขียนส่วนมากมักจะกล่าวถึงการสำรวจอาชีพว่ามีข้อดีมากกว่าข้อเสีย การสำรวจอาชีพมีโอกาสที่จะทำให้บุคคลค้นพบสิ่งที่ดีและท้าทายความสามารถมากกว่า รวมไปถึงให้ข้อมูลถึงวิธีที่จะทำให้สมดุลของชีวิตและการทำงาน (Work-life balance) ดีขึ้นกว่าเดิม และพึงพอใจกับชีวิตการทำงาน นอกจากนี้เมื่อบุคคลใช้เวลากับการทดลองเกี่ยวกับอาชีพหนึ่งเป็นเวลานาน และตระหนักถึงความชอบ-ไม่ชอบ กิจกรรมนั้น ก็จะส่งผลให้ตั้งใจกับกิจกรรมนั้นมากขึ้น หรือละทิ้งกิจกรรมนั้นไป ก็เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาอัตมโนทัศน์ (Self-concept) โดยการสำรวจอาชีพนั้น นอกจากจะเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพในช่วงจุดเปลี่ยนผ่านของการเรียน การเลือกสาขา และการเลือกอาชีพแล้ว การสำรวจยังช่วยในการปรับตัวต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงชีวิตต่างๆ เช่น การสร้างครอบครัว การดูแลลูก หรือการเข้าสู่วัยเกษียณอีกด้วย (Zikic & Klehe, 2006)

เมื่อมีการสำรวจอาชีพที่เหมาะสมก็จะเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ แต่ถ้าหากมีการสำรวจที่ไม่เหมาะสมก็อาจสร้างผลทางลบได้ การสำรวจที่สำรวจหลายๆอาชีพ แต่สำรวจอย่างผิวเผิน ไม่เป็นระบบ หรือเปลี่ยนอาชีพที่สำรวจไปมาบ่อยครั้ง หรือการสำรวจอาชีพอย่างมีอคติต่ออาชีพนั้น มีโอกาสที่จะได้รับข้อมูลที่ผิดพลาด ได้ข้อมูลที่สำคัญไม่ครบถ้วน ซึ่งการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพด้วยข้อมูลผิวเผินนั้น มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การเป็นคนที่เปลี่ยนงานบ่อย (e.g., Hobo syndrome; Ghiselli, 1974) ในทางตรงกันข้าม ก็มีกลุ่มที่ยึดติดที่จะสำรวจเพียง 1-2 อาชีพ และหลีกเลี่ยงที่จะสำรวจหลากหลายอาชีพ และเรียนรู้พัฒนาอัตมโนทัศน์ (Self-concept) บุคคลเหล่านี้ อาจจะบิดเบือนข้อมูลของอาชีพอื่นๆที่ได้รับมา หรือ ตั้งใจสำรวจเกี่ยวกับอาชีพเดิมมากขึ้นไปอีก เพื่อให้ตนเกิดความแน่ใจในการตัดสินใจทางอาชีพนั้น (Richardson & Zikic, 2007) ซึ่งอาจดีต่อการตัดสินใจ แต่จะขาดความรู้ และทักษะอื่นๆที่เป็นประโยชน์ในการใช้ชีวิตครอบครัว หรือชีวิตวัยเกษียณ

4. ความสนใจทางอาชีพ (Vocational interest)

การศึกษาความสนใจทางอาชีพนั้น ได้เริ่มมีบทบาทขึ้นโดยเริ่มต้นจากงานวิจัยของ Edward Strong ในช่วงปี 1920s และ Frederick Kuder ในช่วง 1930s โดยศึกษาควบคู่กับหลายๆตัวแปร เช่น ตัวแปรบุคลิกภาพ และการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ ในหลายๆบริบท เช่น ความพึงพอใจในงาน (Hough, Barge, & Kamp, 2001) และการตั้งเป้าหมาย (Nye, Su, Rounds, & Drasgow, 2012)

ความสนใจทางอาชีพของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นเรื่อยๆจากการมีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม เช่น ครอบครัว โรงเรียน และ ลักษณะของวัฒนธรรม (Eccles, 1994) Helwig (1998) พบว่า อาชีพที่เด็กมักสนใจและพิจารณานั้น ได้รับอิทธิพลจาก ความคาดหวังของครอบครัว และค่านิยมของสังคมนั้น Armstrong และคณะ (2011) กล่าวว่า การตกผลึกของความสนใจนั้นเริ่มขึ้นตั้งแต่ก่อนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ก็ยังไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดความสนใจในวัยก่อนหน้านั้นมากนักเนื่องจากนักจิตวิทยาเชิงอาชีพไม่ค่อยมีโอกาสนำมาวิจัยในกลุ่มตัวอย่างวัยเด็ก รวมถึงข้อจำกัดเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับอาชีพของเด็ก และการวัดความสนใจในเด็กเล็กด้วยการประเมินตนเองนั้นอาจยังเป็นไปไม่ได้ โดย Low, Yoon, Roberts, และ Rounds (2005) ได้รวบรวมข้อมูลงานวิจัยระยะยาว เกี่ยวกับการประเมินความสนใจของกลุ่มตัวอย่างวัยต่างๆ ตั้งแต่ 12 ปี จนถึง 40 ปี พบว่า บุคคลจะมีความสนใจคงที่มากขึ้นเรื่อยๆ โดยในช่วงวัย 12-16 ปี ที่กำลังค่อยๆพัฒนาความสนใจนั้น คะแนนก็เริ่มคงที่แล้ว ($r = .55$) และหลังจากนั้น ช่วงอายุต่อไปความสนใจก็จะคงที่มากขึ้นเรื่อยๆ ($r = .59-.83$) และคงที่มากที่สุดในช่วงอายุ 25-30 ปี ($r = .83$)

Rounds และ Su (2014)กล่าวว่า ความสนใจนั้นจะต้องมีเป้าหมายเป็นกิจกรรม (เช่น การสอน ทำวิจัย ก่อสร้าง วาดภาพ เล่นดนตรี กีฬา) หรือวัตถุ (เช่น ข้อมูลตัวเลข บุคคล พี่ชู้) ซึ่งการประเมินความสนใจนั้นก็คือการประเมินว่าคุณรู้สึก ชอบ-ไม่ชอบ กิจกรรม หรือวัตถุเหล่านั้นมากน้อยเพียงใด ซึ่งการประเมินความสนใจทางอาชีพที่นิยมใช้กัน เป็นของ John Holland ที่ได้เริ่มศึกษาตั้งแต่ปี 1966 โดย Holland ได้แบ่งลักษณะว่าสนใจเป็น 6 รูปแบบ (RIASEC) ซึ่งถูกใช้ศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงปี 1970 จนถึงปัจจุบัน นอกจากนั้นก็มีการแบ่งการความสนใจทางอาชีพตามกลุ่มวิชา อย่างไรก็ตามการประเมินความสนใจทางอาชีพที่กว้างเกินไปนั้นทำให้นักจิตวิทยาการปรึกษานำไปใช้ประโยชน์ต่อยอดได้ลำบาก นักจิตวิทยาการปรึกษาจึงเริ่มสร้างแบบประเมินความสนใจทางอาชีพ เช่น Strong Interest Inventory (SII; Harmon et al., 1994) ที่ประกอบด้วยความสนใจทางอาชีพทั้งหมด 20 ด้าน และ Basic Interest Markers (BIM; Liao et al., 2008) ที่

ประกอบไปด้วยความสนใจทั้งหมด 31 ด้าน ในงานวิจัยนี้ได้ศึกษาเรื่องความสนใจทางอาชีพโดยนำเครื่องมือวัดแนวทางอาชีพฉบับภาษาไทย ซึ่งพัฒนาต่อจาก Basic Interest Markers โดยพรพรรณระพี สุทธิวรรณ และคณะ (2560) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมทางอาชีพทั้งหมด 33 ด้านในการวิเคราะห์งานวิจัยนี้

5. อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (Career decision-making difficulties)

Gati, Krausz และ Osipow (1996) เสนอถึงปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้เกิดอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ ในช่วงชีวิตต่างๆ โดยเฉพาะการตัดสินใจทางอาชีพเพื่อเข้าสู่จุดเปลี่ยนผ่านเพื่อศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย และ การทำงาน ซึ่งการตัดสินใจทางอาชีพไม่ว่าจะบริบทใดล้วนต้องผ่านกระบวนการที่ซับซ้อน Gati และคณะ (1996) จึงสร้างมาตรวัดอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (Career Decision-Making Difficulties Questionnaire) เพื่อให้นักจิตวิทยาการปรึกษาเชิงอาชีพใช้สำหรับระบุสาเหตุของปัญหาการตัดสินใจทางอาชีพของผู้รับการปรึกษาและให้คำแนะนำได้แม่นยำยิ่งขึ้น โดยได้แบ่งปัจจัยที่ให้เกิดอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ ไว้ดังนี้

5.1 ขาดความพร้อม (Lack of Readiness)

การขาดความพร้อมในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพนั้น Gati และคณะ (1996) ได้กำหนดให้เป็นส่วนก่อนที่จะเข้าสู่การตัดสินใจทางอาชีพ โดยแบ่งเป็น 3 สาเหตุย่อยได้แก่

1. ขาดแรงจูงใจในการตัดสินใจ (Lack of motivation) คือไม่มีความรู้สึกต้องการที่จะตัดสินใจ หรือยังไม่เห็นความสำคัญของการตัดสินใจนั้น
2. มีบุคลิกภาพไม่ตัดสินใจ (General indecisiveness)
3. มีความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (Dysfunctional beliefs) อย่างเช่น การเชื่อว่าการตัดสินใจทางอาชีพจะเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวและส่งผลกระทบต่อชีวิตตลอดไป หรือการเชื่อว่โชคชะตาจะเลือกอาชีพให้ โดยที่ไม่มีการศึกษาอาชีพใด ๆ เลย

โดยงานวิจัยของ Xu, Hou และ Tracey (2013) พบว่าในกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาตรี จะมีคะแนนด้านนี้อยู่ในช่วงเกณฑ์ ต่ำ หรือหมายความว่าไม่ค่อยมีปัญหาเกี่ยวกับความพร้อมเกี่ยวกับการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ

5.2 ขาดข้อมูล (Lack of information)

การขาดข้อมูล เป็นอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างช่วงของการตัดสินใจ ซึ่งหากขาดข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับอาชีพ ก็จะทำให้ตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพได้ลำบาก ขาดประสิทธิภาพ รับรู้ทางเลือกของการตัดสินใจทางอาชีพได้น้อย ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบได้แก่

1. ขาดข้อมูลเกี่ยวกับวิธีที่จะได้รับข้อมูล (Lack of information about way of obtaining information) คือไม่รู้แหล่งข้อมูลและวิธีได้รับข้อมูล ทั้งข้อมูลตัวเอง และข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ
2. ขาดข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Lack of information about Occupation) เช่น ลักษณะการทำงาน ความต้องการอาชีพของตลาดแรงงาน
3. ขาดข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง (Lack of information about self) เช่น ไม่รู้เกี่ยวกับลักษณะนิสัย ความสนใจ และความสามารถของตนเอง
4. ขาดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการการตัดสินใจ (Lack of information about career decision-making process) คือ ขาดความรู้ที่จะประสานข้อมูลต่างๆ ทั้งข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของตัวเอง และข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเข้าด้วยกัน เพื่อพิจารณาและตัดสินใจทางอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 ข้อมูลมีความไม่แน่นอน (Inconsistent Information)

อุปสรรคในส่วนนี้จะเป็นส่วนที่เกิดขึ้นหลังจากมีข้อมูลระดับหนึ่งแล้ว ข้อมูลที่ได้รับมามีส่วนที่ขัดแย้งกัน ก่อให้เกิดอุปสรรคในการตัดสินใจ โดยมีสาเหตุจาก

1. ข้อมูลไม่มีความน่าเชื่อถือ (Unreliable information) ซึ่งหากมีคะแนนด้านนี้มากนั้น หมายความว่าบุคคลรู้สึกว่าจะตัวเองเปลี่ยนความสนใจ ความต้องการเกี่ยวกับอาชีพบ่อยๆ หรือ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองที่ได้รับมามีความขัดแย้งกัน
2. ความขัดแย้งภายใน (Internal conflicts) คือการที่บุคคลรู้สึกสับสนในการตัดสินใจ เนื่องจาก อาชีพที่สนใจนั้นมีทั้งสิ่งที่ชอบและไม่ชอบ หรือสับสนกับการพิจารณาสองตัวเลือก และการที่รู้สึกว่าจะอาชีพเดี่ยวนั้นไม่สามารถตอบสนองความต้องการทั้งหมดของคนได้
3. ความขัดแย้งภายนอก (External Conflicts) ความความสับสนที่เกิดจากบุคคลอื่น ที่อาจมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจของเรา ไม่เห็นด้วยหรือคัดค้านสิ่งที่เราคิดหรือกำลังตัดสินใจ

ส่วนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากที่กล่าวในข้างต้นว่า ตัวแปรความสนใจทางอาชีพที่มีหลากหลายด้านนั้นมักถูกใช้แค่เพียงในงานวิจัยเกี่ยวกับ จิตวิทยาการศึกษาเชิงอาชีพ และการพัฒนาเครื่องมือ เนื่องจากข้อจำกัดและความยุ่งยากในการคำนวณและการรายงานผล ทำให้ไม่มีการนำตัวแปรความสนใจทางอาชีพที่มีหลากหลายด้าน มาวิจัยร่วมกับตัวแปรอื่นๆมากนัก ในการพิจารณาวรรณกรรม ผู้วิจัยจึงอ้างอิงงานวิจัยเกี่ยวกับความสนใจทางอาชีพอื่นๆ ที่นิยมใช้ในการวิจัย อย่างเช่น ความสนใจทางอาชีพ 6 มิติ (RIASEC) ของ Holland และตัวแปรอื่นๆที่จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยแล้วมีความใกล้เคียงกับความแน่ใจทางอาชีพ (Career certainty) เช่น ความชัดเจนในตนเอง (Self-Clarity) ร่วมด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจอาชีพ และความสนใจทางอาชีพหรือความชัดเจนทางอาชีพ

ความสัมพันธ์ของ การสำรวจอาชีพและความสนใจทางอาชีพนั้นได้ถูกกล่าวถึงในหลายทฤษฎี โมเดล และบทความ เกี่ยวกับ การสำรวจอาชีพ (Zikic & Hall, 2009) และ พัฒนาการของวุฒิภาวะทางอาชีพ (Super, 1994) ว่าหากสำรวจสิ่งแวดล้อมแล้ว รู้สึกเพลิดเพลินกับสิ่งใดหรือกิจกรรมใด ก็จะทำให้บุคคลเกิดความสนใจ ความสนใจจะทำให้เกิดการสำรวจซ้ำๆ ซึ่งก็จะส่งผลกลับมาทำให้ความสนใจมากขึ้นหรือลดลง จนทำให้ความสนใจทางอาชีพนั้นชัดเจนขึ้นในที่สุด แต่จนถึงปัจจุบันผู้วิจัยก็ยังไม่พบงานวิจัยที่สนับสนุนทฤษฎี หรือโมเดล เหล่านี้โดยตรงเลย ในส่วนนี้ผู้วิจัยจึงขอกกล่าวถึงงานวิจัยที่ตัวแปรมีความใกล้เคียงดังต่อไปนี้

Cheung และ Arnold (2014) ได้ศึกษาผลของการการสำรวจอาชีพ ต่อพัฒนาการทางอาชีพ ซึ่งมีองค์ประกอบหลากหลาย หนึ่งในนั้นคือ ความชัดเจนในตนเอง (Self-Clarity) ที่ผู้วิจัยเห็นว่ามี ความใกล้เคียงกับ ความแน่ใจทางอาชีพ (Career certainty) ในงานวิจัยนี้ เนื่องจากเป็นตัวแปรที่นำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพในอนาคตเช่นกัน โดย Cheung และ Arnold ได้ศึกษาในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยในฮ่องกงจำนวน 271 คน ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขั้นต้นพบว่า ความชัดเจนในตนเอง (Self-Clarity) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การสำรวจสภาพแวดล้อม (Environment exploration) ($r = .16, p < .01$ two-tailed) แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการสำรวจตัวเอง (Self-exploration) ($r = .08, p > .05$) แต่ในการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุ (Multiple regression) ตัวแปรการสำรวจอาชีพทั้งสองด้าน ไม่มีด้านใดมีความสัมพันธ์กับ ความชัดเจนในตนเอง (Self-Clarity) เลย อาจเป็นเพราะข้อคำถามในส่วนของ ความชัดเจนในตนเอง (Self-Clarity) ที่มี

เพียง 3 ข้ออาจจะน้อยเกินไป ซึ่งในงานของผู้วิจัยนี้เชื่อว่าคะแนนความสนใจที่มีความชัดเจน จากความสนใจทั้งหมด 33 ด้านที่ได้ใช้ในงานวิจัยนี้จะมีความละเอียดและสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของการสำรวจอาชีพกับความสนใจทางอาชีพได้ดียิ่งขึ้น

ในขณะที่งานวิจัยเกี่ยวกับความสนใจทางอาชีพส่วนใหญ่ยังนิยมใช้ความสนใจทางอาชีพ 6 มิติ (RIASEC) ของ Holland ก็มีงานวิจัยบางส่วนที่นำมาวิจัยร่วมกับการสำรวจอาชีพ (Career Exploration) แต่ผู้วิจัยยังไม่พบงานใดที่ใช้ความสนใจทางอาชีพ ของ Holland เป็นตัวแปรตามเลย ความสนใจทางอาชีพ ของ Holland มักจะถูกใช้เป็นตัวแปรต้นที่มีลักษณะคล้ายๆกับบุคลิกภาพคือเป็นคุณลักษณะเฉพาะของบุคคลที่ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาเท่าไรนัก เช่นงานของ Nuita (2007) ได้ใช้ ความสนใจทางอาชีพทั้ง 6 รูปแบบ ในการทำนายการสำรวจตัวเอง (Self-exploration) ของนักศึกษาปริญญาตรี จำนวน 113 คน พบว่ามีเพียงความสนใจด้านสังคม (Social) ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการสำรวจตนเอง (Self-exploration) ในขณะที่ 5 ด้านที่เหลือนั้นมีความสัมพันธ์กับการสำรวจตัวเอง โดยความสนใจด้าน ความท้าทาย (Enterprising) และความสนใจด้านการสืบค้น (investigative) เป็นความสัมพันธ์ทางลบ และด้านนิยมความจริง (Realistic) ด้านศิลปะ (Artistic) และ ด้านระเบียบแบบแผน (Conventional) มีความสัมพันธ์ทางบวก นอกจากนี้ก็ม้งานรูปแบบใกล้เคียงกับงานของ Fan, Sheung, Leong และ Sheung (2012) ก็ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของ ลักษณะบุคลิกภาพ ต่อการสำรวจอาชีพ โดยมีลักษณะความสนใจทางอาชีพ 6 รูปแบบของ Holland เป็นตัวแปรส่งผ่าน โดยศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในฮ่องกง และ ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ในนักศึกษาชาวฮ่องกง ตัวแปรความสนใจด้านชอบความท้าทาย (Enterprising) เป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ของ ลักษณะบุคลิกภาพ ไปสู่การสำรวจอาชีพ และในของนักศึกษาประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่าตัวแปรที่ส่งผ่านความสัมพันธ์ของ ลักษณะบุคลิกภาพ ไปสู่การสำรวจอาชีพ คือความสนใจด้านศิลปะ (Artistic)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจอาชีพและ อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ

งานวิจัยสำคัญที่สนับสนุนการนำตัวแปร อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (Career decision-making difficulties) มาควบคุมความสัมพันธ์ของ การสำรวจอาชีพ (Career exploration) คืองานของ Xu และคณะ (2014) ซึ่งใช้แบบสอบถามชุดเดียวกับงานวิจัยชิ้นนี้ โดย Xu, Hou และ Tracey ได้เก็บข้อมูลจากนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศจีน จำนวน 911 คน เพื่อ

ศึกษาการวิเคราะห์สาเหตุ (Path analysis) จากการสำรวจอาชีพทั้งสองรูปแบบ ได้แก่ การสำรวจสิ่งแวดล้อม (Environment exploration) และ การสำรวจตัวเอง (Self-exploration) ไปสู่ อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ พบว่า การสำรวจสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ทางลบกับการขาดข้อมูล (Lack of information) ($B = -.15, p < .05$) และการสำรวจตัวเอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับการขาดข้อมูล ($B = -.14, p < .05$) และการที่ข้อมูลมีความไม่แน่นอนด้วย (Information inconsistent) ($B = -.14, p < .05$)

นอกจากนี้ก็มีงานวิจัยที่ใช้ตัวแปรที่ใกล้เคียงกันในงานวิจัยของ Cheung และ Arnold (2014) ที่ศึกษาผลของการการสำรวจอาชีพ ต่อพัฒนาการทางอาชีพ ซึ่งหนึ่งในองค์ประกอบของงานวิจัยนี้คือ ความเชื่อมั่นในความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (Career decision self-efficacy) ซึ่งจากการศึกษานิยามแล้ว ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ทางลบกับการไม่สามารถตัดสินใจทางอาชีพ (Career Indecision) โดยจากการเก็บข้อมูลกับกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยในฮ่องกงจำนวน 271 คน ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขั้นต้นพบว่า ความเชื่อมั่นในความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (Career decision self-efficacy) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสำรวจอาชีพทั้งสองรูปแบบคือ การสำรวจตัวเอง (Self-exploration) ($r = .40, p < .01$ two-tailed) และการสำรวจสภาพแวดล้อม (Environment exploration) ($r = .38, p < .01$ two-tailed) กล่าวคือ หากมีการสำรวจอาชีพ ไม่ว่าจะสำรวจตัวเองหรือสภาพแวดล้อม ก็จะทำให้บุคคลเชื่อมั่นในความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ มากขึ้น ซึ่งหลังจากนั้น Cheung และ Arnold ก็ได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์สมการถดถอยพหุ (Multiple regression) พบว่าตัวแปรการสำรวจอาชีพทั้ง การสำรวจตัวเอง (Self-exploration) ($\beta = .25, p < .001$) การสำรวจสภาพแวดล้อม (Environment exploration) ($\beta = .24, p < .01$) สามารถทำนายความเชื่อมั่นในความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (Career decision self-efficacy) ได้

ในงานวิจัยชิ้นนี้จะใช้การสำรวจอาชีพ ในการอธิบายความแน่ใจทางอาชีพ ซึ่งคล้ายคลึงกับงานของ Cheung และ Arnold (2014) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของการสำรวจอาชีพและ ความชัดเจนในตนเอง (Self-Clarity) โดยงานวิจัยนี้ได้เพิ่มการสำรวจด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ เข้าร่วมอธิบายความแน่ใจทางอาชีพเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังคิดคะแนนความแน่ใจทางอาชีพจากความสนใจหลากหลายด้าน ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดมากกว่าการใช้ความสนใจทางอาชีพของ Holland ที่รวมความสนใจทางอาชีพเป็นบุคลิกภาพ 6 ด้าน ที่พบในงานของ Nauta (2007) และ

Fan และคณะ (2012) และมีการคุมความสัมพันธ์ด้วยตัวแปรอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพที่พบว่ามีความสัมพันธ์กับการสำรวจอาชีพ ในงานของ Xu และคณะ (2014) นอกจากนี้ยังได้ศึกษาศึกษาในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความจำเป็นต้องสำรวจอาชีพเพื่อตัดสินใจ เลือกศึกษาต่อ หรือทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษาด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการสำรวจอาชีพ ทั้งการสำรวจสิ่งแวดล้อม การสำรวจตนเอง และการสำรวจด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ ที่มีต่อความแน่ใจทางอาชีพ ซึ่งพิจารณาจากจำนวนความสนใจทางอาชีพที่มีความชัดเจน โดยควบคุมอิทธิพลของอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ

ตัวแปรในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ คือ การสำรวจอาชีพ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ
  - 1.1 การสำรวจสิ่งแวดล้อม
  - 1.2 การสำรวจตนเอง
  - 1.3 การสำรวจด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ
2. ตัวแปรตาม คือ ความแน่ใจทางอาชีพ แบ่งเป็น
  - 2.1 จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ
  - 2.2 จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ
3. ตัวแปรควบคุม คือ ตัวแปรอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ ได้แก่
  - 3.1 ขาดความพร้อม
    - 3.1.1 ขาดแรงจูงใจ
    - 3.1.2 มีลักษณะไม่ตัดสินใจ
    - 3.1.3 มีความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ

3.2 ขาดข้อมูล

- 3.2.1 ไม่รู้วิธีที่จะได้รับข้อมูล
- 3.2.2 ขาดข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง
- 3.2.3 ขาดข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ
- 3.2.4 ไม่รู้กระบวนการตัดสินใจ

3.3 ข้อมูลมีความไม่แน่นอน

- 3.3.1 ข้อมูลไม่น่าเชื่อถือ
- 3.3.2 มีความขัดแย้งภายในตนเอง
- 3.3.3 มีความขัดแย้งภายนอก

สมมติฐานการวิจัย

เมื่อควบคุมตัวแปร อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพแล้ว การสำรวจอาชีพทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ การสำรวจสิ่งแวดล้อม การสำรวจตนเอง และการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ สามารถร่วมกันอธิบายความแน่ใจทางอาชีพได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. การสำรวจอาชีพ หมายถึง พฤติกรรมที่นำมาสู่การได้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งอาจได้จากการสำรวจสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่นการได้รับข้อมูลจากจากสื่อ บุคคล หรือได้ประสบการณ์จากการสำรวจด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ และสำรวจตนเอง เช่น การครุ่นคิดและระบุคุณลักษณะต่าง ๆ ของตนเองทั้งเด่นและด้อย เพื่อนำไปตัดสินใจเกี่ยวกับการทำอาชีพต่อไป วัดโดยมาตรวัดการสำรวจทางอาชีพ (Career exploration survey; CES) พัฒนาจาก Stumpf, Colarelli, และ Hartman (1983)
2. อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ หมายถึง ปัจจัยที่ขัดขวางการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ ทั้งการขาดความพร้อม การขาดข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และ ข้อมูลมีความไม่แน่นอนต่าง ๆ วัดโดยมาตรวัดอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (The Career Decision-making Difficulties Questionnaire; CDDQ) พัฒนาจาก Gati, Krausz, และ Osipow (1996)

3. ความแน่ใจทางอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลสามารถระบุได้ว่าตนมีความชอบ และไม่ชอบหน้าที่ หรือกิจกรรมของงานประเภทใดบ้าง ซึ่งหากระบุความชอบและไม่ชอบได้มาก ก็หมายความว่าค่อนข้างมีความแน่ใจในทางอาชีพ หากระบุงานที่ชอบและไม่ชอบได้น้อย ก็หมายความว่ามีความแน่ใจต่ำ โดยจะใช้การคิดคะแนนจากเครื่องมือวัดแนวทางอาชีพฉบับนักเรียน (พัฒนาจากแนวคิดของ; Liao et al., 2008) โดยรายละเอียดการคิดคะแนนจะเสนอในบทที่ 2

ขอบเขตการวิจัย

ผู้เข้าร่วมการวิจัยที่ใช้ในงานวิจัยนี้คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ถึง 18 ปี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลของการศึกษาจะช่วยสะท้อนให้เห็นถึงความแน่ใจทางอาชีพของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมปลาย ที่มีการสำรวจอาชีพมาก-น้อยแตกต่างกัน
2. ผลของงานวิจัยอาจใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการสำรวจอาชีพในนักเรียนมัธยมศึกษา ก่อนที่นักเรียนจะต้องตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพได้

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการสำรวจอาชีพต่อความสนใจทางอาชีพโดยมีอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพเป็นตัวแปรควบคุม ศึกษาจากผู้เข้าร่วมการวิจัยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้เข้าร่วมการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้เก็บข้อมูลกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 956 คน สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด 878 คน (คิดเป็น 91.8%) จากโรงเรียนในกรุงเทพฯและปริมณฑล คัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัยด้วยวิธีการเลือกแบบตามสะดวก (convenience sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. มาตรการอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (The Career Decision-making Difficulties Questionnaire; CDDQ; Gati et al., 1996)
2. มาตรการสำรวจทางอาชีพ (Career Exploration Survey; CES; Stumpf et al., 1983)
3. เครื่องมือวัดแนวทางอาชีพฉบับนักเรียน (พัฒนาจากแนวคิดของ; Liao et al., 2008)

1. มาตรการอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ

มาตรการอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพถูกพัฒนาขึ้นโดย Gati และคณะ (1996) ประกอบด้วยข้อกระทง 33 ข้อ โดยแบ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดอุปสรรคในการประกอบอาชีพออกเป็น 3 องค์ประกอบใหญ่ ได้แก่ 1.ขาดความพร้อม 2.ขาดข้อมูล และ 3.ข้อมูลไม่มีความชัดเจน โดยมาตรการอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพนี้ เป็นข้อกระทงทางบวก ทั้งหมด แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 9 ช่วง ตั้งแต่ 1 ถึง 9 โดย 1 หมายถึง ข้อความนี้ไม่ตรงกับตัวผู้ตอบเลย และ 9 หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับผู้ตอบมาก

ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้แปลข้อกระทงทั้งหมด โดยมีการปรับปรุงเนื้อหาของข้อกระทงให้เข้ากับวัฒนธรรม ระบบการศึกษา และ บริบทของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ยังคงแนวคิด

องค์ประกอบ และจำนวนข้อตาม ข้อกระทงเดิมของ Gati, Krausz และ Osipow (1996) และเนื่องจากผู้เข้าร่วมการวิจัยในงานวิจัยนี้เป็นเด็กมัธยมปลาย การตอบ มาตรฐานค่าแบบลิเคิร์ต 9 ช่วง นั้นอาจทำให้ผู้ตอบสับสนและยากในการตอบ ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงปรับให้เป็นมาตรฐานค่า 4 ช่วง (1-4) ซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถตอบได้ง่ายยิ่งขึ้น โดยมีความหมายดังนี้

- 1 หมายถึง ไม่ตรงกับฉันเลย
- 2 หมายถึง ค่อนข้างไม่ตรงกับฉัน
- 3 หมายถึง ค่อนข้างตรงกับฉัน
- 4 หมายถึง ตรงกับฉันมาก

โดยด้านการขาดความพร้อม จะเกี่ยวกับปัจจัยภายในบุคคล ทั้งลักษณะบุคลิกภาพ ความคิด และ ความเชื่อ ที่ขัดขวางการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ หรือการสำรวจอาชีพ มีข้อกระทงทั้งหมด 12 ข้อ โดยมีค่าความเที่ยงจากความสอดคล้องภายใน สัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา เท่ากับ .63 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ 1.ขาดแรงจูงใจ จำนวน 3 ข้อ 2.มีบุคลิกภาพไม่ตัดสินใจ จำนวน 6 ข้อ และ 3.มีความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ จำนวน 3 ข้อ โดยคะแนน การขาดความพร้อม จะนำคะแนนจากแต่ละข้อคำถามมาคำนวณค่าเฉลี่ยตามองค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบก่อน เมื่อได้ค่าเฉลี่ยของ ทั้ง 3 องค์ประกอบย่อยแล้ว จึงนำมาหาค่าเฉลี่ยรวมจาก 3 องค์ประกอบอีกครั้ง รวมเป็นคะแนนในด้านของการขาดความพร้อม ที่ใช้ในการวิเคราะห์สถิติสำหรับงานวิจัยนี้ ซึ่งจะมีค่าคะแนนที่เป็นไปได้ อยู่ในช่วง 1 – 4 คะแนน โดยผู้ที่มีคะแนนสูง หมายความว่า บุคคลนั้นขาดความพร้อมในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งอาจเกิดจากการขาดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ และตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตการทำงาน หรือว่ากังวลเกี่ยวกับการตัดสินใจมากเกินไป ทำให้ไม่สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในด้านการขาดข้อมูล นั้นจะเกี่ยวกับกระบวนการหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและข้อมูลเกี่ยวกับตนเองในขั้นตอนต่างๆ ว่า ยังขาดข้อมูลที่จุดใด มีข้อกระทงทั้งหมด 12 ข้อ มีค่าความเที่ยงจากความสอดคล้องภายใน สัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา เท่ากับ .89 โดยระบุสาเหตุที่ขาดข้อมูลออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.ไม่รู้วิธีการที่จะได้รับข้อมูล จำนวน 3 ข้อ 2.ขาดข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ จำนวน 4 ข้อ 3.ขาดข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง จำนวน 3 ข้อ และ 4.ขาดข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจ จำนวน 2 ข้อ โดยคะแนน การขาดข้อมูล จะนำคะแนนจากแต่ละข้อคำถามมาคำนวณค่าเฉลี่ยตาม

องค์ประกอบย่อยทั้ง 4 องค์ประกอบก่อน เมื่อได้ค่าเฉลี่ยของทั้ง 4 องค์ประกอบย่อยแล้ว จึงนำมาหาค่าเฉลี่ยรวมจากทั้ง 4 องค์ประกอบอีกครั้ง รวมเป็นคะแนนในด้านการขาดข้อมูล ที่ใช้ในการวิเคราะห์สถิติสำหรับงานวิจัยนี้ ซึ่งจะมีค่าคะแนนที่เป็นไปได้ อยู่ในช่วง 1 – 4 คะแนน โดยผู้ที่มีคะแนนสูงหมายความว่า บุคคลนั้นประสบปัญหาในขั้นตอนของการสำรวจอาชีพ ซึ่งอาจเกิดจาก ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพได้ หรือว่าไม่พอใจในปริมาณหรือคุณภาพของข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และตนเองที่มีอยู่ ทำให้ไม่พร้อมที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ

ในด้านข้อมูลมีความไม่แน่นอน เป็นส่วนที่ระบุถึงปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่ขัดขวางการตัดสินใจทางอาชีพ โดยมีปัจจัยร่วมกันทั้งจากภายในและภายนอกบุคคล มีข้อกระทงทั้งหมด 12 ข้อ ค่าความเที่ยงจากความสอดคล้องภายใน สัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา เท่ากับ .87 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1. ข้อมูลไม่น่าเชื่อถือ จำนวน 2 ข้อ 2. มีความขัดแย้งภายใน จำนวน 5 ข้อ และ 3. มีความขัดแย้งภายนอก จำนวน 2 ข้อ โดยคะแนน ข้อมูลมีความไม่แน่นอน จะนำคะแนนจากแต่ละข้อคำถามมาคำนวณค่าเฉลี่ยตามองค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบก่อน เมื่อได้ค่าเฉลี่ยของ ทั้ง 3 องค์ประกอบย่อยแล้ว จึงนำมาหาค่าเฉลี่ยรวมจากทั้ง 3 องค์ประกอบอีกครั้ง รวมเป็นคะแนนในด้านการขาดข้อมูลมีความไม่แน่นอน ที่ใช้ในการวิเคราะห์สถิติสำหรับงานวิจัยนี้ ซึ่งจะมีค่าคะแนนที่เป็นไปได้ อยู่ในช่วง 1 – 4 คะแนน โดยผู้ที่มีคะแนนสูง หมายความว่า บุคคลนั้นประสบกับความไม่แน่นอนของข้อมูลอาชีพ ความไม่แน่นอนของความต้องการของตนเอง

ตาราง 1

องค์ประกอบ จำนวนข้อ และตัวอย่างข้อกระทง ของมาตรวัดอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (N = 878)

อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ	จำนวนข้อ	α	ตัวอย่างข้อกระทง
1. ขาดความพร้อม ซึ่งเกิดจาก	12	.63	
- ขาดแรงจูงใจ	3	.47	ฉันรู้ถึงเวลาที่ฉันควรเลือกอาชีพ แต่ฉันไม่มีแรงจูงใจที่จะตัดสินใจตอนนี้
- มีบุคลิกภาพไม่ตัดสินใจ	6	.51	ฉันมักตัดสินใจอะไรได้ยาก
- มีความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ	3	.59	ฉันเชื่อว่าไม่มีเพียงอาชีพเดียวเท่านั้นที่เหมาะสมกับฉัน

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ จำนวนข้อ และตัวอย่างข้อกระทง ของมาตรวัดอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ
(N = 878)

อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ	จำนวนข้อ	α	ตัวอย่างข้อกระทง
2. ขาดข้อมูล ในด้านต่างๆ ได้แก่	12	.89	
- ไม่รู้วิธีการที่จะได้รับข้อมูล	3	.83	ฉันไม่รู้ว่าจะหาข่าวสารข้อมูลล่าสุดเกี่ยวกับอาชีพ ที่ฉันสนใจได้อย่างไร
- ขาดข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ	4	.79	ฉันไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกอาชีพต่าง ๆ หรือการอบรมอาชีพต่าง ๆ ที่มีอยู่
- ขาดข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง	3	.66	ฉันยังไม่รู้ว่าฉันสนใจอาชีพใด
- ขาดข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการการตัดสินใจ	2	.61	ฉันไม่รู้ว่าต้องพิจารณาปัจจัยเกี่ยวกับอาชีพอย่างไรบ้าง
ข้อมูลมีความไม่แน่นอน เนื่องจาก	9	.87	
- ข้อมูลไม่น่าเชื่อถือ	2	.82	ฉันยังสับสนเกี่ยวกับอาชีพที่ต้องการบ่อย ๆ
- มีความขัดแย้งภายใน	5	.71	ฉันมีอาชีพที่สนใจพอ ๆ กันอยู่ และไม่สามารถตัดสินใจเลือกได้
- มีความขัดแย้งภายนอก	2	.79	คนที่สำคัญสำหรับฉัน (ครอบครัว หรือเพื่อน) ไม่เห็นด้วยกับอาชีพ ที่ฉันสนใจ

2. มาตรวัดการสำรวจอาชีพ

มาตรวัดนี้เป็นส่วนหนึ่งของแบบสำรวจ Career Exploration Survey ของ Stumpf และคณะ (1983) โดยทั้งสามองค์ประกอบที่นำมาใช้ในงานวิจัยนี้ประกอบด้วยข้อกระทง 14 ข้อ ได้แก่ 1. การสำรวจสิ่งแวดล้อม จำนวน 6 ข้อ ตัวอย่างข้อคำถามคือ “ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่สนใจ” 2. การสำรวจตัวเอง จำนวน 5 ข้อ ตัวอย่างข้อคำถามคือ “พิจารณาย้อนถึงความคิด/ความสนใจทางอาชีพที่เคยมีตั้งแต่เด็ก” และ 3. การสำรวจด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ จำนวน 3 ข้อ ตัวอย่างข้อกระทง คือ “ทดลองปฏิบัติกิจกรรมทางอาชีพหลายๆอาชีพ”

ข้อกระทงของแบบสอบถามชุดนี้ทั้ง 14 ข้อ เป็นข้อกระทงทางบวกทั้งหมด โดยให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยประเมินว่า “ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา คุณมีพฤติกรรมตามข้อความต่อไปนี้บ่อยครั้งแค่ไหน” โดยผู้เข้าร่วมการวิจัยจะประเมินความถี่ของพฤติกรรม เป็นมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ช่วง ตั้งแต่ 1 ถึง 5 โดยมีความหมายดังนี้

- 1 หมายถึง แทบไม่มี
- 2 หมายถึง มีบ้างเล็กน้อย
- 3 หมายถึง พอประมาณ
- 4 หมายถึง ค่อนข้างบ่อย
- 5 หมายถึง บ่อยมาก

โดยคะแนนที่ใช้ในการวิเคราะห์ เป็นคะแนนเฉลี่ยของแต่ละด้าน การสำรวจสิ่งแวดล้อม จำนวน 6 ข้อ การสำรวจตัวเอง 5 ข้อ และการสำรวจด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ 3 ข้อ) ทำให้ ทั้ง 3 ด้าน มาตรฐานการสำรวจอาชีพมีความเที่ยงจากความสอดคล้องภายใน สัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (Cronbach's alphas) ในแต่ละด้านเท่ากับ .74 ถึง .88 มีการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ด้วยการวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis: CFA) พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อกระทงเกือบทุกข้อมีค่ามากกว่า .3 และข้อกระทงส่วนมากมีค่ามากกว่า .6 ซึ่งถือว่ายอมรับได้ (Tabachnick, Fidell, & Osterlind, 2001)

3. เครื่องมือวัดแนวทางอาชีพ

เครื่องมือชุดนี้ พัฒมาจากแนวคิดของ ของ Liao, Armstrong และ Rounds (2008) ด้วยความร่วมมือของกลุ่มอาจารย์นักวิจัย คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกองส่งเสริมการมีงานทำ กรมจัดหางาน ตั้งแต่ปี 2559 ซึ่งได้พัฒนาเครื่องมือเป็นภาษาไทย ระบุกลุ่มอาชีพ และกำหนดเนื้อหาในข้อคำถามให้เข้ากับบริบทและวัฒนธรรมของประเทศไทย โดยเครื่องมือนี้จะนำไปใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อวัดความสนใจ ในกิจกรรมการทำงานของอาชีพต่างๆ นอกจากนี้ ในฉบับภาษาไทยยังได้เพิ่มคำถามส่วนของความมั่นใจในการปฏิบัติกิจกรรมการทำงานของอาชีพต่างๆด้วย เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับ ครูแนะแนว นักจิตวิทยาในโรงเรียน หรือนักจิตวิทยาการศึกษาเชิงอาชีพ ในการให้คำแนะนำการเลือกอาชีพสำหรับนักเรียน อย่างไรก็ตามในขอบเขตของงานวิจัยนี้จะวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเฉพาะในส่วนความสนใจต่อกิจกรรมอาชีพต่าง ๆ เท่านั้น

จากงานวิจัยของ Liao และคณะนั้นได้แบ่งความสนใจเกี่ยวกับอาชีพไว้ทั้งหมด 31 ด้าน (343 ข้อ) มีค่าความเที่ยงจากความสอดคล้องภายใน สัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (Cronbach's alphas) ในแต่ละด้านตั้งแต่ .85 ถึง .95 แต่ในฉบับภาษาไทยนี้ หลังจาก พรรณระพี สุทธิวรรณ และคณะ

(2560) ได้แปลและพัฒนาเครื่องมือวัดแนวทางอาชีพ ฉบับภาษาไทยให้มีทั้งหมด 33 ด้าน ซึ่งได้ลด และเพิ่มกลุ่มกิจกรรมอาชีพโดย ตัดด้านกิจกรรมครอบครัว (Family activities) ออก และมีกิจกรรม อาชีพเพิ่มขึ้นอีก 3 ด้าน จากการแบ่งกิจกรรมต่าง ๆ ออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1.การเกษตรและ กิจกรรมกลางแจ้ง (Outdoor-Agriculture) แบ่งออกเป็น กสิกรรมและป่าไม้ กับ การดูแลสัตว์เลี้ยง และปศุสัตว์ 2.ศิลปะการแสดง (Performing arts) แบ่งออกเป็น วงการบันเทิงและการแสดงละคร กับ ศิลปะการแสดง (ดนตรี นาฏศิลป์) 3.ด้านการบริการ (Personal service) แบ่งเป็น การบริการที่พัก การเดินทางและการท่องเที่ยว กับ การบริการสุขภาพและความงามมีข้อกระทงด้านละ 5 ข้อ รวม เป็น 165 ข้อ โดยทุกองค์ประกอบมีค่าความเที่ยงจากความสอดคล้องภายใน สัมประสิทธิ์ ครอนบาค แอลฟามากกว่า .70 ดังตาราง 2 โดยผู้เข้าร่วมการวิจัยจะตอบมาตราบรรณค่า 5 ช่วง ตั้งแต่ 1 ถึง 5 โดยมีความหมาย ดังนี้

- 1 หมายถึง ไม่ชอบ
- 2 หมายถึง ค่อนข้างไม่ชอบ
- 3 หมายถึง เฉยๆ
- 4 หมายถึง ค่อนข้างชอบ
- 5 หมายถึง ไม่ชอบ

ตาราง 2

มิติของความสนใจทางอาชีพทั้ง 33 ด้าน ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา และตัวอย่างข้อกระทงในแต่ละด้าน (N = 878)

มิติของความสนใจ	α	ตัวอย่างข้อกระทง
1 การออกกำลังกายและการเล่นกีฬา	.82	ลงแข่งกีฬา / เป็นนักกีฬา
2 การผจญภัยและกิจกรรมท้าทาย	.72	สำรวจ / ค้นหาสถานที่ใหม่ ๆ
3 งานใช้แรงงาน	.80	ป้อนวัตถุดิบเข้าเครื่องจักร
4 งานช่างและงานฝีมือ	.80	บำรุงรักษาและซ่อมแซม เครื่องจักรในโรงงาน
5 การทำธุรกิจ	.81	วางแผนการขยายงาน / การเติบโตของบริษัท
6 การเงิน	.85	จัดการเรื่องสินเชื่อ การกู้ยืมเงินเพื่อทำธุรกิจ
7 การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน	.78	จัดกิจกรรมเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน ให้พนักงาน
8 การบริหาร	.83	จัดการประชุมใหญ่ สำหรับสมาคม /องค์กรวิชาชีพ

ตาราง 2 (ต่อ)

มิติของความสนใจทางอาชีพทั้ง 33 ด้าน ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา และตัวอย่างข้อกระทงในแต่ละด้าน (N = 878)

มิติของความสนใจ	α	ตัวอย่างข้อกระทง
9 การขาย	.85	เป็นเซลล์ / ตัวแทนจำหน่ายสินค้า ของบริษัท
10 กฎหมาย	.86	จัดเตรียมเอกสารทางกฎหมาย
11 วิทยาศาสตร์สุขภาพ	.81	ศึกษายาตัวใหม่ เพื่อรักษาโรคต่าง ๆ
12 การเมืองการปกครอง	.88	ลงสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อตำแหน่งทางการเมือง
13 การรักษาความปลอดภัยและการบังคับใช้กฎหมาย	.83	ลาดตระเวนพื้นที่ เพื่อรักษาความปลอดภัยของสถานที่ราชการ
14 ศาสนา	.87	ศึกษาเล่าเรียนทางศาสนา
15 สังคมสงเคราะห์	.85	จัดหาที่พักพิง สำหรับผู้ไร้ที่อยู่อาศัย
16 การสร้างสรรค์งานศิลป์	.71	ออกแบบเฟอร์นิเจอร์
17 การสร้างงานเขียน	.82	เขียนบทความลงหนังสือพิมพ์ / นิตยสาร
18 การเขียนเชิงเทคนิค / ธุรกิจ	.83	เขียนคู่มือการใช้งาน โปรแกรมคอมพิวเตอร์
19 งานธุรการ	.84	บันทึกรายงานการประชุม
20 วิศวกรรม	.89	ออกแบบเครื่องยนต์แบบใหม่ ที่ประหยัดน้ำมันมากขึ้น
21 การใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการสื่อสารและการจัดการข้อมูล(IT)	.92	พัฒนาโปรแกรม ซอฟต์แวร์/แอปพลิเคชันเดิม ให้ดีขึ้น
22 คณิตศาสตร์	.86	สร้างกราฟ จากสมการคณิตศาสตร์
23 วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ	.81	เรียนรู้วงจรชีวิตสัตว์ ประเภทต่าง ๆ
24 วิทยาศาสตร์กายภาพ	.87	ศึกษาหิน และสายแร่
25 การให้คำปรึกษา/การเป็นที่ปรึกษา	.77	ทำงานด้านการประเมินองค์กร
26 สังคมศาสตร์	.79	ศึกษาการใช้ชีวิตของผู้คนในวัฒนธรรมต่าง ๆ
27 การสอน	.85	พูดคุย ทำกิจกรรม กับนักเรียนในชั้นเรียน
28 กสิกรรม และป่าไม้	.81	ปลูกและดูแลรักษาต้นไม้
29 ปศุสัตว์และการดูแลสัตว์เลี้ยง	.84	เลี้ยงสัตว์ในฟาร์ม
30 วงการบันเทิงและการแสดงละคร	.90	แสดงละครเวที
31 ศิลปะการแสดง	.82	ศึกษาศิลปะการแสดง เช่น ดนตรี ซ์บร็อง
32 บริการการที่พัก การเดินทางและการท่องเที่ยว	.76	ทำงานโรงแรม ด้านการต้อนรับแขกและให้ข้อมูล การบริการต่าง ๆ
33 บริการสุขภาพและความงาม	.79	ตัดผม และออกแบบทรงผม

วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการทดสอบเครื่องมือ

ในขั้นตอนการทดสอบเครื่องมือ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากนักเรียนมัธยมปลาย จำนวน 80 คน อายุ 14-18 ปี โดยผู้วิจัยได้รับอนุญาตให้เข้าไปเก็บข้อมูลที่โรงเรียนด้วยตนเอง ในคาบวิชาแนะแนว และส่งคืนทันทีหลังทำเสร็จ

ขั้นตอนการเก็บข้อมูลจริง

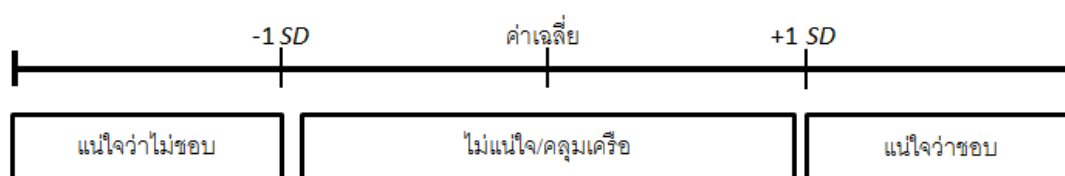
ผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นนักเรียนมัธยมปลาย โดยผู้วิจัยได้รับอนุญาตให้สามารถเข้าไปเก็บข้อมูลได้ด้วยตนเองในคาบวิชาแนะแนว โดยมีครูแนะแนวช่วยนำผู้วิจัยเข้าชั้นเรียนและแนะนำผู้วิจัยกับนักเรียนเบื้องต้นก่อนที่จะให้ผู้วิจัยแนะนำตัวเองเพิ่มเติม และอธิบายเกี่ยวกับการตอบแบบสอบถามทั้งหมด โดยผู้เข้าร่วมการวิจัยจะตอบมาตรงตัว หรือแบบสอบถามในห้องเรียน และส่งคืนผู้วิจัยทันทีหลังทำเสร็จ โดยระหว่างที่นักเรียนตอบแบบสอบถามก็จะคอย อธิบายเพิ่มเติมหากนักเรียนมีข้อสงสัย โดยการเก็บข้อมูลนั้นได้ใช้เวลาโรงเรียนละ 1 สัปดาห์เพื่อเข้าไปเก็บข้อมูลตามตารางเรียนของนักเรียนแต่ละห้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปเก็บข้อมูลกับผู้เข้าร่วมการวิจัยนักเรียนมัธยมปลายทั้งหมด 956 คน โดยให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยทำแบบสอบถามที่ไม่ได้ระบุถึงวัตถุประสงค์การวิจัย โดยผู้วิจัยได้อธิบายถึงวิธีการตอบแบบสอบถามแต่ละส่วน และอธิบายเพิ่มเติมว่าแต่ละส่วนถามถึงสิ่งใดเท่านั้น โดยในแบบสอบถามจะมีการถามข้อมูลส่วนตัว เช่น ห้องเรียน และ เลขที่ เพื่อระบุตัวตน และส่งคืนรายงานการแปรผลรายบุคคล ของมาตรวัดความพร้อมทางอาชีพ 33 ด้าน ให้แก่นักเรียน ภายหลังจากเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว 1 เดือน

การคิดคะแนนความสนใจทางอาชีพ

ในงานพัฒนาเครื่องมือวัดแววทางอาชีพ ฉบับภาษาไทยของ พรรณระพี สุทธิวรรณ และคณะ (2560) นั้น ได้มีการเก็บข้อมูลเบื้องต้น เพื่อหาเกณฑ์ปกติวิสัย (Norm) ของความสนใจแต่ละด้าน เพื่อเป็นเกณฑ์สำหรับนักเรียนมัธยมปลายในประเทศไทย ว่าคะแนนความสนใจในแต่ละด้านของตนเองนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนมัธยมปลายคนอื่นแล้ว นักเรียนมีความสนใจทางอาชีพในแต่ละ

ด้าน ต่ำ ปานกลาง หรือ สูง โดยคิดเกณฑ์จาก ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่อใช้ในการแบ่งเกณฑ์ สูง-ต่ำ (ดังแสดงในภาพที่ 6) ของคะแนนความสนใจแต่ละด้าน ทั้งหมด 33 ด้าน ซึ่งถ้าหากคะแนน อยู่ระหว่างเกณฑ์ปกติ ก็จะแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความสนใจที่ไม่ชัดเจน คลุมเครือ หรือไม่แน่ใจ กับอาชีพนั้น หากคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ แสดงว่า นักเรียนค่อนข้างแน่ใจว่าไม่ ชอบกิจกรรมทางอาชีพนั้น และ หากคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ ก็แสดงว่า นักเรียนแน่ใจว่าชอบกิจกรรมทางอาชีพเหล่านั้น

ภาพที่ 6 แสดงวิธีคิดเกณฑ์คะแนนที่ใช้ เพื่อแบ่งกลุ่มความสนใจทางอาชีพ

เมื่อระบุได้ว่าความสนใจทางอาชีพของแต่ละด้าน ของผู้เข้าร่วมการวิจัยแต่ละคน อยู่ในกลุ่มที่คลุมเครือ แน่ใจว่าไม่ชอบ หรือ แน่ใจว่าชอบ แล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้นำมาคำนวณเป็นค่าคะแนน 3 รูปแบบดังนี้

1. คะแนนจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ ตัวอย่างเช่น ผู้เข้าร่วมการวิจัยคนหนึ่ง มีความสนใจทางอาชีพ ด้านที่แน่ใจว่าชอบทั้งหมด 7 ด้าน จะถือว่ามี คะแนนจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ 7 คะแนน
2. คะแนนจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ ตัวอย่างเช่น ผู้เข้าร่วมการวิจัยคนหนึ่ง มีความสนใจทางอาชีพ ที่แน่ใจว่าไม่ชอบทั้งหมด 14 ด้าน ก็ จะถือว่ามี คะแนนจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ 14 คะแนน
3. คะแนนความแน่ใจทางอาชีพ ก็คือ การนำจำนวน ความสนใจทางอาชีพด้านที่ แน่ใจ/ชัดเจนว่าชอบ และ แน่ใจ/ชัดเจนว่าไม่ชอบ มารวมกัน ตัวอย่างเช่น ผู้เข้าร่วมการวิจัยคนหนึ่ง มีความสนใจทางอาชีพ ด้านที่แน่ใจว่าชอบ 7 ด้าน แน่ใจว่าไม่ชอบ 14 ด้าน และคลุมเครือ 12 ด้าน รวมเป็นทั้งหมด 33 ด้าน จะถือว่ามีคะแนนความแน่ใจทางอาชีพทั้งหมด $7+14 = 21$ คะแนน

หลังจากนั้นก็ให้นำ คะแนนจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ คะแนนจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ และ คะแนนความแน่ใจทางอาชีพ มาหารด้วย 33 อีกครั้งเพื่อให้ได้คะแนนเป็น

สัดส่วนของอาชีพที่ ชอบ-ไม่ชอบ และความแน่ใจทางอาชีพ ที่สามารถนำมาวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลำดับขั้น (Hierarchical Multiple Regression Analysis) ได้

โดยจากการวิเคราะห์คะแนนตามขั้นตอนข้างต้น จะได้ข้อสรุปว่า ผู้ที่มีจำนวนความสนใจทางอาชีพที่มีความชัดเจน น้อย นั้นหมายความว่า บุคคลนั้นมีความแน่ใจทางอาชีพต่ำ และหากมีจำนวนความสนใจทางอาชีพที่มีความชัดเจน มาก จะหมายความว่าบุคคลนั้นมีความแน่ใจทางอาชีพมาก โดยจำนวนที่เป็นไปได้ก็คือช่วง 0 ถึง 1 คะแนน โดยเมื่อนำคะแนนความสนใจของผู้เข้าร่วมการวิจัยในงานวิจัยนี้มาเทียบกับช่วงคะแนนเกณฑ์กลางของ พรรณระพี สุทธิวรรณ และคณะ (2560) แล้ว มีจำนวนผู้เข้าร่วมการวิจัยที่ชอบ และไม่ชอบความสนใจแต่ละด้าน ดังตาราง 3

ตาราง 3

แสดงเกณฑ์กลางของความสนใจแต่ละด้าน จำนวน และ ร้อยละของบุคคลที่ ชอบ-ไม่ชอบ กิจกรรมทางอาชีพแต่ละด้าน (N = 878)

มิติของความสนใจ	เกณฑ์กลาง	คนที่ชอบ		คนที่ไม่ชอบ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 การออกกำลังกายและการเล่นกีฬา	1.75 - 3.66	152	17.29	165	18.76
2 การผจญภัยและกิจกรรมท้าทาย	2.34 - 4.27	159	18.13	167	19.07
3 งานใช้แรงงาน	1.56 - 3.35	125	14.25	178	20.22
4 งานช่างและงานฝีมือ	1.24 - 3.31	160	18.23	200	22.74
5 การทำธุรกิจ	2.15 - 4.04	119	13.52	135	15.40
6 การเงิน	1.77 - 3.73	142	16.14	165	18.76
7 การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน	2.17 - 4.13	155	17.71	135	15.40
8 การบริหาร	2.01 - 3.90	136	15.51	170	19.38
9 การขาย	1.81 - 3.84	126	14.36	156	17.81
10 กฎหมาย	1.66 - 3.88	140	15.93	167	19.07
11 วิทยาศาสตร์สุขภาพ	1.83 - 4.05	148	16.87	156	17.81
12 การเมืองการปกครอง	1.31 - 3.29	148	16.87	180	20.54

ตาราง 3 (ต่อ)

แสดงเกณฑ์กลางของความสนใจแต่ละด้าน จำนวน และ ร้อยละของบุคคลที่ ชอบ-ไม่ชอบ กิจกรรมทางอาชีพแต่ละด้าน

มิติของความสนใจ	เกณฑ์กลาง	คนที่ชอบ		คนที่ไม่ชอบ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
13 การรักษาความปลอดภัยและการ บังคับใช้กฎหมาย	1.65 - 3.68	132	15.09	156	17.81
14 ศาสนา	1.57 - 3.51	131	14.88	165	18.76
15 สังคมสงเคราะห์	2.05 - 4.04	126	14.36	167	18.97
16 การสร้างสรรค์งานศิลป์	2.12 - 4.34	149	16.97	154	17.50
17 การสร้างงานเขียน	1.95 - 4.05	133	15.19	143	16.24
18 การเขียนเชิงเทคนิค / ธุรกิจ	1.60 - 3.61	144	16.35	180	20.54
19 งานธุรการ	1.64 - 3.49	146	16.66	161	18.34
20 วิศวกรรม	1.47 - 3.59	146	16.66	199	22.63
21 การใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการสื่อสารและการจัดการ	1.34 - 3.73	158	18.02	236	26.82
22 คณิตศาสตร์	1.13 - 3.30	147	16.77	219	24.94
23 วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ	1.79 - 3.95	164	18.65	157	17.92
24 วิทยาศาสตร์กายภาพ	1.61 - 3.78	140	15.93	182	20.75
25 การให้คำปรึกษา/การเป็นที่ปรึกษา	1.74 - 3.75	133	15.19	171	19.49
26 สังคมศาสตร์	1.76 - 3.85	129	14.67	173	19.70
27 การสอน	1.75 - 3.86	123	14.04	174	19.80
28 กสิกรรม และป่าไม้	1.95 - 3.88	136	15.51	146	16.66
29 ปศุสัตว์และการดูแลสัตว์เลี้ยง	1.97 - 4.13	148	16.87	151	17.18
30 วงการบันเทิงและการแสดงละคร	1.98 - 4.29	165	18.76	165	18.76
31 ศิลปะการแสดง	1.70 - 3.93	145	16.56	196	22.32
32 บริการการที่พัก การเดินทางและ การท่องเที่ยว	2.17 - 4.32	164	18.65	165	18.76
33 บริการสุขภาพและความงาม	1.72 - 3.90	152	17.29	168	19.18

บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการสำรวจอาชีพ ทั้งการสำรวจสิ่งแวดล้อม การสำรวจตนเอง และการสำรวจด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ ที่มีต่อความสนใจทางอาชีพ ซึ่งพิจารณาจากจำนวนความสนใจทางอาชีพที่มีความชัดเจน โดยควบคุมอิทธิพลของอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ ในผู้เข้าร่วมการวิจัยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

1. ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของผู้เข้าร่วมการวิจัย
2. การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นและการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร
3. การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลำดับขั้น (Hierarchical Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ของการสำรวจอาชีพต่อความสนใจทางอาชีพ โดยมีอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพเป็นตัวแปรควบคุม

1. ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ผู้เข้าร่วมการวิจัยในงานวิจัยนี้ คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีผู้ร่วมการวิจัยที่ตอบแบบสอบถามครบถ้วน สามารถนำมาวิเคราะห์สถิติในงานวิจัยนี้ได้ จำนวนทั้งสิ้น 878 คน ซึ่งสามารถแจกแจงความถี่และร้อยละ ของลักษณะต่าง ๆ ของผู้เข้าร่วมการวิจัย ได้แก่ เพศ ระดับชั้น แผนการเรียน เกรดเฉลี่ย และ อายุ ดังแสดงใน ตาราง 4

ตาราง 4

จำนวน และ ร้อยละ ของผู้เข้าร่วมการวิจัย จำแนกตามเพศ ระดับชั้น แผนการศึกษา เกรดเฉลี่ย และ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอายุ ($N = 878$)

ข้อมูลผู้เข้าร่วมการวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	300	34.4
หญิง	575	65.5
ไม่ระบุ	3	0.3

ตาราง 4 (ต่อ)

จำนวน และ ร้อยละ ของผู้เข้าร่วมการวิจัย จำแนกตามเพศ ระดับชั้น แผนการศึกษา เกรดเฉลี่ย และ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอายุ (N = 878)

ข้อมูลผู้เข้าร่วมการวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
2. ระดับชั้น		
มัธยมศึกษาปีที่ 4	327	37.2
มัธยมศึกษาปีที่ 5	309	35.2
มัธยมศึกษาปีที่ 6	242	27.6
3. แผนการศึกษา		
วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์	333	37.9
คณิตศาสตร์-ภาษาอังกฤษ	64	7.3
ภาษาอังกฤษ-ภาษาที่สาม(จีน/ญี่ปุ่น)	230	26.2
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	124	14.1
ไทย-สังคม	120	13.7
ไม่ระบุ	7	0.8
4. เกรดเฉลี่ย		
ต่ำกว่า 2.00	96	10.9
2.00-2.40	139	15.8
2.41-2.80	220	25.1
2.81-3.20	206	23.5
3.21-3.60	142	16.2
3.61-4.00	48	5.5
ไม่ระบุ	27	3.1
5. อายุ	M=16.8 ปี	SD = 1.0 ปี

2. การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้น และหาความสัมพันธ์ของตัวแปร

ค่าสถิติเบื้องต้นของมาตรการสำรวจอาชีพด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การสำรวจตัวเอง ($M = 3.30, SD = 0.71$) การสำรวจสิ่งแวดล้อม ($M = 2.86, SD = 0.77$) และการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ ($M = 2.72, SD = 0.96$) ตามลำดับ

ในส่วนของมาตรวัดแนวทางการอาชีพ เมื่อระบุความสนใจต่อกิจกรรมของอาชีพต่าง ๆ ออกเป็น 3 ประเภท (ชอบ ไม่ชัดเจน ไม่ชอบ) ด้วยเกณฑ์ปกติวิสัย (Norm) ของ พรรณระพี สุทธิวรรณ และคณะ (2560) แล้ว พบว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยนักเรียนมัธยมปลายหนึ่งคน จะมีกิจกรรมทางอาชีพ ที่แน่ใจว่าชอบ/สนใจอยากทำอยู่ที่ประมาณ 5 ด้าน ($M = 5.28, SD = 5.42$) คิดเป็น 15% และ ด้านที่แน่ใจว่าไม่ชอบ/ไม่สนใจ รังเกียจไม่อยากทำ อยู่ที่ประมาณ 6 ด้าน ($M = 6.53, SD = 7.17$) คิดเป็น 19% และเมื่อนำจำนวนด้านที่แน่ใจว่าชอบ และ ไม่ชอบ ของแต่ละบุคคลมารวมกันเป็น ความแน่ใจทางอาชีพแล้วนั้น จะมีด้านที่แน่ใจอยู่ที่ประมาณ 11-12 ด้าน ($M = 11.80, SD = 6.99$) คิดเป็น 35%

จากผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นในตาราง 5 พบว่ามาตรวัด “อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ” มีองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการขาดข้อมูล ($M = 2.53, SD = 0.60$) ต่อมาคือ การขาดความพร้อม ($M = 2.48, SD = 0.37$) และ การที่ข้อมูลมีความไม่แน่นอน ($M = 2.27, SD = 0.60$) ตามลำดับ และในส่วนองค์ประกอบย่อย องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ บุคลิกภาพไม่ตัดสินใจ ($M = 2.73, SD = 0.49$) การมีความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ ($M = 2.63, SD = 0.57$) และการไม่รู้วิธีตัดสินใจ ($M = 2.63, SD = 0.72$) ส่วนด้านที่มีค่าน้อยที่สุดคือ มีความขัดแย้งภายนอก ($M = 1.97, SD = 0.92$)

ตาราง 5

คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด ค่ามัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ($N = 878$)

ตัวแปร	MIN	MAX	M	SD
1. การสำรวจอาชีพ (1-5)				
การสำรวจสิ่งแวดล้อม	1.00	5.00	2.86	0.77
การสำรวจตัวเอง	1.00	5.00	3.30	0.71
การทดลองทำกิจกรรมอาชีพ	1.00	5.00	2.72	0.96

ตาราง 5 (ต่อ)

คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด ค่ามัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร (N = 878)

ตัวแปร	MIN	MAX	M	SD
2. ความแน่ใจทางอาชีพ (0-1)	0	1	.35	.21
จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ	0	1	.15	.16
จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ	0	1	.19	.21
3. อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (1-4)				
การขาดความพร้อม	1.00	3.69	2.48	0.37
- ขาดแรงจูงใจ	1.00	4.00	2.09	0.59
- บุคลิกภาพไม่ตัดสินใจ	1.00	4.00	2.73	0.49
- มีความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ	1.00	4.00	2.63	0.57
การขาดข้อมูล	1.00	4.00	2.53	0.60
- ไม่รู้วิธีตัดสินใจ	1.00	4.00	2.63	0.72
- ขาดข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ	1.00	4.00	2.49	0.75
- ขาดข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง	1.00	4.00	2.52	0.68
ข้อมูลมีความไม่แน่นอน	1.00	3.87	2.27	0.60
- ข้อมูลไม่น่าเชื่อถือ	1.00	4.00	2.55	0.82
- มีความขัดแย้งภายใน	1.00	4.00	2.28	0.60
- มีความขัดแย้งภายนอก	1.00	4.00	1.97	0.92

จากตาราง 6 การทดสอบสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่จะนำมาวิเคราะห์ การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) ในขั้นตอนถัดไป พบว่า ตัวแปรการสำรวจอาชีพ ทั้ง 3 วิธี มีความสัมพันธ์ปานกลาง โดยมีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง .50 ถึง .55 ส่วน ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของมาตรอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างต่ำ โดยมีค่า r อยู่ระหว่าง .38 ถึง .57 และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบย่อยของ การสำรวจอาชีพและ อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของตัวแปรทั้งสองตัวนี้ มีค่าความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ ถึงไม่มีความสัมพันธ์ โดนส่วนมากมีความสัมพันธ์ทางลบ โดยมีค่า r อยู่ที่ -.26 ถึง .07 ทำให้สามารถสรุปได้ว่าตัวแปรต้นทั้งหมดไม่มีตัวแปรใดที่มีความสัมพันธ์ ถึง .9 ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ การถดถอยพหุ (Tabachnick et al., 2001)

ตาราง 6

ตารางแสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของการสำรวจอาชีพ และอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (N = 878)

	1	2	3	4	5	6	7	8
1. การสำรวจสิ่งแวดล้อม								
2. การสำรวจตัวเอง	.55**							
3. การทดลองทำกิจกรรมอาชีพ	.55**	.50**						
4. การขาดความพร้อม	.07*	.04	.12**					
5. การขาดข้อมูล	-.26**	-.24**	-.17**	.41**				
6. ข้อมูลมีความไม่แน่นอน	-.06*	-.16**	.01	.38**	.57**			
7. ความแน่ใจทางอาชีพ	.05	.07*	.03	.00	-.01	-.03		
8. จำนวนกิจกรรมอาชีพที่ชอบ	.25**	.23**	.32**	.09**	-.01	-.10**	.35**	
9. จำนวนกิจกรรมอาชีพที่ไม่ชอบ	-.14**	-.10**	-.21**	-.07*	-.00	-.11**	.70**	-.41**

หมายเหตุ ** $p < .01$ * $p < .05$

3. การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลำดับขั้น (Hierarchical Multiple Regression Analysis)

การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลำดับขั้น จำนวน 2 ขั้นตอน โดยตัวแปรที่จะนำมาวิเคราะห์ในขั้นที่ 1 นั้น คือแปรควบคุม อุปสรรคในการตัดสินใจอาชีพ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบคือ การขาดความพร้อม การขาดข้อมูล และข้อมูลมีความไม่แน่นอน และขั้นที่ 2 คือการนำตัวแปรการสำรวจอาชีพ ทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ การสำรวจสิ่งแวดล้อม การสำรวจตัวเอง และการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ เข้ามาวิเคราะห์ในโมเดล โดยมีความแน่ใจทางอาชีพเป็นแปรตาม

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบค่า Tolerance ของตัวแปรทำนายทั้งหมด พบว่าตัวแปรทำนายทุกตัวมีค่า Tolerance มากกว่า .55 หมายความว่าตัวแปรทำนายแต่ละตัวนั้น มีความสัมพันธ์กับตัวแปรทำนายอื่น ๆ ในระดับที่เหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติที่เกี่ยวข้องกับภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) (Tabachnick et al., 2001)

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลำดับขั้น (ตาราง 7) พบว่า ตัวแปรในโมเดล ทั้งสองขั้นนั้น ไม่สามารถอธิบายความแปรปรวนของ ความแน่ใจทางอาชีพได้ โดยทั้งสองขั้นนี้ ร่วมกันอธิบาย

ความแปรปรวนได้เพียงร้อยละ 0.7 เท่านั้น และไม่มีตัวแปรใดมีความสัมพันธ์กับความแน่ใจทางอาชีพถึงระดับนัยสำคัญสถิติ

ตาราง 7

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลำดับขั้น โดยมีความแน่ใจทางอาชีพเป็นตัวแปรตาม ($N = 878$)

ตัวแปร	ความแน่ใจทางอาชีพ	
	R^2	β
ขั้นที่ 1 อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ	.002	
ขาดความพร้อม		-.00
ขาดข้อมูล		.03
ข้อมูลมีความไม่แน่นอน		-.04
ขั้นที่ 2 การสำรวจอาชีพ	.007	
การสำรวจสิ่งแวดล้อม		.02
การสำรวจตนเอง		.06
การทดลองทำกิจกรรมอาชีพ		-.00

3.1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลำดับขั้นเพิ่มเติม

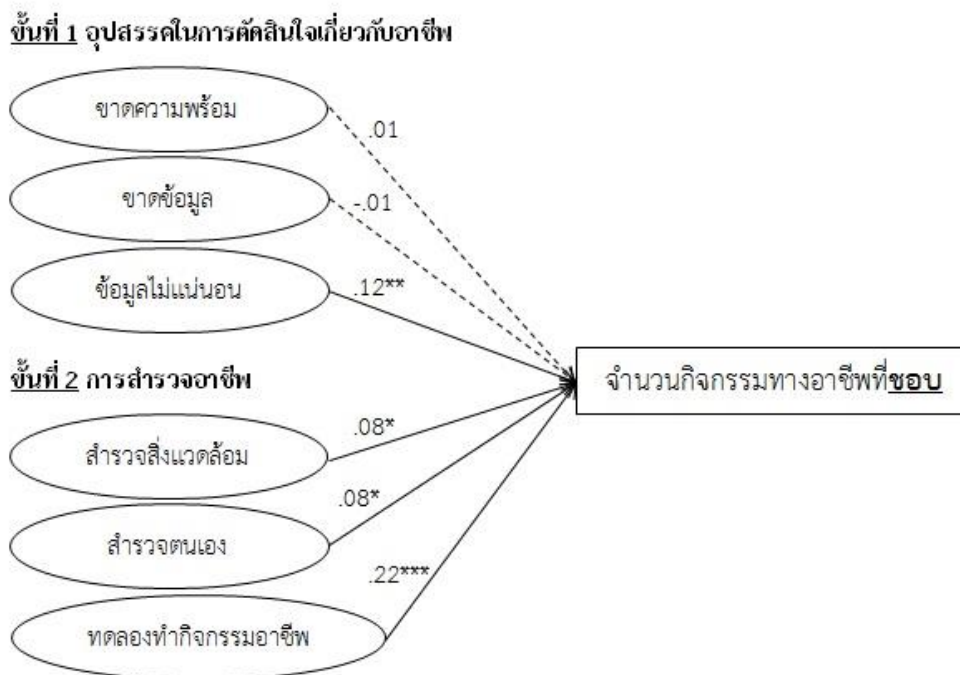
ผู้วิจัยวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลำดับขั้นอีกเพิ่มเติมอีก 2 โมเดล โดยแยกตัวแปรตามความแน่ใจทางอาชีพออกเป็นสองส่วน ได้แก่ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ และ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ ส่วนตัวแปรต้นและตัวแปรควบคุมเป็นกลุ่มตัวแปรเดิมคือ การสำรวจอาชีพเป็นตัวแปรทำนาย และ อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพเป็นตัวแปรควบคุม

จาก ตาราง 8 ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลำดับขั้นเพิ่มเติม พบว่าหลายตัวแปรในโมเดล ความสามารถในการทำนาย จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ และจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบด้วยตัวแปรแต่ละตัวนั้น ไม่ได้ไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เมื่อรวมคะแนนเข้าด้วยกันแล้วตัวแปรทั้งหมดไม่สามารถอธิบายความแน่ใจทางอาชีพได้ตามสมมติฐานที่ 1 โดยโมเดลสามารถอธิบาย จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ และ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบได้ดังต่อไปนี้

3.1.1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลำดับขั้น โดยมีจำนวนกิจกรรมอาชีพที่ชอบ/สนใจ เป็นตัวแปรตาม

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุโดยมีจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ หรือ แน่ใจว่าชอบ เป็นตัวแปรตามนั้น (ตารางที่ 8) ในขั้นแรกพบว่าตัวแปรอิสระในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ ทั้ง 3 องค์ประกอบนั้น สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ ได้ร้อยละ 2.9 โดยที่องค์ประกอบ การขาดความพร้อม ($b = 1.45, \beta = .10$) และข้อมูลมีความไม่แน่นอน ($b = 1.36, \beta = .15$) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ ในขณะที่การขาดข้อมูลนั้นมีความสัมพันธ์ทางลบ ($b = -1.33, \beta = -.14$ ตารางที่ 8) (

ในขั้นที่ 2 เมื่อเพิ่มตัวแปรการสำรวจอาชีพเข้าไปแล้ว ทำให้โมเดลนี้อธิบายความแปรปรวนของ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบได้ร้อยละ 13.2 หรืออธิบายได้เพิ่มขึ้นอีกร้อย 10.3 โดยการสำรวจทุกรูปแบบนั้น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบโดยที่ การสำรวจด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพอย่างหลากหลายนั้น มีความสัมพันธ์มากที่สุด ($b = 1.27, \beta = .22$) ในขณะที่การสำรวจอีก 2 รูปแบบ คือ การสำรวจตนเอง ($b = 0.64, \beta = .08$) และการสำรวจสภาพแวดล้อม ($b = 0.62, \beta = .08$) ก็มีความสัมพันธ์กับ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ ถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เช่นกัน แสดงให้เห็นว่า การสำรวจอาชีพทุกรูปแบบนั้น จะส่งผลให้บุคคล มีความชอบต่อกิจกรรมอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น นอกจากนี้ หลังจากเพิ่มตัวแปรในขั้นที่สองเข้าไปแล้วนั้น พบว่า ตัวแปรในขั้นที่ 1 ที่ก่อนหน้านั้นมีความสัมพันธ์ถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติทุกตัวแปรเหลือเพียงองค์ประกอบข้อมูลมีความไม่แน่นอนเท่านั้น ที่ยังมีความสัมพันธ์กับ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ ($b = 1.13, \beta = .12, p < .01$) ดังแสดงในตารางที่ 8 และภาพที่ 7

ภาพที่ 7 แสดงความสัมพันธ์ของ อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ และการสำรวจอาชีพ ต่อ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ ($R^2 = .13$)

3.1.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลำดับขั้น โดยมีจำนวนกิจกรรมอาชีพที่ไม่ชอบ เป็นตัวแปรตาม

เมื่อนำจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบมาเป็นตัวแปรตาม ตัวแปรในขั้นแรก สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 2.4 โดย การขาดข้อมูลนั้นมีความสัมพันธ์ทางบวก ($b = 1.47$, $\beta = .12$) ในขณะที่ การที่ข้อมูลมีความไม่แน่นอน มีมีความสัมพันธ์ทางลบ ($b = -1.64$, $\beta = -.13$)

เมื่อเพิ่มตัวแปรการสำรวจอาชีพเข้ามาในขั้นที่ 2 แล้ว โมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบได้ร้อยละ 6.1 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.7 มีเพียงการสำรวจด้วยการทดลองทำกิจกรรมทางอาชีพเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ โดยเป็นความสัมพันธ์ทางลบ ($b = -1.31$, $\beta = -.17$) หมายความว่า หากมีพฤติกรรมทดลองอาชีพอย่างหลากหลายมากเท่าไร ก็จะทำให้บุคคลมีกิจกรรมที่ไม่ชอบน้อยลง ในขณะที่การสำรวจอาชีพด้วยการสำรวจตัวเอง และ สำรวจสิ่งแวดล้อมนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ ดังแสดงในตารางที่ 8 และภาพที่ 8

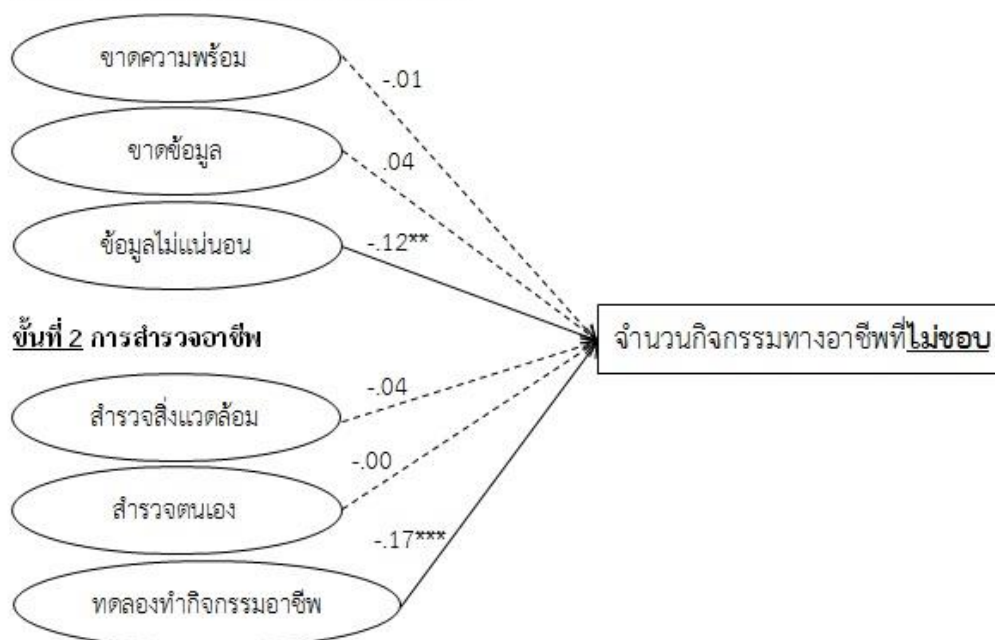
ตาราง 8

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลำดับขั้น โดยมีจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ และ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบเป็นตัวแปรตาม (N = 878)

ตัวแปร	จำนวนด้านที่ชอบ		จำนวนด้านที่ไม่ชอบ	
	R ²	β	R ²	β
ขั้นที่ 1 อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ	.029		.024	
ขาดความพร้อม		.01		-.01
ขาดข้อมูล		-.01		.04
ข้อมูลมีความไม่แน่นอน		.12**		-.13**
ขั้นที่ 2 การสำรวจอาชีพ	.132		.061	
การสำรวจสิ่งแวดล้อม		.08*		-.04
การสำรวจตนเอง		.08*		-.00
การทดลองทำกิจกรรมอาชีพ		.22***		-.17***

หมายเหตุ * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

ขั้นที่ 1 อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ

ภาพที่ 8 แสดงความสัมพันธ์ของ อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ และการสำรวจอาชีพ ต่อจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ ($R^2 = .061$)

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการสำรวจอาชีพ ทั้งการสำรวจ สิ่งแวดล้อม การสำรวจตนเอง และการสำรวจด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ ที่มีต่อความเข้าใจทางอาชีพ ซึ่งพิจารณาจากจำนวนความสนใจทางอาชีพที่มีความชัดเจน (ทั้งชอบและไม่ชอบ) โดยมีตัวแปรอิสระในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพเป็นตัวแปรควบคุม ในนักเรียนระดับมัธยมปลาย

สมมติฐานงานวิจัย : เมื่อควบคุมตัวแปร *อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ* แล้ว การสำรวจอาชีพทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ *การสำรวจสิ่งแวดล้อม การสำรวจตนเอง และการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ* สามารถร่วมกันอธิบายความเข้าใจทางอาชีพ ซึ่งเป็นผลรวมของกิจกรรมทางอาชีพที่ *ชอบ และกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ* ได้

ผลการวิจัยนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัย โดยตัวแปรทำนาย *พฤติกรรมการสำรวจอาชีพ* และตัวแปรควบคุม *อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ* ไม่สามารถร่วมกันอธิบายความเข้าใจทางอาชีพได้

ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมโดยแยก ตัวแปรตาม *ความเข้าใจทางอาชีพ* ออกเป็น 2 ส่วน คือ *จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ* และ *จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ* โดยผลการวิเคราะห์สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

พฤติกรรมการสำรวจอาชีพ ด้วยวิธีการสำรวจสิ่งแวดล้อม และ การสำรวจตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ *กิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ* แต่ **ไม่มีความสัมพันธ์กับ** *กิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ*

สำหรับการสำรวจอาชีพ 2 รูปแบบที่พบมากในงานวิจัยเกี่ยวกับอาชีพ ได้แก่ *การสำรวจสิ่งแวดล้อม* และ *การสำรวจตนเอง* นั้น ในงานวิจัยนี้ พบความสัมพันธ์ทางบวก ต่อกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบเท่านั้น โดยไม่มีการสำรวจอาชีพรูปแบบใดที่สัมพันธ์ทางบวกต่อ กิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ จึงไม่เป็นไปตามแนวคิดของ Zikic และ Hall (2009) ที่เสนอว่า การใช้เวลาสำรวจอาชีพซ้ำ ๆ จะทำให้บุคคลตระหนักถึง ความชอบ-ไม่ชอบได้ อย่างไรก็ตาม Zikic และ Hall ก็ไม่ได้ระบุไว้ว่ากระบวนการ

นี้นั้นจะเกิดขึ้นในช่วงอายุหรือวัยใด จากผลงานวิจัยนี้ก็อาจจะสรุปได้ว่า กระบวนการของการสำรวจอาชีพซ้ำ ๆ จนเกิดความไม่ชอบกิจกรรมอาชีพสำรวจนั้นยังไม่เกิดในนักเรียนมัธยมปลายไทยในงานวิจัยนี้

การสำรวจอาชีพด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ กิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ และ มีความสัมพันธ์ทางลบกับ กิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ

สำหรับตัวแปรทำนาย การสำรวจอาชีพด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ ที่ไม่พบในงานวิจัยอื่น ๆ มากนัก แต่ผู้วิจัยตัดสินใจใส่เข้ามาในงานวิจัยนี้เพราะเชื่อว่าการได้รับประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติกิจกรรมของอาชีพต่าง ๆ นั้นน่าจะช่วยอธิบายความชอบ-ไม่ชอบ กิจกรรมของอาชีพต่าง ๆ ซึ่งจากผลการวิจัยนี้ก็พบว่า การสำรวจอาชีพด้วยการทดลองทำกิจกรรมทางอาชีพ (จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ $\beta = .22$, จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ $\beta = -.17$) นั้นมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายสูงกว่า การสำรวจอาชีพ ด้วยการสำรวจสิ่งแวดล้อม (จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ $\beta = .08$, จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ $\beta = -.04$) และการสำรวจตนเอง (จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ $\beta = .08$, จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ $\beta = -.00$) ค่อนข้างชัดเจน

ผลของการสำรวจอาชีพด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับกิจกรรมที่ชอบ แต่ที่น่าสนใจคือ การสำรวจอาชีพด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ มีความสัมพันธ์ทางลบกับ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ ซึ่งหมายความว่า ยิ่งนักเรียนใช้เวลากับการสำรวจอาชีพด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพมาก นอกจากจะทำให้มีความชอบหลากหลาย เช่นเดียวกับการสำรวจสิ่งแวดล้อมและการสำรวจตนเองแล้ว ก็จะส่งผลให้มีจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบลดลงด้วย

เนื่องจากตัวแปร การสำรวจอาชีพด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ นี้ไม่พบในงานวิจัยทั้งนานาชาติ และประเทศไทย แม้แต่ Stumpf และคณะ (1983) ที่พัฒนาเครื่องมือขึ้นมานั้นก็ไม่ได้นิยามหรืออธิบายเกี่ยวกับตัวแปรนี้อย่างละเอียดมากนัก ผู้วิจัยจึงพยายามพิจารณาถึงบริบทและความเป็นไปได้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย รวมถึงพูดคุยกับผู้เข้าร่วมงานวิจัย และครูแนะแนวว่า การสำรวจอาชีพด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพสามารถเป็นไปได้ในรูปแบบใดได้

บ้าง โดยผู้วิจัยขอสรุปว่า การสำรวจอาชีพด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายไทยนั้นสามารถเกิดขึ้นได้จาก

1. การมีส่วนร่วมกิจกรรมในโรงเรียน และการแข่งขันต่าง ๆ ทั้งภายใน-ภายนอกโรงเรียน โดยเมื่อเกิดกิจกรรมในโรงเรียนแล้วนั้น นักเรียนส่วนหนึ่งก็จะได้รับมอบหมายหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนคล้ายกับการประกอบอาชีพเช่น ประธานนักเรียน/ประธานสภานักเรียน ที่ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร เภรัญญิก ที่ทำหน้าที่ฝ่ายการเงินและพัสดุ สารวัตรนักเรียน ที่ทำหน้าที่คอยคุมกฎระเบียบ และกิจกรรมอื่น ๆ อีกมากมายเช่น การแสดงละคร การเป็นเชียร์ลีดเดอร์ ที่ทำให้นักเรียนได้แสดงออก กิจกรรมทำพานไหว้ครูและกระทงที่ให้นักเรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านงานฝีมือ นอกจากนี้ก็ยังมีกิจกรรมภายนอกที่ทำให้เด็กได้ทำกิจกรรมของอาชีพต่าง ๆ การแข่งขันระหว่างโรงเรียน ระดับจังหวัด เช่นการแข่งขันกีฬา และระดับประเทศ เช่น แข่งขันจรวดน้ำ หุ่นยนต์ หรือแข่งขันวงขับร้องลูกทุ่งและวงดุริยางค์ ที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และรายการโทรทัศน์ต่าง ๆ
2. การเรียนเพิ่มเติม ที่ไม่ใช่การติวเนื้อหาทางวิชาการเช่น ดนตรี ทำอาหาร เต้น ศิลปะ กีฬา ฯลฯ การเรียนกิจกรรมเหล่านี้สำหรับเด็กนั้นก็จะเป็นกิจกรรมง่าย ๆ อาจจะช่วยในการฝึก การเคลื่อนไหว กล้ามเนื้อมัดเล็ก รวมถึงรู้จักสิ่งของต่าง ๆ แต่สำหรับนักเรียนมัธยมปลายนั้น การเข้าเรียนกิจกรรมเหล่านี้จะอยู่ในฐานะของ งานอดิเรก ที่บุคคลให้ความสนใจ ซึ่งงานอดิเรกนี้ เมื่อถึงวัยที่ต้องทำงานแล้วก็มีความเป็นไปได้ที่บุคคลบางกลุ่มนั้นจะยึดถือเป็นงานหลัก เช่น นักดนตรี เชฟ ศิลปิน นักกีฬา หรือ ครูสอนดนตรี ศิลปะ ทำอาหาร หรือ กีฬา ต่อไปได้ในอนาคต
3. การเข้าค่ายแนะแนวอาชีพหรือ เยี่ยมชมนิทรรศการอาชีพต่าง ๆ ค่ายและแนวอาชีพที่มักจะจัดขึ้นโดยนิสิตศึกษามหาวิทยาลัย ให้นักเรียนมัธยมปลายได้เรียนรู้เกี่ยวกับการศึกษา เนื้อหาวิชาของคณะต่าง ๆ ที่มีความเฉพาะเจาะจงและ ค่อนข้างมีความเป็นปัจจุบัน ซึ่งก็มีโอกาสที่ผู้เข้าร่วมจะได้เห็นได้ทดลองทำกิจกรรมต่าง ๆ ของอาชีพเหล่านั้น เช่นเดียวกับนิทรรศการวิชาการ ไม่ว่าจะจัดโดยมหาวิทยาลัย เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เกษตรแพรรี่

หรือหน่วยงานของรัฐเช่น งานสัปดาห์วิทยาศาสตร์ ที่จัดขึ้นทุกปีโดยกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

4. *การทำงานพิเศษ หรือการช่วยกิจการของที่บ้าน* ในส่วนของการทำงานในวัยเรียนนั้นก็มีงานวิจัยในช่วงปี 1980-1990 ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของการทำงานพิเศษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยพบว่าการทำงานพิเศษหรืองานพาร์ทไทม์นั้น มีทั้งข้อดีข้อเสีย โดยข้อเสียส่วนมากนั้นจะเกี่ยวกับโรงเรียนเช่น มีความผูกพันกับเพื่อนในโรงเรียน และครอบครัวต่ำลง ให้ความสำคัญกับการบ้านและกิจกรรมโรงเรียนลดลง ผลการเรียนแย่ง (Greenberger & Steinberg, 1980) และเกิดความขัดแย้งกับครู (Perrone, 1981); (McNeil, 1984) อย่างไรก็ตามงานของ Vickers, Lamb, และ Hinkley (2003) ที่พบว่า หากทำงานเสริมไม่เกิน 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ก็จะไม่กระทบกับการเรียนเท่าใดนัก ในขณะที่ผลดีของการทำงานพิเศษที่พบในงานวิจัยก่อนหน้านี้ได้แก่ มีรายได้เพิ่มขึ้น (Gottfredson, 1985); (Meyer & Wise, 1982) ได้รับการประเมินว่ามีความรับผิดชอบ และความน่าเชื่อถือมากขึ้น ได้เรียนรู้ทักษะและความรู้เกี่ยวกับโลกธุรกิจ และมีทักษะการเข้าสังคมมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้ทำงานพิเศษ (Greenberger & Steinberg, 1980) แต่การทำงานพิเศษโดยทั่วไปนั้นไม่มีอิทธิพลต่อวุฒิภาวะทางอาชีพ (career maturity) และความแน่ใจทางอาชีพ (career certainty) โดย Niles และ Herr (1989) พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ทำงานพิเศษ มีวุฒิภาวะทางอาชีพ และความแน่ใจทางอาชีพ ไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ไม่ได้ทำงานพิเศษ ซึ่งก็ได้ผลคล้ายคลึงกับงานวิจัยชิ้นนี้ ซึ่งต่อมาก็มมีการศึกษาเพิ่มเติม แล้วพบว่า การทำงานพิเศษนั้นจะมีผลดีก็ต่อเมื่องานที่ทำนั้นสอดคล้องกับอาชีพที่ใฝ่ฝัน ซึ่งจะช่วยให้ได้เรียนรู้ทักษะใหม่ พัฒนาทักษะอาชีพนั้น และช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพอีกด้วย (Hill, Woolmer, & Harris, 1987)

อย่างไรก็ดี งานวิจัยนี้ยังมีข้อจำกัด การสำรวจอาชีพที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นการถามถึงความถี่ของพฤติกรรม หรือเวลาที่ใช้ในการสำรวจตนเอง และสำรวจสิ่งแวดล้อม ไม่สามารถอนุมานได้ถึงคุณภาพของการสำรวจหรือความถูกต้องของข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับได้ โดยจากความสัมพันธ์ของการสำรวจอาชีพทั้ง 3 รูปแบบ กับจำนวนความสนใจทางอาชีพที่ชอบ และไม่ชอบที่พบในงานวิจัยนี้อาจสรุปได้ว่า การสำรวจอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายไทยส่วนมากนั้นยัง

สำรวจอาชีพเพื่อทำความรู้จักอาชีพและเพื่อให้เกิดความสนใจ และรวบรวมทางเลือก แต่ยังไม่มีการสำรวจใดที่ช่วยให้สามารถตัดตัวเลือกอาชีพทิ้ง หรือช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพได้เลย อาจเพราะการสำรวจอาชีพของนักเรียนในวัยนี้จะมีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูล เนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนมัธยมปลายสามารถเข้าถึงได้เองอย่างเช่นอินเทอร์เน็ตนั้น เป็นข้อมูลพื้นฐานที่ไม่มีรายละเอียด จุดเด่น-จุดด้อย หรือทักษะที่จำเป็น ที่จะทำให้เด็กเห็นภาพของอาชีพอย่างรอบด้าน ทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลมาพิจารณาและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อการสำรวจอาชีพเป็นไปได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพแล้ว การสำรวจตนเองก็จะเป็นไปอย่างยากลำบากเช่นกัน เนื่องจากการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองตามทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของ Super (1990) นั้นมีพื้นฐานมาจากการประเมินข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และตกตะกอนเป็นข้อมูลเกี่ยวกับตัวเอง และการสำรวจอาชีพด้วยการทดลองทำกิจกรรมในวัยนี้ก็มีข้อจำกัดในลักษณะเดียวกันคือ งานนิทรรศการเกี่ยวกับอาชีพหรือสาขาวิชาต่าง ๆ ที่ถูกจัดขึ้น ก็จะมีลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพในลักษณะของความสำคัญ ผลงานนวัตกรรมใหม่ ๆ ของแต่ละสาขาวิชา/สาขาอาชีพ หรือการที่เปิดโอกาสให้ลองทดลองเล่นกิจกรรมเกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งทำให้เกิดความสนุก สนใจ ประทับใจกับผลงานอาชีพนั้น ๆ คล้ายลักษณะของการโฆษณา ที่สร้างแรงบันดาลใจ แต่ไม่ได้ช่วยให้ได้รู้ถึงบริบทการทำงานจริง ไม่ได้ให้ข้อมูลที่รอบด้าน เพื่อที่นำมาพิจารณาเกี่ยวกับอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้มีแต่ความรู้สึกสนใจ/ชอบกิจกรรมเหล่านั้นมากขึ้นเมื่อได้ทดลองทำกิจกรรมของอาชีพเหล่านั้น ในขณะที่การทำงานพิเศษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายก็จะมีข้อจำกัดของลักษณะงาน ลักษณะงานที่นักเรียนมัธยมปลายสามารถทำได้นั้นมีจำกัด โดยส่วนมากจะเป็น งานขาย งานบริการ และงานฝีมือ นักเรียนที่ไม่ได้สนใจสนใจที่จะทำอาชีพเหล่านี้แต่มาทำงานพิเศษ ก็จะมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่การทำงานพิเศษนั้นก็ไม่ได้มีส่วนช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพของนักเรียนมากนัก (Hill et al., 1987)

จากผลและการวิจัย และการอภิปรายผลที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ อาจอนุมานต่อได้อีกว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายไทย ไม่ได้อยู่ในช่วงของการตกผลึก (Crystallizing) ตามที่ Super (1957) คาดหวัง ผู้วิจัยคิดว่านักเรียนไทยอาจต้องการครูหรือนักจิตวิทยา ใช้เวลาพูดคุยและให้คำแนะนำนักเรียนรายบุคคลให้นักเรียนได้ตระหนักรู้ถึง ความสนใจ (Interest) ค่านิยม (Value)

ความสามารถและข้อจำกัดของตนเอง (Capacity) เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถตัดสินใจสำหรับช่วงเปลี่ยนผ่านจากมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปสู่ระดับอุดมศึกษาหรือการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวแปรควบคุม อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ องค์ประกอบ ข้อมูลไม่แน่นอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ กิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ และ มีความสัมพันธ์ทางลบกับ กิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ

จากความสัมพันธ์ของของตัวแปรควบคุม ทำให้เห็นว่า การที่มีกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบจำนวนมาก และการที่มีกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบจำนวนน้อย เป็นผลผลิตมาจากการรับรู้ว่าตนเองมี *ข้อมูลไม่แน่นอน* ซึ่งอาจสามารถอธิบายได้ด้วยจาก*การมีความขัดแย้งภายใน (Internal conflict)* ซึ่งเป็นองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบหนึ่งของการมีข้อมูลไม่แน่นอน ที่กล่าวถึงอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ ในขั้นตอนของการพิจารณาข้อดี-ข้อเสียของแต่ละอาชีพที่กำลังสนใจ แต่ไม่สามารถตัดตัวเลือกได้ อาจเพราะ อาชีพที่อยากทำมีลักษณะบางอย่างที่ไม่ชอบ เพราะมีอาชีพที่อยากทำเยอะไปหมด จนยังตัดใจเลือกไม่ได้ หรือเพราะความต้องการของบุคคล ไม่สามารถรวมอยู่ในการทำอาชีพเดียวได้ และฉันก็ไม่อยากทิ้งความต้องการบางอย่างไป ซึ่งการที่นักเรียนประเมินตนเองว่ามีอุปสรรคในส่วนของ*ความขัดแย้งภายใน* นี้ก็จะประสบกับปัญหา มีอาชีพที่สนใจจำนวนมากเกินไป ไม่สามารถละทิ้งความสนใจได้ จึงไม่สามารถประเมิน หรือตัดทางเลือกอาชีพที่ตนไม่ชอบได้ดีมากนัก

ซึ่งจากผลในส่วนนี้ทำให้ผู้วิจัยตระหนักได้ว่า การวัดความแน่ใจทางอาชีพ ด้วยการนำกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ มารวมกับ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบนั้น อาจจะไม่สามารถสรุปว่าคะแนนนี้เป็นความแน่ใจทางอาชีพได้ เนื่องจากหากมีจำนวนกิจกรรมที่ชอบมากไป ก็จะทำให้ตัดสินใจเลือกอาชีพลำบาก ในขณะที่ถ้าหากมีจำนวนกิจกรรมที่ไม่ชอบมากไป ก็อาจอนุมานถึงอคติที่มีต่องานต่าง ๆ ซึ่งอาจแสดงได้ถึงการศึกษาตัวภาวะทางอาชีพ ผู้วิจัยคิดว่า **การนำกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ และจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบนั้นมารวมกันนั้น อาจสามารถบอกได้แค่ “จำนวนความสนใจที่มีความชัดเจน”** ในขณะที่หากต้องการใช้จำนวนความสนใจกิจกรรมอาชีพที่ชอบและไม่ชอบในการอนุมานถึงความแน่ใจทางอาชีพนั้น อาจจะถูกอยู่ในลักษณะของ การมีกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ จำนวนน้อย และมีกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ จำนวนมาก นั้นอาจจะอนุมานถึงความแน่ใจทาง

อาชีพได้ง่ายที่สุด การมีจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ-ไม่ชอบ รวมถึงไม่แน่ใจ ของแต่ละคนที่มีจำนวนมาก-น้อย แตกต่างกันหลากหลายรูปแบบนั้นมีความซับซ้อนที่อาจทำให้ยากต่อการศึกษาความชัดเจน หรือ ความแน่ใจทางอาชีพได้

โดยสรุป งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้เวลากับการสำรวจอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่งผลต่อจำนวนความสนใจทางอาชีพถึง กิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ และไม่ชอบ โดยการสำรวจอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายไทยนั้น ยังอยู่ในลักษณะของการสำรวจเพื่อให้เกิดความสนใจทางอาชีพอย่างหลากหลาย จึงอาจทำให้บุคคลประสบปัญหาในการตัดสินใจเลือกกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ ในขณะที่การสำรวจด้วยการทดลองทำกิจกรรมทางอาชีพนอกจากจะทำให้สนใจอาชีพหลากหลายมากขึ้นแล้ว ยังช่วยลดจำนวนกิจกรรมอาชีพที่ มีอคติ รั้งเกียจ หรือไม่ชอบได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

งานวิจัยนี้ทำให้มองเห็นปัญหาว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายไทย อาจต้องเลือกคณะ/สาขาวิชาที่ต้องการศึกษาต่อ ทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีความแน่ใจทางอาชีพ หรือ ยังไม่ได้ตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ นักเรียน ผู้ปกครอง ครูแนะแนว รวมถึงหน่วยงานต่างที่จัดนิทรรศการเกี่ยวกับอาชีพ ที่ต้องการจะส่งเสริมให้นักเรียน มีความแน่ใจทางอาชีพ และตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้วิจัยคิดว่าควรคำนึงถึงปัจจัย 2 ส่วนได้แก่ 1. การส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง และ 2. การให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอย่างรอบด้าน แก่นักเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. สำหรับการแยกกิจกรรมทางอาชีพ เป็นสองส่วน ได้แก่ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ และจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบนั้น ในส่วนของกิจกรรมที่ไม่ชอบ อาจจะมี ความชัดเจนในตัวอยู่แล้วว่า หากไม่ชอบก็คงจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมเหล่านั้น แต่สำหรับกิจกรรมที่ชอบนั้น บุคคลที่ชอบกิจกรรมหลากหลาย บางคนอาจมีการแบ่งแยกชัดเจนว่า ชอบกิจกรรมทางอาชีพใดเพื่อเป็นตัวเลือกสำหรับประกอบอาชีพหลัก และชอบกิจกรรมอาชีพใดในฐานะงานอดิเรก ซึ่ง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยนี้ไม่สามารถจำแนกส่วนนี้ได้ ซึ่งถ้าหากว่าสามารถเข้าถึงผู้เข้าร่วมวิจัยเพื่อสอบถามเพิ่มเติมได้

ก็น่าจะมีประโยชน์ทั้งในส่วนของ การให้คำปรึกษานักเรียน และ อาจทำให้มีข้อมูลสนับสนุนงานวิจัยในประเด็นนี้ได้ดียิ่งขึ้น

2. งานวิจัยต่อไปควรพิจารณาเพิ่มตัวแปรที่บอกถึงคุณภาพของการสำรวจอาชีพ เนื่องจากในงานวิจัยนี้ได้วัดการสำรวจอาชีพเป็นความถี่ของพฤติกรรม ซึ่งไม่สามารถวัด ได้ว่าข้อมูลที่ได้มานั้น มีคุณภาพ ตรงความเป็นจริง มีความน่าเชื่อถือ และครบถ้วนรอบด้านหรือไม่ ในขณะที่ตัวแปรอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพนั้นก็สามารถบอกได้แค่เพียงว่า นักเรียนพอใจหรือมีปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพอย่างไรบ้าง ซึ่งการที่พอใจก็ไม่ได้หมายความว่านักเรียนสามารถสำรวจอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อาจจะหมายถึงนักเรียนไม่ได้มีแรงจูงใจ หรือไม่ได้คาดหวังกับการสำรวจอาชีพก็ได้เช่นกัน ในงานวิจัยต่างประเทศนั้นมักจะกล่าวถึงการสำรวจอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการพูดคุยกับนักจิตวิทยาการปรึกษา ทำให้ไม่แน่ใจว่าปัจจุบันมีการวัด *คุณภาพของการสำรวจอาชีพ* เป็นข้อมูลเชิงปริมาณหรือไม่

3. ประเทศไทยยังขาดแคลนงานวิจัยเกี่ยวกับ ความสนใจทางอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียน ผู้วิจัยได้พยายามหาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาแนะแนว และการแนะแนวอาชีพของคณะครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ ที่น่าจะมีความสามารถในการเก็บข้อมูลและวิจัยในนักเรียนมากกว่าคณะจิตวิทยา แต่พบว่างานวิจัยเกี่ยวกับการแนะแนวนั้นมีจำนวนไม่มาก หลาย ๆ งานเขียนพยายามกล่าวถึง จุดประสงค์ ประโยชน์ของการแนะแนว หรือสร้างกิจกรรมในชั้นเรียนและวัดผลเฉพาะในชั้นเรียน แต่ไม่มีการวัดออกมาว่าปัจจุบันการแนะแนวในประเทศไทยได้ผลอย่างไร กิจกรรมที่จัดขึ้นส่งผลต่อการพัฒนาการทางอาชีพ หรือช่วยให้ตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพได้ดีขึ้นอย่างไรบ้าง (มนาคกรักช้าง, 2554; สมคิด กอมณี, 2559) นอกจากนี้ก็มีงานวิจัยที่สร้างเครื่องมือวัดที่คล้ายกับแบบทดสอบหรือแบบฝึกหัด ที่แปลผลออกมาเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ไม่สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ทางสถิติได้ (จารุวรรณ เต็มสุข, 2554) จึงควรต้องมีให้วิจัยเกี่ยวกับงานแนะแนวการศึกษา ที่ศึกษาเกี่ยวกับ ความสนใจ การเลือกอาชีพของนักเรียนทั้งในเชิงคุณภาพ และ ปริมาณ เพื่อร่วมกันอธิบายปรากฏการณ์และหาทางพัฒนาให้เด็กไทยสามารถเลือกอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาอิทธิพลของพฤติกรรมการสำรวจอาชีพ ด้วยการสำรวจสิ่งแวดล้อม สำรวจตนเอง และสำรวจด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ ต่อความสนใจทางอาชีพ โดยควบคุมอิทธิพลของอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ

ตัวแปร

1. *การสำรวจอาชีพ* หมายถึง พฤติกรรมที่นำมาสู่การได้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งอาจได้จากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่นการได้รับข้อมูลจากจากสื่อ บุคคล หรือได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริง และกระบวนการภายใน เช่น การครุ่นคิดและระบุคุณลักษณะต่าง ๆ ของตนเองทั้งเด่นและด้อย เพื่อนำไปตัดสินใจเกี่ยวกับการทำอาชีพต่อไป วัดโดยมาตรวัดการสำรวจทางอาชีพ (Career exploration survey; CES) พัฒนาจาก Stumpf, Kolarelli และ Hartman (1983)
2. *อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ* หมายถึง ปัจจัยที่ขัดขวางการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ ทั้งปัจจัยเชิงบุคลิกภาพ การขาดข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และ สถานการณ์ความไม่แน่นอนต่าง ๆ วัดโดยมาตรวัดอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (The Career Decision-making Difficulties Questionnaire; CDDQ) พัฒนาจาก Gati, Krausz และ Osipow (1996)
3. *ความสนใจทางอาชีพ* หมายถึง การที่บุคคลสามารถระบุได้ว่าตนมีความชอบ และไม่ชอบหน้าที่หรือกิจกรรมของงานประเภทใดบ้าง ซึ่งหากระบุความชอบและไม่ชอบได้มาก ก็หมายความว่าค่อนข้างมีความสนใจในทางอาชีพ หากระบุกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบและไม่ชอบได้น้อย ก็หมายความว่ามีความสนใจต่ำ ซึ่งความสนใจทางอาชีพในงานวิจัยนี้ คือผลรวมของ จำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ และจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบโดยจะใช้การคิดคะแนนจาก เครื่องมือวัดแนวทางอาชีพฉบับนักเรียน (พัฒนาจากแนวคิดของ; Liao, H.-Y., Armstrong, I.P., & Rounds J., 2008)

สมมติฐานการวิจัย

เมื่อควบคุมตัวแปร อุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพแล้ว การสำรวจอาชีพทั้ง 3 รูปแบบ สามารถร่วมกันทำนายความแน่ใจทางอาชีพได้

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลกับนักเรียนมัธยมศึกษาปลาย ทั้งหมดทั้งหมด 956 คน จาก 2 โรงเรียนใน คาบวิชาแนะแนว โดยมีนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามครบถ้วนสามารถวิเคราะห์สมมติฐานทั้งหมด 878 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาเป็นภาษาไทย ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

1. มาตรวัดการสำรวจทางอาชีพ
2. มาตรวัดอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ
3. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป
4. เครื่องมือวัดแนวทางอาชีพฉบับนักเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่ออาจารย์วิชาแนะแนวของแต่ละโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูล โดยแจ้งว่าทางผู้วิจัยจะมีการแปลผลข้อมูลรายบุคคลในส่วนของ เครื่องมือวัดแนวทางอาชีพฉบับนักเรียน ให้ และนัดหมายช่วงเวลาที่สามารถเข้าไปเก็บข้อมูลได้
2. ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ตามคาบเรียนวิชาแนะแนว ของนักเรียนแต่ละห้อง โดยจะมีอาจารย์ประจำวิชาช่วยแนะนำผู้วิจัย หลังจากนั้น ผู้วิจัยก็จะอธิบายถึงจุดประสงค์ของการวิจัย และวิธีตอบแบบสอบถาม
3. เมื่อนักเรียนทำแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยและส่งคืน ผู้วิจัยก็จะกล่าวขอบคุณแก่นักเรียน
4. เมื่อคีย์ข้อมูลแบบสอบถามทั้งหมดและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อแปลผลของ เครื่องมือวัดแนวทางอาชีพฉบับนักเรียน เรียบร้อยแล้วก็นำไปให้ครูแนะแนว และนัดหมายเพื่อให้ผู้วิจัยอธิบายเกี่ยวกับแปลผลอีกครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบลำดับขั้น (Hierarchical Multiple Regression Analysis) โมเดลแรกจะเป็นตัวแปรอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ขาดความพร้อม ขาดข้อมูล และ ข้อมูลไม่มีความแน่นอนเป็นตัวแปรควบคุม และโมเดลที่สอง จะเพิ่มตัวแปรการสำรวจอาชีพทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ การสำรวจสิ่งแวดล้อม การสำรวจตัวเอง และการสำรวจด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ ซึ่งเป็นตัวแปรทำนาย ของงานวิจัยนี้ เพื่อร่วมกันทำนาย ทำนายตัวแปรเกณฑ์ คือ คะแนนความแน่ใจทางอาชีพ

ผลการวิจัย

1. ตัวแปรทำนายพฤติกรรมสำรวจอาชีพ และ ตัวแปรควบคุมอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความแน่ใจทางอาชีพ
2. การสำรวจทางอาชีพ ทั้ง 3 รูปแบบมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ
3. การสำรวจทางอาชีพด้วยการทดลองทำกิจกรรมทางอาชีพ มีความสัมพันธ์ทางลบต่อจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ
4. ตัวแปรควบคุมอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ ด้านข้อมูลไม่แน่นอน มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ และมีความสัมพันธ์ทางลบต่อจำนวนกิจกรรมทางอาชีพที่ไม่ชอบ

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาวิธีการ และผลของการสำรวจอาชีพของนักเรียนไทย รวมถึงการสำรวจอาชีพ ด้วยการทดลองทำกิจกรรมอาชีพ ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่ออธิบายเกี่ยวกับ การสำรวจอาชีพ และพัฒนาการทางอาชีพของนักเรียนได้มากขึ้น
2. งานวิจัยในอนาคตที่จะใช้จำนวนความกิจกรรมทางอาชีพที่ชอบ-เฉย ๆ-ไม่ชอบ เพื่อแปลเป็นคะแนนความแน่ใจทางอาชีพ อาจต้องเปลี่ยนวิธีคำนวณใหม่ หรือเพิ่มขั้นตอนการเก็บข้อมูลเพื่อระบุกิจกรรมที่ชอบ ให้ชัดเจนและแม่นยำยิ่งขึ้น

3. กระบวนการตามสมมติฐานจากคำกล่าวของ Zikic และ Hall (2009) แม้จะยังไม่เกิดขึ้นในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในงานวิจัยนี้ แต่อาจเกิดขึ้นในช่วงวัยต่อไป หากได้เก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษา ก็อาจจะสามารถอธิบายพัฒนาการของความสนใจ และพัฒนาการทางอาชีพได้มากขึ้น

รายการอ้างอิง

- Andersen, P., & Vandehey, M. (2011). *Career counseling and development in a global economy*: Cengage Learning.
- Armstrong, P., Su, R., & Rounds, J. (2011). Vocational interests: The road less traveled. *The Wiley-Blackwell handbook of individual differences*, 608-631.
- Blustein, D. L. (2001). Extending the reach of vocational psychology: Toward an inclusive and integrative psychology of working. *Journal of Vocational Behavior*, 59(2), 171-182.
- Brown, D. (2000). Theory and the School-to-Work Transition: Are the Recommendations Suitable for Cultural Minorities? *The Career Development Quarterly*, 48(4), 370-375.
- Chak, A. (2002). Understanding children's curiosity and exploration through the lenses of Lewin's field theory: on developing an appraisal framework. *Early Child Development and Care*, 172(1), 77-87.
- Cheung, R., & Arnold, J. (2014). The impact of career exploration on career development among Hong Kong Chinese university students. *Journal of College Student Development*, 55(7), 732-748.
- Eccles, J. S. (1994). Understanding women's educational and occupational choices. *Psychology of women quarterly*, 18(4), 585-609.
- Fan, W., Cheung, F. M., Leong, F. T., & Cheung, S. F. (2012). Personality traits, vocational interests, and career exploration: A cross-cultural comparison between American and Hong Kong students. *Journal of Career Assessment*, 20(1), 105-119.
- Flum, H., & Kaplan, A. (2006). Exploratory orientation as an educational goal. *Educational Psychologist*, 41(2), 99-110.
- Gati, I., Krausz, M., & Osipow, S. H. (1996). A taxonomy of difficulties in career decision making. *Journal of counseling psychology*, 43(4), 510.
- Ghiselli, E. E. (1974). Some perspectives for industrial psychology. *American psychologist*, 29(2), 80.

- Gottfredson, D. C. (1985). Youth employment, crime, and schooling: A longitudinal study of a national sample. *Developmental Psychology*, 21(3), 419.
- Greenberger, E., & Steinberg, L. D. (1980). Part-time employment of in-school youth: A preliminary assessment of costs and benefits. *A review of youth employment problems, programs, and policies*, 1.
- Harmon, L. W., DeWitt, D. W., Campbell, D. P., & Hansen, J.-I. C. (1994). *Strong interest inventory: Applications and technical guide: form T317 of the Strong vocational interest blanks*: Stanford University Press.
- Helwig, A. A. (1998). Gender-role stereotyping: Testing theory with a longitudinal sample. *Sex roles*, 38(5), 403-423.
- Hill, D., Woolmer, B., & Harris, R. (1987). Is McDonalds a better place to work than school. *Independent Education*, 17(1), 11-13.
- Hough, L., Barge, B., & Kamp, J. (2001). Assessment of personality, temperament, vocational interests, and work outcome preferences.
- Jordan, N. (1963). Allocation of functions between man and machines in automated systems. *Journal of applied psychology*, 47(3), 161.
- Lapan, R., Whitcomb, S., & Aleman, N. (2012). Connecticut professional school counselors: College and career counseling services and smaller ratios benefit students. *Professional School Counseling*, 16(2), 117-124.
- Levinson, D. J. (1986). A conception of adult development. *American psychologist*, 41(1), 3-13.
- Liao, H.-Y., Armstrong, P. I., & Rounds, J. (2008). Development and initial validation of public domain Basic Interest Markers. *Journal of Vocational Behavior*, 73(1), 159-183.
- Low, K. d., Yoon, M., Roberts, B. W., & Rounds, J. (2005). The stability of vocational interests from early adolescence to middle adulthood: a quantitative review of longitudinal studies. *Psychological bulletin*, 131(5), 713.
- Luse, A., Rursch, J. A., & Jacobson, D. (2014). Utilizing structural equation modeling and social cognitive career theory to identify factors in choice of IT as a major. *ACM Transactions on Computing Education (TOCE)*, 14(3), 19.

- McNeil, L. M. (1984). Lowering Expectations: The Impact of Student Employment on Classroom Knowledge. Program Report 84-1.
- Meyer, R. H., & Wise, D. A. (1982). High school preparation and early labor force experience *The youth labor market problem: Its nature, causes, and consequences* (pp. 277-348): University of Chicago Press.
- Nauta, M. M. (2007). Career interests, self-efficacy, and personality as antecedents of career exploration. *Journal of Career Assessment*, 15(2), 162-180.
- Niles, S., & Herr, E. L. (1989). Using secondary school behaviors to predict career behaviors in young adulthood: Does “success” breed “success”? *The Career Development Quarterly*, 37(4), 345-354.
- Nye, C. D., Su, R., Rounds, J., & Drasgow, F. (2012). Vocational interests and performance: A quantitative summary of over 60 years of research. *Perspectives on Psychological Science*, 7(4), 384-403.
- Ott-Holland, C. J., Huang, J. L., Ryan, A. M., Elizondo, F., & Wadlington, P. L. (2013). Culture and vocational interests: The moderating role of collectivism and gender egalitarianism. *Journal of counseling psychology*, 60(4), 569.
- Perdrix, S., Stauffer, S., Masdonati, J., Massoudi, K., & Rossier, J. (2012). Effectiveness of career counseling: A one-year follow-up. *Journal of Vocational Behavior*, 80(2), 565-578.
- Perrone, V. (1981). Secondary School Students and Employment. An Introduction to the Data: 2.[Methodology and Instrumentation].
- Piaget, J. (1977). *The development of thought: Equilibration of cognitive structures*.(Trans A. Rosin): Viking.
- Richardson, J., & Zikic, J. (2007). The darker side of an international academic career. *Career Development International*, 12(2), 164-186.
- Rounds, J., & Su, R. (2014). The nature and power of interests. *Current Directions in Psychological Science*, 23(2), 98-103.
- Savickas, M. L. (1997). Career adaptability: An integrative construct for life-span, life-space theory. *The Career Development Quarterly*, 45(3), 247-259.
- Sharf, R. S. (2016). *Applying career development theory to counseling*: Nelson Education.

- Stumpf, S. A., Colarelli, S. M., & Hartman, K. (1983). Development of the career exploration survey (CES). *Journal of Vocational Behavior*, 22(2), 191-226.
- Super, D. (1994). A life span, life space perspective on convergence. *Convergence in career development theories*, 63-74.
- Super, D. E. (1955). Transition: from vocational guidance to counseling psychology. *Journal of counseling psychology*, 2(1), 3.
- Super, D. E. (1957). The psychology of careers; an introduction to vocational development.
- Super, D. E. (1990). A life-span, life-space approach to career development.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Osterlind, S. J. (2001). Using multivariate statistics.
- Tracey, T. J. (2002). Development of interests and competency beliefs: A 1-year longitudinal study of fifth-to eighth-grade students using the ICA-R and structural equation modeling. *Journal of counseling psychology*, 49(2), 148.
- Trice, A. D., & Tillapaugh, P. (1991). Children's estimates of their parents' job satisfaction. *Psychological Reports*, 69(1), 63-66.
- Vickers, M., Lamb, S., & Hinkley, J. (2003). *Student Workers in High School and Beyond: The Effects of Part-Time Employment on Participation in Education, Training and Work*: ERIC.
- Wilson, W. J. (1996). When work disappears. *Political Science Quarterly*, 111(4), 567-595.
- Xu, H., Hou, Z.-J., & Tracey, T. J. (2014). Relation of environmental and self-career exploration with career decision-making difficulties in Chinese students. *Journal of Career Assessment*, 22(4), 654-665.
- Zikic, J., & Hall, D. T. (2009). Toward a more complex view of career exploration. *The Career Development Quarterly*, 58(2), 181-191.
- Zikic, J., & Klehe, U.-C. (2006). Job loss as a blessing in disguise: The role of career exploration and career planning in predicting reemployment quality. *Journal of Vocational Behavior*, 69(3), 391-409.
- จากรุวรรณ เต็มสุข. (2554). การพัฒนาลักษณะเฉพาะของแบบวัดทักษะชีวิตและอาชีพแห่งศตวรรษที่ 21 ของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรรณระพี สุทธิวรรณ, สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, อรัญญา ต้อยคำภีร์, เรวดี วัฒนทกโกศล, นิปัทม์ พิชญโยธิน, จิรภัทร รวีภัทรกุล, & สักกพัฒน์ งามเอก. (2560). รายงานการพัฒนาชุดเครื่องมือประเมินความพร้อมทางอาชีพ. Retrieved from กรุงเทพฯ:

มนานปี คงรักช้าง. (2554). การศึกษาผลของโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมคิด กอมนี. (2559). รูปแบบการแนะแนวอาชีพสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา.

วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 17(2), 106-122.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2557-2558. Retrieved from กรุงเทพฯ:

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

การพัฒนาแบบวัด

ตาราง 1 แจกแจงค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟาและค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมของแบบวัด ($N = 878$)

แบบวัด/องค์ประกอบ	คำถาม	CITC
การสำรวจอาชีพ $\alpha = .87$	ในช่วง 3 เดือน ที่ผ่านมา คุณมีพฤติกรรมเหล่านี้บ่อยแค่ไหน...	
	1. สำรวจอาชีพที่ตนน่าจะทำได้	.55(.59)
	2. เขารวมการแนะนำแนวทางอาชีพต่าง ๆ	.46(.44)
	3. หาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ หรือข้อมูลบริษัท/องค์กรที่คุณสนใจ	.61(.66)
การสำรวจสิ่งแวดล้อม $\alpha = .82$	4. ไปคุยกับผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่คุณสนใจ	.54(.51)
	5. หาข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในการประกอบอาชีพที่คุณสนใจ	.64(.69)
	6. ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่สนใจ ในเชิงลึก	.61(.64)
	7. สามารถคิดเชื่อมโยงประสบการณ์ที่มีอยู่ เพื่อใช้กับอาชีพของตนในอนาคตได้	.62(.47)
	8. ตระหนักถึงความคิดของตนเองได้อย่างชัดเจน	.52(.57)
การสำรวจตนเอง $\alpha = .72$	9. พยายามทำความเข้าใจตนเอง จากอดีตที่ผ่านมา	.47(.56)
	10. จำได้ว่าสมัยเด็กๆ เราเคยสนใจอาชีพใด	.24(.32)
	11. รู้ความสามารถของตนเอง และรูวว่าจะนำไปปรับใช้กับการประกอบ อาชีพในอนาคตได้อย่างไร	.61(.53)
	12. ไตลองทำกิจกรรมหลายประเภท ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน	.63(.67)
การทดลองทำกิจกรรมอาชีพ $\alpha = .79$	13. หาโอกาสที่จะได้แสดงทักษะความสามารถของตน	.61(.66)
	14.หาโอกาสฝึกทำงาน เพื่อดูว่าตนชอบงานนั้นหรือไม่	.51(.59)
ความยากลำบากในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ $\alpha = .89$		
ขาดความพร้อม $\alpha = .63$	ขอความต่อนี้ตรงกับตัวตน มาก-น้อย เพียงใด	
	1. ฉันรูวว่าควรเลือกออาชีพใดแล้ว แต่ฉันยังไม่อยากตัดสินใจตอนนี้	.38(.27,.17)
ขาดแรงจูงใจ $\alpha = .47$	2. งานไม่ใช่สิ่งสำคัญในชีวิต ฉันจึงไม่กังวลว่าจะต้องตัดสินใจเลือกออาชีพตอนนี้	.27(.17,.36)
	3. ฉันคิดว่าจะไม่จำเป็นต้องเลือกออาชีพตอนนี้เพราะฉันจะได้อาชีพที่เหมาะสมเอง ..เมื่อถึงเวลา	.32(.24,.37)

แบบวัด/องค์ประกอบ	คำถาม	CITC
มีบุคลิกภาพไม่ตัดสินใจ $\alpha = .52$	4. ฉันมักตัดสินใจอะไรไม่ค่อยได้	.55(.33,.33)
	5. ฉันอยากใหญ่เขี้ยวขำขี้หรือคนที่ฉันทัวใจ มาช่วยยืนยัน และสนับสนุนการตัดสินใจ ของฉัน	.26(.27,.35)
	6. ฉันมักจะกลัวความล้มเหลว	.35(.33,.40)
	7. ฉันชอบทำสิ่งต่าง ๆ ตามวิธีของตัวเอง	.11(.16,.11)
	8. ฉันมักทำตามที่คนอื่นบอก แม้จะขัดกับความตองการ ของตนเอง	.34(.30,.23)
	9. การได้ทำอาชีพที่อยากทำ จะช่วยให้ฉันแก้ปัญหา ทั้งหมดในชีวิตได้	.11(.27,.18)
	10. ฉันเชื่อว่าไม่มีอาชีพเดียวเท่านั้น ที่เหมาะสำหรับฉัน	.12(.34,.41)
	11. การได้ทำอาชีพที่อยากทำ จะช่วยเติมเต็มความฝันทั้งหมดของฉันได้	-.00(.23,.23)
	12. เราเลือกอาชีพได้เพียงครั้งเดียว และเมื่อเลือกแล้วก็จะต้องทำอาชีพนั้นไปตลอด	.14(.33,.41)
มีความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ $\alpha = .54$	ฉันคิดว่าฉันยากที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ เพราะ...	
การขาดข้อมูล $\alpha = .89$	13. เพราะ...ฉันไม่รู้ว่าจะต้องเริ่มจากตรงไหน	.63(.67,.73)
	14. เพราะ...ฉันไม่รู้ว่าจะต้องพิจารณาปัจจัยอะไรบาง	.60(.64,.72)
	15. เพราะ...ฉันไม่รู้ว่าจะเอาข้อมูลเกี่ยวกับตัวฉันมาจับคู่กับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ต่าง ๆ ได้อย่างไร	.58(.62,.63)
ไม่รู้วิธีการที่จะได้รับข้อมูล $\alpha = .83$	16. เพราะ...ฉันยังไม่รู้ว่าฉันสนใจอาชีพใด	.57(.57,.56)
	17. เพราะ...ฉันยังไม่มั่นใจว่าฉันชอบงานแบบไหน (เช่น ตองทำงานกับคนแบบไหน ชอบที่ทำงานแบบไหน)	.59(.63,.65)
	18. เพราะ...ฉันไม่แน่ใจว่าฉันมีความถนัดด้านไหน (เช่น การคิดคำนวณ การพูด การ ไซคอมพิวเตอร์ความคิดสร้างสรรค์ ความพยายาม ความอดทน)	.58(.62,.64)
	19. เพราะ...ฉันไม่รู้ว่ในอนาคต ฉันจะมีความสามารถหรือเก่งทางด้านไหน	.57(.63,.56)
ขาดข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ $\alpha = .79$	20. เพราะ...ตอนนี้ฉันไม่มีข้อมูลใด ๆ เกี่ยวกับอาชีพประเภทต่าง ๆ	.52(.57,.52)
	21. เพราะ...ฉันไม่มีข้อมูลมากพอเกี่ยวกับลักษณะของอาชีพที่ฉันสนใจ (เช่น ความตองการของอาชีพนั้นในตลาดแรงงาน รายได้ความก้าวหน้า เป็นต้น)	.53(.58,.58)
	22. เพราะ...ฉันไม่รู้ว่ในอนาคต อาชีพต่าง ๆ จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร	.43(.47,.33)
ขาดข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง $\alpha = .66$		

แบบวัด/องค์ประกอบ	คำถาม	CITC
ขาดข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจ $\alpha = .61$	23. เพราะ...ฉันยังไม่รู้อาจจะประเมินความสามารถ/ลักษณะต่าง ๆ ของตนเองได้ อย่างไรก็ตาม (เช่น ความถนัดความสามารถ บุคลิกภาพ เป็นต้น)	.59(.65,.44)
	24. เพราะ...ฉันไม่รู้อาจจะหาข่าวสารที่ถูกต้อง/ข้อมูลที่ทันสมัยเกี่ยวกับอาชีพที่ ฉันสนใจได้อย่างไร	.48(.51,.44)
ข้อมูลมีความไม่แน่นอน $\alpha = .78$		
ข้อมูลไม่น่าเชื่อถือ $\alpha = .62$	25. เพราะ...ฉันยังเปลี่ยนไปเปลี่ยนมาอยู่ตลอดเกี่ยวกับอาชีพที่อยากทำ (เช่น บางทีก็อยากเป็นเจ้าของกิจการ บางทีก็อยากเป็นลูกจ้างรับเงินเดือน)	.58(.55,.45)
	26. เพราะ...ฉันมีข้อมูลที่ขัดแย้งกันเองในเรื่องบุคลิกลักษณะของฉัน (เช่น ฉันเชื่อว่าฉันเป็นคนใจเย็น แต่คนอื่น ๆ บอกว่าฉันใจร้อน)	.51(.50,.45)
มีความขัดแย้งภายใน $\alpha = .67$	27. เพราะ...ฉันมีอาชีพที่อยากทำเยอะไปหมด จนยังตัดสินใจไม่ได้	.45(.46,.40)
	28. เพราะ...ฉันยังไม่มีความสนใจที่อยากทำอะไรเลย	.39(.34,.25)
	29. เพราะ...อาชีพที่อยากทำมีลักษณะบางอย่างที่ฉันไม่ชอบ (เช่น อยากเป็นหมอ แต่ไม่อยากเสียเวลาเรียนหลายปี)	.50(.52,.54)
	30. เพราะ...ทุกสิ่งทุกอย่างที่ฉันต้องการไม่สามารถรวมอยู่ในอาชีพเดียวได้และฉันก็ไม่ อยากทิ้งความต้องการบางอย่างไป (เช่น อยากรับงานฟรีแลนซ์แต่ก็อยากมีรายได้ ประจำ)	.43(.48,.51)
	31. เพราะ...ทักษะและความรู้ความสามารถที่ฉันมีไม่ตรงกับอาชีพที่ฉันอยากทำ (เช่น เรียนศิลปภาษา แต่อยากเป็นวิศวกรสร้างเครื่องบิน)	.45(.46,.41)
มีความขัดแย้งภายนอก $\alpha = .77$	32. เพราะ...คนที่สำคัญสำหรับฉัน (เช่น พ่อแม่ หรือเพื่อน) ไม่เห็นด้วยว่าฉันควรทำ อาชีพนั้น	.33(.42,.63)
	33. เพราะ...คนที่สำคัญสำหรับฉัน (เช่น พ่อแม่ หรือเพื่อน) ต่างฝ่ายต่างให้ คำแนะนำที่ขัดแย้งกันเอง ว่าฉันควรทำอาชีพอะไรดี	.38(.42,.63)

หมายเหตุ ใน (,) หมายถึงคะแนน CITC ของ (องค์ประกอบหลัก,องค์ประกอบย่อย)

ตอนที่ 1 คุณมีพฤติกรรมเหล่านี้บ่อยเพียงใด

ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา		คุณมีพฤติกรรมเหล่านี้บ่อยแค่ไหน				
		1 แทบไม่มี	2 มีบ้างเล็กน้อย	3 พอประมาณ	4 ค่อนข้างบ่อย	5 บ่อยมาก
1.	สำรวจอาชีพที่ตนน่าจะทำได้	1	2	3	4	5
2.	เข้าร่วมการแนะแนวทางอาชีพต่าง ๆ	1	2	3	4	5
3.	หาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ หรือข้อมูลบริษัท/องค์กรที่คุณสนใจ	1	2	3	4	5
4.	ไปคุยกับผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่คุณสนใจ	1	2	3	4	5
5.	หาข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในการประกอบอาชีพที่คุณสนใจ	1	2	3	4	5
6.	ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่สนใจ ในเชิงลึก	1	2	3	4	5
7.	สามารถคิดเชื่อมโยงประสบการณ์ที่มีอยู่ เพื่อใช้กับอาชีพของตนในอนาคตได้	1	2	3	4	5
8.	ตระหนักถึงความคิดของตนเองได้ อย่างชัดเจน	1	2	3	4	5
9.	พยายามทำความเข้าใจตนเอง จากอดีตที่ผ่านมา	1	2	3	4	5
10.	จำได้ว่าสมัยเด็กๆ เราเคยสนใจอาชีพใด	1	2	3	4	5
11.	รู้ความสามารถของตนเอง และรู้ว่าจะไปปรับใช้กับการประกอบอาชีพในอนาคตได้อย่างไร	1	2	3	4	5
12.	ได้ลองทำกิจกรรมหลายประเภท ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน	1	2	3	4	5
13.	หาโอกาสที่จะได้แสดงทักษะความสามารถของตน	1	2	3	4	5
14.	หาโอกาสฝึกทำงาน เพื่อดูว่าตนเองงานนั้นหรือไม่	1	2	3	4	5

ตอนที่ 2 ข้อความใดต่อไปนี้ตรงกับตัวท่านมากที่สุด (เลือกเพียงข้อเดียว)

- 1.ฉันยังไม่ตัดสินใจแม้แต่แนวทาง/สายงานกว้างๆที่สนใจเลย
- 2.ฉันตัดสินใจแต่ แนวทาง/สายอาชีพกว้างๆเท่านั้น
- 3.ฉันตัดสินใจจนเหลือเพียงไม่กี่อาชีพ และกำลังตัดสินใจต่อไป
- 4.ตอนนี้ฉันมีอาชีพอันดับ 1 ในใจแล้ว แต่ก็ยังอยากสำรวจทางเลือกอื่นๆก่อนจะตัดสินใจ
- 5.ฉันรู้ว่าฉันกำลังสนใจอาชีพอะไร แต่ฉันยังไม่แน่ใจกับทางเลือกนี้
- 6.ฉันมีความชัดเจนและมั่นใจกับอาชีพแล้ว

ตอนที่ 3 ข้อความต่อไปนี้อธิบายตัวท่านได้มากน้อยเพียงใด

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ข้อความต่อไปนี้ ตรงกับตัวท่าน มาก-น้อย เพียงใด	ตรงกับฉันมาก			
	ไม่ตรงเลย	ค่อนข้างไม่ตรง	ค่อนข้างตรง	ตรงกับฉันมาก
1. ฉันรู้ว่าควรเลือกอาชีพได้แล้ว แต่ฉันยังไม่อยากตัดสินใจตอนนี้	1	2	3	4
2. งานไม่ใช่สิ่งสำคัญในชีวิต ฉันสิ่งไม่กังวลว่าจะต้องตัดสินใจเลือกอาชีพตอนนี้	1	2	3	4
3. ฉันคิดว่ายังไม่จำเป็นต้องเลือกอาชีพตอนนี้ เพราะฉันจะได้เจออาชีพที่เหมาะสมเอง ..เมื่อถึงเวลา	1	2	3	4
4. ฉันมักตัดสินใจอะไรไม่ค่อยได้	1	2	3	4
5. ฉันอยากให้ผู้ช่วยหรือคนที่ฉันไม่ใจ มาช่วยยืนยันและสนับสนุนการตัดสินใจของฉัน	1	2	3	4
6. ฉันมักจะกลัวความล้มเหลว	1	2	3	4
7. ฉันชอบทำสิ่งต่าง ๆ ตามวิถีของฉันเอง	1	2	3	4
8. ฉันมักทำตามคนอื่นบอก และจะติดกับความตึงเครียดของตนเอง	1	2	3	4
9. การทำอาชีพที่อยากทำ จะช่วยให้ฉันแก้ปัญหาที่รุมคั่งในชีวิตได้	1	2	3	4
10. ฉันเชื่อว่าไม่มีอาชีพเดียวที่ฉันนั้น ที่เหมาะสำหรับฉัน	1	2	3	4
11. การได้ทำอาชีพที่อยากทำ จะช่วยเสริมเติมเต็มความฝันที่สมารถฉันได้	1	2	3	4
12. เราเลือกอาชีพได้เพียงครั้งเดียว และเมื่อเลือกแล้วก็จะต้องทำอาชีพนั้นไปตลอด	1	2	3	4

ฉันคิดว่ามันยากที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ เพราะ...	ไม่ตรงเลย	ค่อนข้างไม่ตรง	ค่อนข้างตรง	ตรงกับฉันมาก
13. เพราะ...ฉันไม่รู้ว่าจะต้องเริ่มจากตรงไหน	1	2	3	4
14. เพราะ...ฉันไม่รู้ที่ต้องการอะไรจริงๆ	1	2	3	4
15. เพราะ...ฉันไม่รู้ว่าจะเอาข้อมูลเกี่ยวกับตัวฉันมาจับคู่กับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ได้อย่างไร	1	2	3	4
16. เพราะ...ฉันยังไม่รู้ว่าฉันสนใจอาชีพใด	1	2	3	4
17. เพราะ...ฉันยังไม่มั่นใจว่าฉันชอบงานแบบไหน (เช่น ทำงานกับคนแบบไหน ชอบที่ทำงานแบบไหน)	1	2	3	4
18. เพราะ...ฉันไม่แน่ใจว่าฉันมีความถนัดด้านไหน (เช่น การคิดคำนวณ การพูด การใช้คอมพิวเตอร์ ความคิดสร้างสรรค์ ความพยายาม ความอดทน)	1	2	3	4
19. เพราะ...ฉันไม่รู้ว่าเป็นอนาคต ฉันจะมีความสามารถหรือเก่งทางด้านไหน	1	2	3	4
20. เพราะ...ตอนนั้นฉันไม่มีข้อมูลใด ๆ เกี่ยวกับอาชีพประเภทต่าง ๆ	1	2	3	4
21. เพราะ...ฉันไม่มีข้อมูลมาบอกเกี่ยวกับลักษณะของอาชีพที่ฉันสนใจ (เช่น ความต้องการของอาชีพนั้นในตลาดแรงงาน รายได้ ความก้าวหน้า เป็นต้น)	1	2	3	4
22. เพราะ...ฉันไม่รู้ว่าเป็นอนาคต อาชีพต่าง ๆ จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร	1	2	3	4
23. เพราะ...ฉันยังไม่รู้ว่าจะประเมินความเหมาะสมหรือลักษณะต่าง ๆ ของตนเองได้อย่างไร (เช่น ความถนัด ความสามารถ บุคลิกภาพ เป็นต้น)	1	2	3	4
24. เพราะ...ฉันไม่รู้ว่าจะหาข่าวสารที่ถูกต้อง/ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับอาชีพที่ฉันสนใจได้อย่างไร	1	2	3	4
25. เพราะ...ฉันยังไม่รู้ว่าจะไปเรียนมาอยู่ထူထောင်เกี่ยวกับอาชีพที่อยากทำ (เช่น บางที่ออกมาเป็นช่างออกแบบ บางที่ออกมาเป็นครูข้างรับเงินเดือน)	1	2	3	4
26. เพราะ...ฉันมีข้อมูลที่ขัดแย้งกันเองในเรื่องบุคลิกลักษณะของเงิน (เช่น ฉันเชื่อว่าฉันเป็นคนใจเย็น แต่คนอื่น ๆ บอกว่าฉันใจร้อน)	1	2	3	4

ฉันคิดว่ามันยากที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ เพราะ...	ไม่ตรงเลย	ค่อนข้างไม่ตรง	ค่อนข้างตรง	ตรงกับฉันมาก
27. เพราะ...ฉันมีอาชีพที่อยากทำเยอะไปหมด จนลังเลใจเลือกไม่ได้	1	2	3	4
28. เพราะ...ฉันยังไม่ค่อยมีอาชีพที่อยากทำเลย	1	2	3	4
29. เพราะ...อาชีพที่อยากทำมีลักษณะบางอย่างที่ฉันไม่ชอบ (เช่น อยากรับเงินเดือนแต่ไม่ชอบเสียเวลาเรียนหลายปี)	1	2	3	4
30. เพราะ...ทุกสิ่งทุกอย่างที่ต้องการไม่สามารถรวมอยู่ในอาชีพเดียวได้ และฉันก็ไม่อยากทิ้งความต้องการบางอย่างไป (เช่น อยากรักษาฟันแต่ไม่อยากรีไซเคิล แต่ก็อยากมีรายได้ประจำ)	1	2	3	4
31. เพราะ...ทักษะและความรู้ความสามารถที่ฉันมี ไม่ตรงกับอาชีพที่ฉันอยากทำ (เช่น เรียนศิลปะภาษา แต่อยากเป็นวิศวกรสร้างเครื่องเล่น)	1	2	3	4
32. เพราะ...คนที่สำคัญสำหรับฉัน (เช่น พ่อแม่ หรือเพื่อน) ไม่เห็นด้วยว่าฉันควรทำอาชีพนั้น	1	2	3	4
33. เพราะ...คนที่สำคัญสำหรับฉัน (เช่น พ่อแม่ หรือเพื่อน) ต่างฝ่ายต่างให้คำแนะนำที่ขัดแย้งกันเอง ว่าฉันควรทำอาชีพอะไรดี	1	2	3	4

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนใช้เพื่อเก็บสถิติในภาพรวม และส่งรายงานแปลผลรายบุคคลคืนให้แก่นักเรียนเท่านั้น)

เพศ ชาย หญิง อายุ _____ ปี

โรงเรียน _____ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ _____ เลขที่ _____ แผนการเรียน _____ เลขประจำตัวนักเรียน _____

เกรดเฉลี่ย ต่ำกว่า 2.00 2.00 - 2.40 2.41 - 2.80 2.81 - 3.20 3.21 - 3.60 3.61 - 4.00

ตอนที่ 2

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย รายการ กิจกรรม ต่างๆ เพื่อช่วยสำรวจความสนใจของท่าน โดยขอให้ท่าน ตอบคำถามทั้งส่วน ชาย และ ขว สำหรับทุกคำถาม

ส่วนชาย		ส่วนขวา	
<p>ท่าน รู้สึกสนใจ/ชอบ/อยากที่จะทำกิจกรรม ในแต่ละข้อนั้นมากน้อยเพียงใด</p> <p>โดย เลือกราคำตอบ 1 - 5</p> <p>1 = ไม่สนใจ/ไม่ชอบ/ไม่อยากทำ อย่างยิ่ง</p> <p>2 = ไม่สนใจ/ไม่ชอบ/ ไม่อยากทำ เล็กน้อย</p> <p>3 = เฉย ๆ</p> <p>4 = สนใจ/ ชอบ/ อยากจะทำ เล็กน้อย</p> <p>5 = สนใจ/ ชอบ/ อยากจะทำ อย่างยิ่ง</p>	<p>ขอให้ท่านจินตนาการถึงตัวเองในอนาคตเมื่อท่านพร้อมทำงาน ท่านคิดว่าท่านจะ มั่นใจได้มากน้อยแค่ไหน ว่าจะทำกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ได้</p> <p>โดยเลือกคำตอบ 1 - 5</p> <p>1 = ไม่มั่นใจอย่างยิ่งว่าจะทำได้</p> <p>2 = ไม่มั่นใจเล็กน้อยว่าจะทำได้</p> <p>3 = บางครั้งไม่มั่นใจ และบางครั้งมั่นใจว่าจะทำได้</p> <p>4 = มั่นใจเล็กน้อยว่าจะทำได้</p> <p>5 = มั่นใจอย่างยิ่งว่าจะทำได้</p>		
<p>คำตอบส่วน ชาย และ ขว ไม่จำเป็นต้องไปในทิศทางเดียวกัน</p>			

ไม่สนใจ/ ไม่อยากทำ อย่างยิ่ง	ไม่สนใจ/ ไม่อยากทำ เล็กน้อย	เฉยๆ	สนใจ/ อยากทำ เล็กน้อย	สนใจ/ อยากทำ อย่างยิ่ง	กิจกรรม ***กรุณาตอบทั้งส่วนซ้าย และส่วนขวา***	ไม่สนใจ/ ไม่อยากทำ อย่างยิ่งว่าจะทำไม่ได้	ไม่สนใจ/ เล็กน้อยว่าจะทำไม่ได้	ไม่สนใจ/ เล็กน้อยว่าจะทำไม่ได้	สนใจ/ อยากทำอย่างยิ่งว่าจะทำไม่ได้	
1	2	3	4	5	1 เล่า/อธิบายความรู้เกี่ยวกับกีฬาหรือการออกกำลังกาย ให้คนทั่วไป	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	2 เป็นโค้ชกีฬา	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	3 เป็นกรรมการตัดสินการแข่งขันกีฬา	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	4 เป็นเทรนเนอร์ แนะนำการออกกำลังกาย	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	5 ลงเรียนวิชา / เข้าชมรม เพื่อฝึกทักษะการออกกำลังกาย	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	6 ลงแข่งกีฬา / เป็นนักกีฬา	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	7 ทำงานสมัครภัย / เสียภัย	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	8 ช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่าง ๆ เช่น บินภูเขา ในป่า ในทะเล	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	9 สักรวจ / ค้นหาสถานที่ใหม่ ๆ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	10 ทำงานที่เกี่ยวข้องอันตรายและหนัก	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	11 ดำน้ำลึกสำรวจแนวปะการัง สำรวจสิ่งใหม่ ๆ ได้ทะเล	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	12 เล่นกีฬาหรือกิจกรรมเอ็กซ์ตรีม / ผาดโผน เช่น จักรยานผาดโผน บินหน้าผา	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	13 กำจัดขยะ หรือ เศษวัสดุก่อสร้าง	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	14 ใช้กำลังในการยก ขน หรือเคลื่อนย้ายสิ่งของ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	15 คัดแยกผลผลิตตามน้ำหนัก / ขนาด	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	16 ป้อนวัสดุเข้าเครื่องจักร	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	17 ใช้เครื่องดูดฝุ่น / ไม้กวาด / ไม้ถูพื้น ในการทำความสะอาดที่ทำงาน	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	18 จัดวางไม้แปรรูปให้เป็นระเบียบ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	19 สร้าง/ประกอบตู้เก็บของ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	20 ติดตั้งระบบสายไฟ / เดินสายไฟ ภายในบ้าน	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	21 ติดตั้ง/ซ่อมแซมท่อประปาและระบบระบายน้ำ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	22 บำรุงรักษาและซ่อมแซม เครื่องจักรโรงงาน	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	23 ตรวจสอบความผิดปกติ และซ่อมแซมเครื่องยนต์	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	24 ใช้เครื่องมือช่างต่างๆ เช่น สว่านไฟฟ้า เลื่อยไฟฟ้า อีกรถเล็ก	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	25 ดูแลระบบควบคุมคุณภาพของสินค้า	1	2	3	4	5

ไม่สนใจ/ ไม่อยากทำ อย่างยิ่ง	ไม่สนใจ/ ไม่อยากทำ เล็กน้อย	สนใจ/ ไม่อยากทำ เล็กน้อย	สนใจ/ ไม่อยากทำ อย่างยิ่ง	กิจกรรม ***กรุณาคัดตอบทั้งส่วนซ้าย และส่วนขวา***	ไม่สนใจ/ ไม่อยากทำ อย่างยิ่งว่าจะทำไม่ได้	ไม่สนใจ/ ไม่อยากทำ เล็กน้อยว่าจะทำไม่ได้	ไม่สนใจ/ ไม่อยากทำ เล็กน้อยว่าจะทำไม่ได้	ไม่สนใจ/ ไม่อยากทำ อย่างยิ่งว่าจะทำไม่ได้			
1	2	3	4	5	26	สร้าง / พัฒนาระบบธุรกิจ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	27	ตั้งราคาสินค้า โดยประเมินความต้องการของผู้ซื้อ (อุปสงค์)	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	28	วางแผนการขยายงาน / การเติบโตของบริษัท	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	29	เจรจาต่อรองธุรกิจ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	30	พัฒนากลยุทธ์การโฆษณา และไปรษณีย์สินค้า เพื่อเพิ่มยอดขายของบริษัท	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	31	จัดตั้งงบประมาณ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	32	วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือทางการเงินของบุคคล (เครดิต)	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	33	วิเคราะห์ข้อมูลด้านการเงิน	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	34	จัดการเรื่องสินเชื่อ การกู้ยืมเงินเพื่อทำธุรกิจ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	35	ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนด้านต่าง ๆ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	36	เรียนรู้หลักการเศรษฐศาสตร์ และการบริหารเงิน	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	37	จัดกิจกรรมเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน ให้งาน	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	38	ดูแลการจ้างพนักงาน ให้ความเท่าเทียมและโปร่งใส ตามนโยบายบริษัท	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	39	สำรวจความคิดเห็นของพนักงาน ที่มีต่อบริษัท/องค์กร	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	40	เป็นคนกลางช่วยไกล่เกลี่ย เมื่อเกิดความขัดแย้งในกลุ่มพนักงาน	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	41	อธิบายนโยบายใหม่ ๆ ของบริษัท/องค์กร ให้งานเข้าใจ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	42	จัดฝึกอบรม ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ เช่น ทักษะการสื่อสาร และความแตกต่างระหว่างบุคคล	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	43	จัดการประชุมใหญ่ สำหรับสมาคม /องค์กรวิชาชีพ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	44	บริหารองค์กรท้องถิ่น เช่น อบต อบจ เทศบาล	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	45	ควบคุมงานด้านการขายทั้งหมด ของบริษัท / องค์กร	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	46	เป็นหัวหน้างาน ควบคุมดูแลการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	47	เป็นผู้ประสานงาน ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในบริษัท / องค์กรของตน	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	48	บริหารจัดการบริษัท / องค์กร ขนาดกลางหรือขนาดใหญ่	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	49	แนะนำผลิตภัณฑ์ ให้ลูกค้า	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	50	เป็นเซลล์ / ตัวแทนจำหน่ายสินค้า ของบริษัท	1	2	3	4	5

ไม่สนใจ/ ไม่ออกทำ อย่างอื่น	ไม่สนใจ/ ไม่ออกทำ เล็กน้อย	สนใจ/ ออกทำ เล็กน้อย	สนใจ/ ออกทำ อย่างอื่น	สนใจ/ ออกทำ เล็กน้อย	สนใจ/ ออกทำ อย่างอื่น	ไม่สนใจ อย่างอื่น ว่าจะทำไม่ได้	ไม่สนใจ เล็กน้อย ว่าจะทำไม่ได้	ไม่ สนใจ และ ไม่ สนใจ เช่นกัน	สนใจ เล็กน้อย ว่าจะทำไม่ได้	สนใจ อย่างอื่น ว่าจะทำไม่ได้	
1	2	3	4	5	51	พูดจาไม่น่าไว้วางใจสักนิด	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	52	เป็นเซลล์ / นักขาย ที่ทำการเต็มยศอยู่ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	53	เรียนรู้ทักษะการขายใหม่ ๆ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	54	อธิบายลักษณะและข้อดี ของสินค้า/บริการ ที่เราขาย	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	55	ไกลเกลี่ยข้อพิพาทกฎหมาย ระหว่างสองฝ่าย	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	56	เป็นหนวยความ ปกป้องลูกค้าในการพิจารณาคดีในศาล	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	57	จัดเตรียมเอกสารกฎหมาย	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	58	เสนอเหตุผลและข้อโต้แย้ง ต่อตุลาการและผู้พิพากษา	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	59	ตีความกฎหมาย ว่าป็นไปตามรัฐธรรมนูญหรือไม่	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	60	ค้นคว้าตีความต่าง ๆ ทางกฎหมาย	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	61	วินิจฉัยอาการผิดปกติทางจิตใจได้	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	62	เป็นหมอผ่าตัด	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	63	ศึกษาตัวใหม่ เพื่อรักษาโรคต่าง ๆ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	64	สั่งยา เพื่อช่วยบรรเทาอาการเจ็บปวด	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	65	เป็นนักกายภาพบำบัด	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	66	ตรวจวินิจฉัย เพื่อระบุสาเหตุของการเจ็บป่วย ในคลินิก / โรงพยาบาล	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	67	อภิปรายสนับสนุน / โต้แย้ง ความคิดเห็นทางการเมือง	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	68	มุ่งใจให้ประชาชนลงคะแนนเสียง ให้กับผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่ชื่นชอบ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	69	เป็นผู้เสวนาพูดคุย เพื่อสนับสนุนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	70	ลงสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อตำแหน่งทางการเมือง	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	71	อภิปรายสนับสนุนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่ชื่นชอบ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	72	เป็นผู้ร่างกฎหมาย	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	73	จัดการความช่วยเหลือให้ประชาชน เมื่อได้รับแจ้งเหตุด่วนเหตุร้าย	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	74	จัดระเบียบการจราจร เมื่อเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	75	ลาดตระเวนพื้นที่ เพื่อรักษาความปลอดภัยของสถานที่ราชการ	1	2	3	4	5

ไม่สนใจ/ ไม่ออกทำ อย่างอื่น	ไม่สนใจ/ ไม่ออกทำ เล็กน้อย	สนใจ/ ออกทำ เล็กน้อย	สนใจ/ ออกทำ อย่างอื่น	สนใจ/ ออกทำ อย่างอื่น	กิจกรรม ***กรุณาตอบทั้งส่วนซ้าย และส่วนขวา***	ไม่สนใจ อย่างอื่น ว่าจะทำได้ดี	ไม่สนใจ เล็กน้อย ว่าจะทำได้ดี	ไม่ สนใจ และ ไม่สนใจ เช่นกัน	สนใจ เล็กน้อย ว่าจะทำได้ดี	สนใจ อย่างอื่น ว่าจะทำได้ดี
1	2	3	4	5	76 เป็นบอดี้การ์ด รักษาความปลอดภัยส่วนบุคคล	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	77 เรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ ในการดับเพลิง	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	78 ตรงทหารวัดระยะเปิดในสนามบิน	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	79 แปลหรือตีความ หนังสือ /คำสอน/งานเขียน ทางศาสนา	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	80 ศึกษาเล่าเรียนทางศาสนา	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	81 อธิบายคำสอนทางศาสนาแก่ผู้อื่น	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	82 เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา เช่น เข้าร่วมกลุ่มสวดมนต์ / ปฏิบัติธรรม	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	83 ฟังดนตรี ปฏิบัติตน ตามคำสอนของศาสนา	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	84 เป็นผู้นำพิธีกรรมทางศาสนา	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	85 ช่วยจัดหา องค์การ/กลุ่มสังคมในชุมชน เพื่อช่วยเหลือคนในชุมชนในด้านต่าง ๆ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	86 จัดหาที่พักพิง สำหรับผู้ไร้ที่อยู่อาศัย	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	87 จัดตั้งกลุ่ม ที่สมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือกันและกัน	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	88 ช่วยจัดหาพ่อแม่บุญธรรม ที่ต้องการอุปการะเด็กกำพร้า	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	89 ให้คำปรึกษากับคนในชุมชน ด้านปัญหาส่วนตัว และครอบครัว	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	90 จัดให้มีบริการดูแล/ จัดหางาน ให้กับผู้ที่พิการหรือผู้มีความบกพร่องทางจิตใจ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	91 ออกแบบเฟอร์นิเจอร์	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	92 ออกแบบ / สร้างสรรค์งานศิลปะ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	93 สเก็ตซ์ภาพ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	94 ออกแบบเครื่องแต่งกายในละคร/ภาพยนตร์	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	95 ทำงานประดิษฐ์กรรม เช่น รูปแกะสลัก รูปปั้น รูปหล่อ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	96 เรียนวิชาการถ่ายภาพยนตร์	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	97 เขียนบทความลงหนังสือพิมพ์ / นิตยสาร	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	98 เขียนเรื่องราวจากชีวิตจริง	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	99 เขียนหนังสือเด็ก	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	100 เขียนชีวประวัติของผู้มีชื่อเสียง	1	2	3	4	5

ไม่สนใจ/ ไม่อยากทำ อย่างยิ่ง	ไม่สนใจ/ เล็กน้อย	สนใจ/ เล็กน้อย	สนใจ/ อย่างยิ่ง	กิจกรรม	ไม่สนใจ/ อย่างยิ่งว่าจะทำไม่ได้	ไม่สนใจ/ เล็กน้อยว่าจะทำได้	ไม่สนใจ/ เล็กน้อยว่าจะทำไม่ได้	ไม่สนใจ/ อย่างยิ่งว่าจะทำไม่ได้		
1	2	3	4	5	101	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	102	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	103	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	104	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	105	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	106	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	107	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	108	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	109	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	110	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	111	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	112	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	113	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	114	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	115	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	116	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	117	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	118	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	119	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	120	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	121	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	122	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	123	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	124	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	125	1	2	3	4	5

7

ไม่สนใจ/ ไม่อยากทำ อย่างยิ่ง	ไม่สนใจ/ ไม่อยากทำ เล็กน้อย	สนใจ/ ไม่อยากทำ เล็กน้อย	สนใจ/ ไม่อยากทำ อย่างยิ่ง	กิจกรรม	ไม่สนใจ/ ไม่อยากทำ อย่างยิ่ง	ไม่สนใจ/ ไม่อยากทำ เล็กน้อย	ไม่สนใจ/ ไม่อยากทำ เล็กน้อย	ไม่สนใจ/ ไม่อยากทำ อย่างยิ่ง			
1	2	3	4	5	126	เรียนรู้ การดูแลและปรับปรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ให้มีประสิทธิภาพ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	127	พัฒนาสูตรคณิตศาสตร์	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	128	แก้สมการคณิตศาสตร์	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	129	เอาสมการแคลคูลัส มาประยุกต์ใช้	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	130	พิสูจน์ สูตรเรขาคณิต	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	131	นำความรู้ทางคณิตศาสตร์ มาใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เช่นการคำนวณความเป็นไปได้ในการถูกตัดต่อ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	132	สร้างกราฟ จากสมการคณิตศาสตร์	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	133	ศึกษาการกินอาหารของสัตว์ ประเภทต่าง ๆ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	134	เพาะพันธุ์สัตว์ทดลอง	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	135	ศึกษารูปแบบการอพยพของนก	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	136	เรียนรู้วงจรชีวิตสัตว์ ประเภทต่าง ๆ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	137	ระบุและจำแนก แขนงที่เรียนชนิดต่าง ๆ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	138	เรียนรู้ชีวิตสัตว์ เช่น รูปแบบการอพยพ / พฤติกรรมการกินอาหาร	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	139	ศึกษาหิน และสายแร่	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	140	ศึกษาหลักการของควอนตัมฟิสิกส์	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	141	ค้นหาระบบสุริยะ แห่งใหม่	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	142	ทดสอบปฏิกิริยาทางเคมี	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	143	ศึกษากฎแรงโน้มถ่วง	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	144	อธิบายโครงสร้างของสารประกอบอินทรีย์ / ออร์แกนิก	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	145	ให้คำแนะนำแก่บุคคล เพื่อช่วยให้เขาวางแผนชีวิตเมื่อเกษียณอายุ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	146	ให้คำแนะนำแก่บุคคล เพื่อช่วยให้เขาเตรียมพร้อมสำหรับการสัมภาษณ์งาน	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	147	ให้คำแนะนำแก่บุคคล เพื่อช่วยให้เขาทำงานได้ดีเร็วตามเป้าหมายที่ตั้งไว้	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	148	นำความเชี่ยวชาญในการทำงานของตน มาช่วยให้คำปรึกษาแก่ผู้อื่น	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	149	ทำงานด้านการประเมินองค์กร	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	150	เป็นวิทยากรฝึกอบรม ทักษะต่างๆที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ เช่น การบริหารเวลา	1	2	3	4	5

ไม่สนใจ/ไม่ออกทำอย่างอื่น	ไม่สนใจ/ออกทำเล็กน้อย	สนใจ/ออกทำเล็กน้อย	สนใจ/ออกทำอย่างอื่น	กิจกรรม	ไม่สนใจ/ออกทำอย่างอื่น	ไม่สนใจ/ออกทำเล็กน้อย	ไม่สนใจ/ออกทำเล็กน้อย	ไม่สนใจ/ออกทำเล็กน้อย	ไม่สนใจ/ออกทำอย่างอื่น		
1	2	3	4	5	151	ทำการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เช่น ทวีปลดความขัดแย้งของคนในสังคม	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	152	ศึกษาการใช้ชีวิตของผู้คนในวัฒนธรรมต่าง ๆ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	153	ศึกษาพฤติกรรมมนุษย์	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	154	วิเคราะห์ผลกระทบของการเลือกปฏิบัติ ที่มีต่อชนกลุ่มน้อยในสังคม	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	155	ค้นคว้า และวิเคราะห์งานเขียน ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	156	ศึกษา โครงสร้างชนชั้นในสังคม	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	157	เตรียมการสอนหนังสือ เตรียมสอนเลคเชอร์	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	158	เข้ารับการอบรม การพัฒนาวิชาชีพครู	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	159	ออกข้อสอบเพื่อวัดความรู้ของนักเรียน	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	160	พูดคุย ทำกิจกรรม กับนักเรียนในชั้นเรียน	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	161	คอยกระตุ้นให้นักเรียน พุด/ออกความเห็น ในชั้นเรียน	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	162	ตรวจแก้รายงาน/การบ้านของนักเรียน และให้คอมเม้นต์ที่เป็นประโยชน์	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	163	จัดทำระบบการจัดการน้ำ ในพื้นที่เพาะปลูก	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	164	เรียนรู้สภาพดิน /สภาพอากาศ ที่เหมาะกับการเพาะแต่ละชนิด	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	165	ตัดไม้เพื่อนำมาแปรรูป	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	166	ปลูกและดูแลรักษาต้นไม้	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	167	ป้องกันพืชผล จากศัตรูพืชและโรคพืชต่าง ๆ	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	168	ทำงานกลางแจ้ง	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	169	เลี้ยงสัตว์ในฟาร์ม	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	170	ให้อาหารและน้ำแก่สัตว์ ในสวนสัตว์	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	171	ทำงานต่าง ๆ ในฟาร์มเลี้ยงสัตว์	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	172	ทำงานบนเรือประมง	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	173	ให้บริการเกี่ยวกับสุขภาพสัตว์ เช่น ออบน้ำ ตัดขน สีกสัตว์ให้ทำตามคำสั่ง	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	174	รักษาสัตว์ที่เจ็บป่วย	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	175	ไปคัดเลือกเป็นนักแสดงในภาพยนตร์	1	2	3	4	5

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายณัฐนันท์ มั่นคง เกิดเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2534 จบการศึกษา วิทยาศาสตร์บัณฑิต คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2556 และเข้าศึกษาต่อ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2558

